

Moments

del socialisme català

Josep M. Sala

Fundació
Rafael Campalans

Moments

del socialisme català

Josep M. Sala

Febrer 2020

© d'aquesta edició: Fundació Rafael Campalans
Pallars 191
08005 Barcelona
Tel. 93 319 54 12
e-mail: fundacio@fcampalans.cat
www.fcampalans.cat

Disseny: Departament de Disseny i Edicions del PSC
Impressió: Cevagraf sccl

D.L.: B-3.776-2020

PROPÒSITS

No pretenc escriure unes memòries personals ni tampoc una història del PSC. Es tracta només de rememorar moments de la història del partit i de la seva gent en les que he participat de manera més o menys directa. L'objectiu és salvar de l'oblit -quan no hi sigui o la memòria em flauegi- tot allò que conec i pot ser útil per a la societat del futur.

ÍNDEX

Pròleg a càrrec de Miquel Iceta	7
ANTECEDENTS FAMILIARS I PERSONALS	11
CAP A LA CREACIÓ DEL PSC. EL PROCÉS PREVI	15
EL CONGRÉS D'UNITAT	27
EL NOU PARTIT ES POSA A CAMINAR.....	32
RECONSTRUCCIÓ I DESENVOLUPAMENT DE LA JSC	40
LA QÜESTIÓ SINDICAL. RELACIONS PSC-UGT (1)	43
LES ELECCIONS AUTONÒMIQUES DE 1980	47
EL CONGRÉS D'UNIFICACIÓ (SEGON CONGRÉS).....	50
EL CONGRÉS DE FUSIÓ (TERCER CONGRÉS)	54
EL CONFLICTE DE LA LOAPA	59
LES TRES PRIMERES ELECCIONS.....	63
LA CONTROVÈRSIA SOBRE L'OTAN	73
CREACIÓ DEL COL·LECTIU CRISOL.....	77
COMENCEM A PATIR UN CERT DESGAST	79
EL CONGRÉS DEL FEDERALISME.....	81
LA POLÈMICA DEL JOC	84
LA VAGA GENERAL. RELACIONS PSC-UGT (2).....	86
ANYS DE TRANSICIÓ	90

MOMENTS DE TEMPESTA	94
FILESA.....	98
RENOVADORS I GUERRISTES	103
OBIOLISTES I CAPITANS: EL CONGRÉS DE SITGES	106
A LA SORTIDA DEL CONGRÉS DE SITGES	115
PÈRDUA DEL GOVERN SOCIALISTA	120
RENÚNCIA DE PASQUAL MARAGALL A L'ALCALDIA.....	122
DE 1997 A 2004. PARÈNTESI.....	125
EL PARTIT DE LA MAJORIA	131
LA SECRETARIA DE FORMACIÓ	135
EL GOVERN TRIPARTIT. LA REFORMA DE L'ESTATUT	137
EL SEGON TRIPARTIT	144
EL COL·LECTIU NOU GRESOL	150
TRES DERROTES ELECTORALS	153
RENOVACIÓ EN LA DIRECCIÓ	159
EL DRET A DECIDIR. LA DECLARACIÓ DE GRANADA.....	162
NOU PRIMER SECRETARI.....	169
NO ÉS NO	172
PRIMÀRIES SOCIALISTES	177
MOMENTS D'AMISTAT	181
POST SCRIPTUM O POSTDATA, TANT S'HI VAL	184

PRÒLEG

Quan preparàvem la commemoració del 40è aniversari de la fundació del Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE), Raimon Obiols ens recordava que un partit com el nostre no podia ni havia de tenir una història “canònica”. Vaig recordar llavors les vicissituds de la història oficial del Partit Comunista de la Unió Soviètica que es veia alterada edició rere edició a causa dels successius “ajustos” de l’ortodòxia.

Certament el PSC no té ni ha de tenir història oficial. Això no vol dir en cap cas que renunciem a la memòria, però sí que abjurem de qualsevol intent d’escriure una “història oficial” del partit. Tenim la sort de comptar ja amb estudis acadèmics sobre el PSC, així com memòries de militants i dirigents del partit i obres col·lectives que intenten recollir la història i les històries del PSC.

El propi Josep Maria Sala ens adverteix des del primer moment sobre el caràcter subjectiu dels seus records i també ens recorda la insistència d’alguns, d’entre els quals jo mateix, en demanar-li que fes l’esforç de recollir per escrit els records més rellevants. Certament poques persones poden exhibir com Josep Maria Sala un coneixement tan dilatat en el temps així com extens i profund per les tasques orgàniques desenvolupades per ell al llarg de més de 40 anys.

He dit tantes vegades que la fortalesa del PSC té arrels profundes en les que els valors que fonamenten el seu projecte,

la seva història, i la seva organització, hi juguen un paper fonamental. I és ben cert també que el partit és la seva gent, i en Josep Maria Sala ens ajuda a fer memòria sobre els fets i les persones que han forjat el PSC al llarg de 40 anys.

Sento un punt de rubor en recomanar la lectura d'un llibre en el que surto força ben parat. Només puc posar com excusa que l'amistat que m'uneix amb en Josep Maria m'impedeix negar-me a fer-ho. Una amistat construïda al llarg de molts anys de col·laboració intensa i de mestratge polític que reconec sense embuts i amb orgull.

En Josep Maria ens recorda els seus orígens familiars, el seu compromís en la lluita antifranquista a la Universitat com a independent proper al PSUC, i la seva militància política, que data de 1976, a Convergència Socialista de Catalunya, el PSC (Congrés) i la seva implicació en el procés d'unitat socialista que va portar a la constitució del PSC (PSC-PSOE) el 1978.

En Josep Maria és un home de partit. Potser alguns poden pensar que ha estat el típic "apparàtxik", però obliden el seu pas pel Sindicat Democràtic d'Estudiants de la Universitat de Barcelona i, sobretot, la seva remarcable carrera professional com a enginyer d'IBM, finalment estroncada per la dedicació professional a la política. Una dedicació professional filla del compromís i de la passió política, que configuren una trajectòria al servei d'un projecte col·lectiu.

El títol del llibre és també inequívoc: "Moments del socialisme català". No hi són tots els moments però sens dubte no hi manquen els més rellevants. Sense voluntat d'esdevenir una història oficial, el llibre que teniu a les mans és una magnífica introducció a la nostra història col·lectiva. I ens permet recupear valuosos records del procés d'unitat socialista, així com de moments difícils en la nostra vida interna i en les nostres relacions amb el PSOE i amb la UGT.

Hem d'agrair-li a Josep Maria Sala que ens hagi volgut oferir els seus records, les seves vivències i un relat personal del seu permanent compromís socialista. Recomano vivament la seva lectura, tant als que van participar des dels inicis a l'apassionant aventura política del socialisme català com, sobretot, als que s'han anat incorporant de forma més recent a la història del PSC. Els companys i companyes més veterans gaudiran dels records compartits, encara que, en alguns moments, puguin discrepar de la visió subjectiva de l'autor. I els i les militants més recents coneixeran millor la història i les històries del PSC que conformen un veritable tresor col·lectiu.

Per acabar aquest pròleg m'ha semblat escaient citar un poema de Blas de Otero que em va descobrir fa molt de temps el propi Josep Maria Sala.

Miquel Iceta
Primer secretari del PSC

ACEÑAS

*Me pongo la palabra en plena boca
y digo: Compañeros. Es hermoso
oír las sílabas que os nombran,
hoy que estoy (dilo en voz muy baja) solo.*

*... Es hermoso oír la ronda
de las letras, en torno
a la palabra abrazadora: C-o-m-p-a-
ñ-e-r-o-s. Es como un sol sonoro.*

*El Duero. Las aceñas de Zamora.
El cielo luminosamente rojo.
Compañeros. Escribo de memoria
lo que tuve delante de los ojos.*

Blas de Otero

(Pido la paz y la palabra, 1955)

ANTECEDENTS FAMILIARS I PERSONALS

Començaré descrivint breument la meva família i també les meves circumstàncies personals abans de la meva incorporació a l'espai socialista. Crec que pot ajudar a situar la visió del redactor i objectivar les seves afirmacions.

El meu pare, Josep M. Sala Ponsati, va ser un metge ginecòleg reconegut -encara em trobo força gent que em diu que els va ajudar a néixer- que va lluitar al costat de la República durant la Guerra Civil i la va acabar en un camp de concentració franquista a Pamplona. Els Sala eren originaris de la Selva: el meu avi va ser el metge de Santa Coloma de Farners durant molts anys i allà hem tingut la nostra casa pairal fins fa poc. Els Ponsati eren una família de professionals i botiguers que visquen sempre a Barcelona, al voltant de les Rambles: farmàcia a la plaça de la Catedral, forn de pa al carrer del Carme,...

La meva mare, Rosa Griso Valls, va ser de les primeres dones en acabar els estudis de Peritatge Mercantil a l'Escola de Comerç de Barcelona i, durant els anys 30, va treballar a l'empresa familiar. Els Griso eren originaris de Riba-roja i

Flix, i el meu avi es va desplaçar -segons explica la llegenda familiar- amb barca fins a la desembocadura de l'Ebre i, des d'allà, amb tartana fins a Martorell, on va muntar una fàbrica de cortines. El Valls eren originaris del Baix Llobregat, de Sant Feliu i Martorell, on el meu besavi va ser alcalde en els anys 1910. Propietaris de terres i fabricants van ser represaliats durant els anys convulsos de la Guerra Civil: un cunyat de l'àvia va ser afusellat per la FAI i el meu avi va ser detingut durant setmanes per haver amagat joies familiars. No és d'estranyar, doncs, que aquesta part de la meva família rebés amb satisfacció l'entrada de Franco a Barcelona.

Els meus pares es van casar l'any 1945 i s'instal·laren el carrer Muntaner, on van viure fins a la seva mort. Procedents de famílies d'orígens geogràfics diferents (Ribera d'Ebre, Baix Llobregat, Barcelona, La Selva), professionals i de posicionaments polítics diversos, els meus pares van configurar una família amb un fort arrelament democràtic i catalanista, en què el meu pare es va dedicar fonamentalment a la seva professió i a participar ajudant econòmicament institucions del país (Gran Enciclopèdia Catalana, Òmnium Cultural,...) i la meva mare a una activitat més pública: candidata a les primeres eleccions generals a les llistes d'UDCC (Unió del Centre i la Democràcia Cristiana de Catalunya) amb el seu amic Anton Cañellas, militant i membre del Consell Nacional de CDC i, finalment, simpatitzant i militant del PSC. I per sobre de tot, activista de Justícia i Pau, del Consell Català dels Drets Humans i especialment de la Creu Roja de la qual va rebre la Medalla d'Honor. En definitiva, ambient lliberal i catalanista a casa, on un germà va acabar militant al PSUC, l'altre al PSC i el tercer tot i no militar a cap partit ha estat votant del PSOE a Madrid des de sempre.

M'interessa subratllar les característiques de la meua família, molt representativa d'un sector de la burgesia benestant de la nostra societat i que, partint de posicions diferents durant la Guerra Civil i la primera postguerra, van acabar configurant un posicionament sense matisos en favor de la democràcia i el catalanisme.

Jo vaig estudiar el Batxillerat a l'Escola Alemanya. Inicialment la intenció dels meus pares era matricular-me al Liceu Francès, però el seu director, amic d'ells, els va convèncer que el francès l'aprendria en qualsevol cas i l'alemany no. Si hagués estudiat al Liceu Francès potser hauria acabat militant al PSUC, com van acabar fent la major part dels seus alumnes que es van polititzar. Després de l'Escola Alemanya, que em va donar una bona educació asèptica ideològicament, vaig estudiar el Preuniversitari a l'Institut Menéndez Pelayo, del qual tinc un gran record, especialment de les classes del professor de literatura, José Manuel Blecau.

Acabat el Batxillerat, vaig començar la carrera d'Enginyer Industrial a l'ETSIIB on vaig estudiar set anys, dos d'ingrés i cinc de carrera. El primer any en el meu grup de selectiu, un grup de companys que acabava de conèixer em varen animar a presentar-me com a delegat de grup i a conseller de curs i en vaig sortir elegit, en aquest curs i en els següents. Encara eren les estructures del SEU, però aviat vàrem decidir desbordar-les i crear el Sindicat Democràtic, l'SDEUB. Vaig participar a la Caputxinada i després que la primera Junta de Delegats del Districte fos represaliada per les autoritats franquistes, vaig ser escollit delegat d'Escola i membre de la segona Junta de Delegats del SDEUB, de la qual vaig dimitir al cap de poc temps al constatar com a independent el nivell de control que hi exercia el PSUC.

Al cap de poc temps i com a conseqüència de la Caputxinada vaig ser expulsat de les Milícies Navals i enviat quinze mesos a Cartagena. Per cert, abans de la constitució del SDEUB i en el segon ingrés, vaig ser escollit representant d'Espanya al World Youth Forum organitzat pel New York Herald Tribune, que em va permetre conèixer durant tres mesos els EUA, l'any de la mort d'en Kennedy. Aquesta sortida de l'Espanya franquista dels 60 va resultar per a mi especialment enriquidora.

A l'acabar la carrera i després d'una curta estada a una empresa del metall de Sant Joan Despí, on vaig fer una bona amistat amb el delegat de CCOO de l'empresa, Manuel González, que em va deixar una forta impressió, em vaig incorporar a IBM, empresa en la qual vaig treballar fins a la meva jubilació, amb llargs períodes d'excedència total o parcial, donada la meva activitat política. Durant bastants anys vaig formar part del Comitè d'Empresa en representació de la UGT -encara recordo que el 23-F em va agafar tornant de Madrid d'una negociació del Conveni- i sempre, junt amb altres companys del PSC, vàrem guanyar les eleccions tant a CCOO com als enviats per l'empresa, els esquiroles de torn. Per cert, alguns d'ells avui són molt revolucionaris i porten el llaç groc a totes hores. Qui els ha vist i qui els veu ara!

L'any 1975 vaig formar part de la candidatura democràtica encapçalada per Joan Majó a la Junta de Govern del Col·legi d'Enginyers, junta de la qual he format part com a secretari durant gairebé quaranta anys.

Ja ha acabat aquesta breu introducció als meus antecedents familiars i prepolítics que poden ajudar a situar-me i objectivar-me quan exposo els moments del socialisme català que recordo i que són el motiu d'aquest escrit.

CAP A LA CREACIÓ DEL PSC. EL PROCÉS PREVI

El Pacte d'Abril, tot i la lleugera oposició interna, es va aprovar per part de les dues organitzacions i, consegüentment, es van elaborar les candidatures tant al Congrés com al Senat.

Em vaig afiliar a Convergència Socialista a finals de 1976, després d'assistir al Míting de la Llibertat, que va tenir lloc al Palau Blaugrana el 26 de juny de 1976 i va significar el tret de sortida del PSC (Congrés) i després d'unes xerrades que van fer Jordi Font i Enric Truñó a un grup de treballadors d'IBM. Estàvem ja bastant decidits, però les xerrades hi van ajudar. Si no recordo malament, ens vàrem apuntar sis dels assistents, dels quals tres seguim enquadrats al PSC i els altres tres, per unes raons o altres, s'han anat donant de baixa al llarg del temps. En el moment de decidir afiliar-me a CSC vaig convidar a dinar el meu enllaç amb el PSUC, en la meua condició d'independent vinculat a aquest partit, per informar-lo de la meua decisió. Recordo que em va esbrincar dient-me que m'equivocava i que en el futur tornaria a veure la veritat. Pocs anys després, un cop constituïts els Ajuntaments Democràtics, es va incorporar a l'*staff* municipal i posteriorment es va afiliar al PSC, moment

en què li vaig reclamar que em convidés també a un dinar. Anys després es va donar de baixa del partit i avui llueix com molts altres el llaç groc. Evolucions de la vida de cadascú.

La meua militància a CSC va ser molt breu, ja que aviat es va celebrar el Congrés constituent del PSC (C), el novembre de 1976, en què vaig participar com a simple militant. Encara engresca repassar les actes de dissolució dels partits i grups que s'integraren en el PSC (C): Partit Obrer d'Unificació Marxista (POUM), Grup d'Independents pel Socialisme, Partit Popular de Catalunya, Tendència PSUC-Comorera, Convergència Socialista de Catalunya, Tendència Socialista de l'ExReagrupament, grup procedent d'Esquerra Republicana de Catalunya. El nou partit s'iniciava amb una voluntat clara d'agregar i sumar sensibilitats socialistes variades, el que formava part ja de l'objectiu fundacional de CSC que ja havia estat el resultat de la suma de diferents organitzacions com l'MSC, el FOC, l'FSF, el MAS, Reconstrucció socialista,...

En el CSC m'havia enquadrat en el Front de lluita a l'empresa i en el nou partit vaig mantenir aquesta adscripció. El PSC estava llavors molt influït pel Partit Socialista Francès i l'organització per fronts primava per sobre de la territorial i els cercles, és a dir, les organitzacions de base, dels fronts de lluita d'empresa i urbana es consideraven prioritaris en relació als cercles locals, les actuals agrupacions.

En l'assemblea constituent de la Federació III, que incloïa Barcelona i l'Hospitalet, en vaig ser elegit membre del secretariat, ocupant el meu primer càrrec executiu en l'organització socialista. D'aquest secretariat en formaven part entre d'altres Enric Adroher Gironella, Pasqual Maragall, Albert Batlle, Maria Torrent, Pere Jover, Joan Laporta,... Xavier Guitart era el nostre enllaç amb el Secretariat Nacional. El nostre local estava situat

al carrer Provença, des del qual desenvolupàrem l'organització del nou partit en els barris de Barcelona. Comptàvem amb la col·laboració d'un equip administratiu reduït integrat per les companyes Conxita Morte i Manoli Navarro, que van ser també les meves secretàries en el futur PSC.

La Federació III va estar sempre localitzada a l'esquerra del partit, partidària de la unitat socialista i, molt sovint, crítica amb la direcció nacional. Ens oposàrem a la creació dels cercles locals per considerar-los contraris a la línia ideològica del partit. Aquest plantejament anava contra la pròpia naturalesa dels fets, com es veuria posteriorment, i aviat els cercles locals, les futures agrupacions, es constituïren arreu de Barcelona, començant pel de Gràcia, a iniciativa de la Mercè Sala, i el de Sarrià propiciat pel Lluís Reverter. Els cercles dels Fronts de lluita a l'empresa es mantenien i, en canvi, els del Front de lluita urbana s'anaven subsumint en els cercles locals, quedant aquest Front com una estructura de coordinació transversal. La polèmica sobre els cercles de front -seccions locals- va ocupar una part important de la nostra atenció i és un reflex de la nostra immaduresa com a organització en els moments inicials.

Ens arribaven referències de les discussions en el si del Secretariat Nacional i hi havia una certa sensació, en part injusta, que el partit no funcionava adequadament. Tant és així que es va arribar a plantejar que el secretariat de la Federació III donés una mena de cop d'estat intern, idea que sortosament es va abandonar molt aviat. Una acció semblant a aquesta idea d'intervenir des de Barcelona en la gestió nacional del partit es va produir una mica més tard, enmig de la campanya de les eleccions generals de juny del 1977, quan des de Barcelona les crítiques a la tasca del Comitè de campanya augmentaven i es va decidir que els companys Pasqual Maragall i Isidre Molas s'incor-

poessin de fet en aquest òrgan. Com que no hi havia despatx disponible ni al local de Rambla ni al de Còrsega aquesta delegació es va instal·lar en una cambra de bany d'on prèviament s'havia arrencat el lavabo de la paret. En aquestes actituds érem certament radicals.

La primera part de l'any 1977 va estar ocupat en gran mesura, a més de qüestions organitzatives, per la negociació i aprovació del Pacte d'Abril subscrit l'Abril de 1977 amb la Federació Catalana del PSOE, i que va donar lloc a la candidatura de Socialistes de Catalunya a les eleccions de juny de 1977. En el si del nostre partit hi havia una àmplia majoria partidària del procés d'unitat, majoria de la qual la nostra Federació era un component important. Això no obstant existien nuclis significatius contraris a aquest procés, i que varen anar abandonant el partit: Jordi Gil, Joan Colomines i sobretot un grup de 49 militants enquadrats a l'Esquerra de l'Eixample, Nou Barris, l'Hospitalet i Cerdanyola que van publicar un manifest criticant la gestió dels òrgans nacionals i molt especialment el Pacte d'Abril i que finalment es van donar de baixa, encara que alguns d'ells, sobretot els del grup de l'Hospitalet, posteriorment es van reincorporar. La dinàmica a favor del Pacte d'Abril es va veure reforçada pels dos mítings que la FSC (PSOE) va celebrar a Sant Andreu i al Palau d'Esports els primers mesos de 1977 amb una notable assistència, sobretot en el segon, i van provocar una clara preocupació en el si del PSC, que fins llavors s'havia mirat la FSC (PSOE) amb una certa displicència.

La capacitat organitzativa del PSC (C) i, en concret de la nostra Federació, es va posar també a prova el 16 d'abril amb les *Sis Hores amb el PSC*, festa-míting que es va celebrar al Poble Espanyol i que va resultar un gran èxit. A tall anecdòtic i per il·lustrar el nivell de tensió degut al Pacte d'Abril en alguns sectors

del partit, el matí següent a la celebració de les *Sis Hores*, tenia lloc a l'Hospitalet una assemblea de la secció local a la qual vaig assistir en nom del secretariat de la Federació i em vaig trobar d'inici amb una esbroncada monumental, sota l'acusació de ser un provocador: no m'havia adonat que portava un adhesiu de la FSC (PSOE) que m'havia posat al sortir del Poble Espanyol, agafant-la de l'estand que aquest partit hi havia muntat.

El Pacte d'Abril, tot i la lleugera oposició interna, es va aprovar per part de les dues organitzacions, el PSC (Congrés) i la FSC (PSOE) i, consegüentment, es van elaborar les candidatures tant al Congrés com al Senat, en aquest cas sota la plataforma unitària Entesa dels Catalans, plataforma que va provocar tensions amb la FSC (PSOE), mai massa partidària d'alternatives de política unitària. La candidatura al Congrés de Socialistes de Catalunya no va provocar excessius problemes, ja que es van elaborar sota el principi que es va qualificar de "chico y chica", és a dir, "un per tu, un per mi" (un PSC, un FSC (PSOE)), encara que la ubicació relativa de Raimon Obiols i d'Eduardo Martín va provocar alguna discussió al si del PSC (C). Va ser més rellevant l'exclusió d'Enric Adroher Gironella de la llista de Girona, on estava inicialment previst que hi aniria encapçalant-la, per l'oposició de la Federació de Girona, que consideraven que el seu origen poumista podia provocar reaccions en l'electorat moderat d'aquella província. Es va cometre una injustícia amb l'Enric Adroher, que fins i tot va provocar una amenaça de dimissió de Ramon Fernández Jurado. I encara que el seu substitut fou l'Ernest Lluch, llavors professor universitari a València, que va resultar un encert, es va deixar sense encaix polític l'Enric Adroher, el que a molts ens va deixar un mal gust a la boca.

Es van celebrar les eleccions i el PSC va obtenir un gran resultat i va ser la primera força política a Catalunya, confirmant-se

així l'encert de l'estratègia de la unitat socialista. La campanya va ser una experiència fascinant pels que participàvem per primera vegada en unes eleccions democràtiques i sobretot hem de recordar el míting final a la Monumental amb una presència impressionant d'assistents.

Ja he assenyalat, no gensmenys, que des del Secretariat de la Federació III es respirava una posició crítica contra la direcció de la campanya, que es va traduir en l'episodi assenyalat abans de l'ocupació d'un espai al local electoral de Còrsega pels nostres representants, Isidre Molas i Pasqual Maragall. Una forma encara més evident de reforçar la direcció del PSC i atendre les veus crítiques en la nova etapa que s'obria després de les eleccions generals va ser la incorporació al Secretariat Nacional, en el Consell General de 26 de Juny, dels companys Pasqual Maragall, Isidre Molas, Narcís Serra i Josep Lluís Martín (Lito).

Un cop celebrades les eleccions s'enceta una etapa política nova en què el debat intern en el PSC -on es començaven a dibuixar els primers corrents interns- es va anar ampliant en diferents direccions: el desenvolupament del procés d'unitat socialista i les seves característiques; les relacions amb el PSOE i l'àmbit de sobirania del nou partit sorgit del procés d'unitat; el model organitzatiu en base als fronts o a l'organització territorial; l'afiliació sindical dels militants del nou partit: exclusivament a UGT o també a altres organitzacions com la USO, CCOO i els sindicats unitaris de sector com l'STAC; la recuperació de la Generalitat Provisional, el retorn del president Tarradellas i la constitució del Govern d'Unitat amb la participació socialista; i en la perspectiva de la nova Constitució, i a més de moltes altres qüestions, l'encaix de Catalunya dins d'Espanya i molt especialment el reconeixement o no del dret a l'autodeterminació. Com es pot veure, un temari molt ampli

que, al llarg dels mesos següents i fins al Congrés d'Unitat, va vertebrar el nostre debat intern. Processos similars es desenvolupaven en les altres dues organitzacions que participaven en el procés, la FSC (PSOE) i el PSC (R) que, dirigit per Josep Verde i Aldea, s'havia afegit al procés en una fase posterior. També el PSP hi participava a través de la FSC (PSOE).

En el PSC (C), i sense que es manifestessin encara de manera molt definida, es dibuixaven ja uns primers corrents que agafarien més embranzida en els primers anys del nou partit: els frontistes, dels quals jo en formava part i que tenien com a referents en Juanjo Ferreiro i les germanes Torrent, partidaris de l'estructuració en fronts i d'una afiliació sindical flexible; els ugetistes, dels quals el principal referent era Eduardo Martín Toval, partidaris de l'afiliació prioritària a la UGT i un sector més marcadament catalanista, del qual una part, la majoritària, estava referenciada en el secretariat nacional per Raimon Obiols, Jordi Font i Lluís Armet, partidaris de la unitat socialista i d'una vertebració del socialisme català en el socialisme espanyol, encara que d'una forma més flexible que la que es va aprovar definitivament, i un altre més radical, clarament només nacionalista, que seguia mantenint serioses reserves al procés d'unitat socialista. Joan Reventós es mantenia en una posició de moderador, fent de mediador entre els diferents corrents del partit, tot i que la seva proximitat amb el sector pròxim a Raimon Obiols era evident. Altres membres destacats del partit no adoptaven una posició massa definida, encara que els procedents del FOC, com José Ignacio Urenda, Pasqual Maragall, Isidre Molas... mantenien posicions pròximes als frontistes.

En el moment de constituir els grups parlamentaris, en el Senat, l'Entesa dels Catalans, pel seu caràcter multipartidista i unitari no va plantejar excessius problemes més enllà d'establir els

mecanismes de coordinació amb el grup socialista. En el Congrés, en canvi, els problemes van ser més importants, ja que per primera vegada s'havia de definir el grau de sobirania del partit que s'estava constituint. La qüestió finalment es va resoldre en un document signat pels principals dirigents del PSOE i del PSC (C) i de la FSC (PSOE): Felipe González, Alfonso Guerra, Enrique Múgica i Javier Solana, per una part, i Joan Reventós, Raimon Obiols, Eduardo Martín, Josep M. Triginer i Francisco Ramos, per l'altra. Aquest protocol, que es deia de *Asociación del grupo parlamentario Socialistas de Catalunya (PSC-PSOE) al grupo parlamentario Socialista del Congreso (PSOE)*, estableix en el seu punt 3r que *“Ambos grupos parlamentarios acuerdan una disciplina común de voz, acción y voto en el Congreso de Diputados, para lo cual la deliberación se producirá en asamblea común y a través de reunión conjunta de los respectivos comités permanentes”*.

És evident el sentit d'aquesta formulació i és per això que aquest protocol mai va ésser massa conegut, exceptuant pels signants, i que encara que es deia que tindria vigència fins la culminació del procés d'unitat socialista a Catalunya, en el qual *“deberá estarse a los acuerdos resultantes del Congreso de unificación”*, encara és avui vigent perquè aquest tema en el protocol d'unitat es referenciava de nou a aquest protocol d'Associació...” 8. Els parlamentaris membres dels Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE) s'atendran respecte a llur organització parlamentària al que hi ha establert en l'acord de constitució del grup parlamentari socialistes de Catalunya.” De protocol a protocol, plantejament circular i intel·ligent que resolvia una de les qüestions més delicades del procés d'unitat: uns volíem un grup parlamentari sobirà amb llibertat de vot i d'actuació, els altres volien un grup parlamentari dependent i, en certa forma, subsumit en el grup socialista,

i fins i tot alguns negaven la possibilitat que el nou partit pogués tenir grup parlamentari propi. Intel·ligent i sàvia solució que és vigent encara avui, en què es fa referència al grau de sobirania dels diputats del PSC (PSC-PSOE) integrats en el grup socialista.

El 28 d'agost el Consell General del PSC (C) convocava el Segon Congrés del partit i, a partir d'aquell moment, s'obria el debat intern sobre les característiques de la unitat socialista a Catalunya que, durant un any, va concentrar les nostres principals energies, però no les úniques ja que durant aquests mesos de finals de 1977 es va produir el retorn del president Tarradellas, la recuperació de la Generalitat Provisional i la constitució d'un Consell Executiu sota la seva presidència, el que implicava que els socialistes renunciàvem en certa forma al nostre paper de guanyadors de les eleccions. Aquesta qüestió va provocar un debat intens en el Consell General durant unes quantes sessions que fins i tot es va traduir en un vot de censura al Secretariat Nacional. La posició d'aquest va ser ratificada per una àmplia majoria, ja que els principals corrents estaven d'acord en la política desenvolupada al voltant del retorn del president Tarradellas. Recordo també les brillants intervencions de Joan Prats en sentit contrari.

A iniciativa de Pasqual Maragall i José Ignacio Urenda es va aprovar un Manifest Municipal en la perspectiva d'unes eleccions municipals que creïem que s'havien de celebrar immediatament, encara que es van retardar fins l'any 1979. El record de les eleccions municipals de la República que van provocar la caiguda de la monarquia devien influir en aquesta decisió d'ajornar-les. De fet, Adolfo Suárez volia assegurar-se primer d'haver guanyat les eleccions generals.

L'octubre de 1977 es va distribuir entre les tres organitzacions -el PSC (R) s'havia incorporat ja al procés d'unitat- el document

de bases de la unitat, elaborat per la comissió d'enllaç, que havia de permetre el posicionament de cada una d'elles sobre els temes bàsics, tot i tenir present que aquestes bases eren ja fruit d'un pacte i les desviacions en relació als seus punts no podien ser excessives ni massa importants. Això, no obstant, es van dur a terme.

El PSC (C) va celebrar el desembre de 1977 el seu Segon Congrés, a l'Aliança del Poblenou, i es van esmenar punts relativament importants de les bases. El mateix va succeir en els congressos de la FSC (PSOE) i dels PSC (R). En el nostre cas, les esmenes aprovades, totes elles en la línia d'emfatitzar la sobirania del partit i la bilateralitat en les relacions amb el PSOE, representaven canvis significatius de l'acord assolit entre les tres organitzacions, que com era de sentit comú no van ser incorporades en el Protocol d'Unitat que va aprovar el Congrés Constituent. També es van aprovar la proposta dels estatuts que havien de regir el nou partit, així com una declaració política, documents tots ells fruit del pacte.

Els estatuts significaren una posició de síntesi entre les organitzacions que es fusionaven: es va adoptar, com era lògic, l'estructura territorial, i per tant els fronts de lluita van passar a millor vida com a elements centrals de l'organització, essent reemplaçats per les comissions o organitzacions sectorials, que van assumir en part el seu paper, encara que amb una clara disminució dels seu paper orgànic. En aquest sentit, una de les imatges que més recordo del 2n Congrés va ser veure les dues germanes Torrent assegudes en un sofà, mig ploroses a altes hores de la nit, lamentant la pèrdua dels Fronts de Lluita.

Una altra important incorporació als estatuts va ser, a partir del no reconeixement de les tendències organitzades i per tant evitant sistemes d'elecció proporcionals en els òrgans de direcció,

la implantació del procediment del 75%, que comportava votar només el 75% dels llocs a cobrir i reservant per tant hipotèticament un 25% a les minories, encara que si la majoria era molt majoritària el mecanisme de l'escalalet permetia evitar una sobrerrepresentació d'una minoria molt minoritària. Aquest sistema ens va estalviar molts problemes en el futur. L'afiliació sindical es va establir com a obligatòria per als militants assalariats i la UGT es va establir com l'opció del partit, respectant així, encara que de forma residual, l'afiliació a altres sindicats. Van ser uns estatuts fruits de pacte i amb una capacitat de supervivència notable, ja que els seus elements essencials encara són avui vigents.

En aquest Segon Congrés del PSC (C) es va elegir un nou Consell General i aquest va elegir un nou Secretariat General del qual vaig formar part, assumint la responsabilitat d'Organització i Finances. El nou Secretariat estava integrat per Enric Adroher Gironella, Joan Alamillo, Lluís Armet, Jaume Casanovas, Xavier Guitart, Rafael Madueño, Eduardo Martín, Marta Mata, Raimon Obiols, Josep M. Raurich, Joan Reventós, Josep M. Sala, Narcís Serra, José I. Urenda i Antoni Verdaguier. Ens incorporarem Enric Adroher, Rafael Madueño, Marta Mata, Josep M. Raurich, Josep M. Sala, Narcís Serra i Antoni Verdaguier, significat una més gran presència del sector frontista, i del sector més marcadament catalanista pròxim a Raimon Obiols, i una disminució del sector ugetista i del sector dels independents.

El frontisme tenia en aquell moment una capacitat organitzativa i d'incidència orgànica notable en una aliança tàcita amb els militants del FOC. Això queda demostrat en la relació ordenada dels candidats proposat al Consell General per la Federació III per ordre de vots en l'Assemblea: 1.Pasqual Maragall, 2.Didac Fàbregas, 3.Josep M. Sala, 4.Juanjo Ferreiro, 5.Marta

Mata, 6.José I. Urenda, 7.Isidre Molas, 8.Dolors Torrent, 9.Pere Jover, 10.Josep M. Vegara, 11. Raimon Obiols, 12.Joan Colom, 13.Pere Narbona, 14.Joan Reventós, 15 Marcel Genestar, 16.Josep Vidal, 17.Albert Batlle, 18.Artur Fernández, 19.Rafael Madueño, 20.Narcís Serra, 21.Francesc Morata, 22.Joan Vilarrassa, 23.Ferran Farrés, 24.Lluís Armet, 25. Eduardo Martín. S'ha de tenir present que la Federació III era amb diferència la més important del partit i on militaven la major part dels seus dirigents.

EL CONGRÉS D'UNITAT

El procés d'unitat va ser una autèntica filigrana en què es van fusionar organitzacions que perseguien la unitat, però amb objectius finals diferents: uns volien un partit plenament sobirà, però articulat bilateralment amb el PSOE; els altres volien una federació del PSOE actualitzada. El partit resultant no va ser ni una cosa ni l'altra i el Protocol d'Unitat ho defineix de manera magistral.

Un cop celebrats els congressos respectius i en la perspectiva de la celebració del Congrés d'Unitat, es va constituir una Comissió de coordinació entre les direccions dels partits i de manera concreta es va encarregar als dos secretaris d'Organització, Francesc Ramos per la FSC (PSOE) i Josep M. Sala pel PSC (C), la confecció del cens, territorialitzat de la nova organització i l'impuls a l'establiment de relacions entre les respectives organitzacions locals i comarcals.

L'elaboració del cens del nou partit va tenir lloc als locals del carrer Cambó de la FSC (PSOE). Francesc Ramos i jo mateix ens vam seure de front amb una taula al mig. Un funcionari de la FSC (PSOE) prenia acta. Llegíem el cens de les respectives agrupacions una a una, primer llegia jo la xifra i després ho feia

Paco Ramos. A partir de la tercera agrupació, totes elles de Girona, ja vaig constatar que quelcom no era lògic, ja que pràcticament ens doblaven en militants en agrupacions en les quals el PSC (C) havia de ser majoritari: Girona, Figueres, Blanes. Encara me'n recordo quines eren! En conseqüència, a partir de la quarta agrupació vaig començar a doblar les dades del cens de les següents i d'aquesta forma acabarem la feina i fixarem el cens definitiu del nou partit. Ens va donar un total per cada partit d'uns 4500 militants i això va permetre distribuir igualitàriament els delegats, 450 per a cada organització (a més de 100 del PSC (R) que es va incorporar més tard al procés), així com els membres de la Comissió Executiva: 11 del PSC (C), 11 de la FSC (PSOE) i 3 del PSC (R). Posteriorment, un cop es va produir la unificació, va ser possible constatar que el cens real del partit unificat era d'uns 6000 militants, el que vol dir que també la FSC (PSOE) havia inflat el seu cens, tal i com jo havia intuït.

El dia 15 en el Palau de Congressos de Barcelona es van celebrar els congressos de dissolució dels tres partits i d'aprovació dels documents del nou partit, en especial el Protocol d'Unitat, la Declaració política i els nous Estatuts. El Congrés del PSC (R) no va tenir cap problema. El del PSC (C) va haver de fer caure les esmenes de la tendència Segon Congrés, que s'havia constituït a partir d'aquest, i pretenia revisar els documents pactats de la unitat. La derrota d'aquestes esmenes es va aconseguir fàcilment per la coincidència plena en aquesta qüestió de les principals corrents i dels principals líders. En el cas del Congrés de la FSC (PSOE), el problema va ésser més greu ja que una majoria dels delegats, al comprovar que no es tractava de renovar una Federació del PSOE sinó de crear un partit nou, encara que articulat federalment amb el PSOE, van voler tirar enrere el procés d'unificació. Hi va intervenir Alfonso Guerra, que va ser taxatiu afirmant que no hi havia alternativa

a la unitat socialista i que el seu rebuig conduiria a la dissolució de la FSC (PSOE) tantes vegades com calgués.

Finalment es van resoldre tots els entrebancs i el dia 16 de juliol es va celebrar el plenari constituent del nou partit, el Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE). S'aprovaren els documents bàsics: una Declaració política, els Estatuts i el Protocol d'Unitat. Es creava un nou partit i, per primera vegada a la història de Catalunya, el socialisme deixava de ser una força residual per convertir-se en un partit central en el mapa polític del país.

Quaranta anys després, seguim sent un dels grans partits de Catalunya, articulats federalment amb un dels grans partits d'Espanya, el PSOE, i formant part a través d'ell de la Internacional Socialista. Tots els partits existents a Catalunya aquell 1978, llevat d'ERC, han desaparegut, i tot i el pessimisme d'alguns i la crítica interessada d'altres, el PSC segueix essent avui el partit decisiu que els nostres fundadors desitjaven.

El procés d'unitat va ésser una autèntica filigrana en què es van fusionar organitzacions que perseguien la unitat però amb objectius finals diferents: unsvolien un partit plenament sobirà, però articulat bilateralment amb el PSOE; els altres volien una federació del PSOE actualitzada. El partit resultant no va ésser ni una cosa ni l'altra, i el Protocol d'Unitat ho defineix de manera magistral en alguns dels seus punts que no em resisteixo a reproduir:

“2. El Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE) és un partit de classe i nacional que sorgeix de la voluntat constituent de les organitzacions socialistes de Catalunya i que, en virtut de la seva sobirania, decideix la participació en organismes representatius i decisoris

comuns amb el PSOE. 4. Per definir conjuntament amb la resta dels socialistes de l'Estat els elements estratègics coincidents de la lluita de classes, el Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE) enviarà els seus delegats, elegits per les estructures organitzatives de base, al Congrés Federal del PSOE perquè participin en les sessions, debats i resolucions que facin referència a les qüestions comuns de la lluita de classes a nivell d'Estat. L'aplicació a Catalunya de les resolucions preses per a l'àmbit estatal serà portada a terme pel PSC (PSC-PSOE). El Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE) tindrà plena sobirania en aquells àmbits de competències que els socialistes de Catalunya propugnem per a l'organització política del nostre país, d'acord amb el marc constitucional aprovat en el seu programa pels socialistes de tot l'Estat".

Hi ha més punts però crec que és suficient amb aquest dos per constatar que el Protocol d'Unitat fou elaborat amb una gran saviesa i intel·ligència política que ha fet possible la seva plena vigència quaranta anys després.

En aquest moment és de justícia recordar alguns dels fundadors, dels *Founding Fathers* que diuen els anglosaxons, responsables últims de l'èxit del procés, en primer lloc Joan Reventós que va ser l'impulsor decisiu, i juntament amb ell cal mencionar Josep M. Triginer i Josep Verde, i també Raimon Obiols, Eduardo Martín, Juanjo Ferreiro, Francesc Ramos, Carlos Cigarrán, Joaquim Jou, Mercedes Aroz, Lluís Armet, Isidre Molas, Jose I. Urenda, Pasqual Maragall, Enric Adroher, Luis Fuertes. Segur que me'n deixo molts i sempre és agosarat fer llistes, però em sembla de justícia deixar constància dels més rellevants des del meu punt de vista. Representaven una base política i orgànica important,

però a més els hi feien costat intel·lectuals i polítics històrics de tot signe com Josep Andreu i Abelló, Alexandre Cirici, Carles Barral, Ramon Fernández Jurado, José Agustín Goytisolo, Maria Aurèlia Capmany, Marta Mata, Núria Pompeia, Pep Jai, Joan Cornudella, Jordi Llimona, Juli Busquets, Jaume Custodi, Josep Marlés,...

No és d'estranyar, doncs, que quaranta anys després encara estiguem molt vius, tot i els que ens han volgut fer desaparèixer, tant des de dins com des de fora, tant els enterradors interns com els externs, sense haver canviat les sigles PSC (PSC-PSOE) i com hem afirmat sempre: socialistes i catalanistes per les mateixes raons. Hereus de moltes organitzacions: CSC, GIS, PPC, POUM, PSUC-Comorera, MSC, MAS, Reconstrucció Socialista, FSF, Topo Obrero, PSC (C), PSC (R), FSC (PSOE), PSP, i també de molts independents sense adscripció que es van afegir amb entusiasme a la construcció del nostre partit.

EL NOU PARTIT ES POSA A CAMINAR

¿Cómo puede funcionar una agrupación sin primer secretario?”, em repetia Carlos Cigarrán tornant a Barcelona, “A vuestro partido no hay quien lo entienda”. Diferències de cultura política.

Entràvem ja en una nova fase del socialisme català i la nova direcció integrada per 25 membres (11+11+3), elegits encara pels congressos de les tres organitzacions i ratificats pel Congrés d'Unitat i dirigida per Joan Reventós com a primer secretari i Carlos Cigarrán com a secretari d'Organització, enfrontava una tasca complexa d'unificar territorialment, a nivell de localitat/ barri i comarca, les organitzacions locals respectives, que tenien tradicions polítiques i referències culturals diferents i entre les quals hi havia també molt sovint desconfiances personals. Al mateix temps, havia d'abordar els reptes polítics que es plantejaven en l'immediat futur: la preparació de les eleccions generals i municipals de 1979 i, més enllà, les previsible eleccions autonòmiques de 1980 i el Segon Congrés del partit. Políticament a més van ésser els mesos en què es va constituir el Govern Provisional de la Generalitat presidit per Josep Tarradellas, que seguia provocant posicions diferenciades en el si del PSC, i l'elaboració

del nou Estatut de Catalunya, l'Estatut de Sau, que va ser confeccionat per la Comissió dels 20, amb presència significativa de diputats i senadors del nostre partit, durant els mesos de setembre de 1978 a Sau i a Barcelona i que, després de la seva aprovació a la Comissió Constitucional del Congrés de Diputats, que va introduir-hi modificacions, va ser referendada pel poble català en referèndum el 25 d'octubre i va ésser sancionada pel Rei el 22 de desembre.

Tenint present la proximitat de les primeres eleccions municipals que se celebraven en el nostre país i la importància que era evident que tindrien per a la consolidació de la nostra organització, una part important de les energies de la nova Comissió Executiva a través de la Secretaria de Política Municipal dirigida per José I. Urenda, va ser l'elaboració de les candidatures, que havien de tenir en compte no només les necessitats electorals sinó també els equilibris del nou partit entre els col·lectius originaris. En aquest sentit, el secretari d'Organització, Carlos Cigarrán amb qui col·laboràvem com a vocals Joan Comas, Justo Torralba i jo mateix, flanquejàvem la feina de la Secretaria de Política Municipal, al mateix temps que anàvem constituint les organitzacions locals unificades i elegint les noves direccions.

Això ens va obligar a viatjar molt, jo molt sovint acompanyant Carlos Cigarrán. Recordo sobretot dos moments: un viatge a Tàrraga on preexistien en conflicte obert dues organitzacions fortes de la FSC (PSOE) i del PSC (C), una encapçalada per l'avi de l'actual primer secretari Silveri Caro i l'altra per Ton Canals i Pep Vall, una molt "espanyolista" i l'altra molt catalanista, representativa aquesta situació de Tàrraga de la general del nostre partit. En aquella ocasió vàrem dormir a casa d'en Pep Vall i vam tenir l'oportunitat de parlar molt en profunditat,

gairebé tota la nit, de la situació orgànica que enfrontava el partit, que no era gens senzilla. L'altre viatge que recordo especialment va ser al Vendrell, que va impactar molt Carlos Cigarrán perquè els seus militants no volien de cap manera designar un primer secretari de l'organització local. “¿Cómo puede funcionar una Agrupación sin primer secretario?”, em repetia Carlos Cigarrán tornant a Barcelona, “A vuestro partido no hay quien lo entienda”. L'altre dia recordava aquella conversa en el sopar d'estiu al Vendrell, veient parlar al primer secretari de l'Agrupació, Kenneth Martínez, hereu de la tradició política de Pep Jai i de Martí Carnicer, tot just elegit alcalde de la seva ciutat, després d'un èxit electoral indiscutible.

Amb Carlos Cigarrán vaig treballar a la Secretaria d'Organització uns dos anys i després, fins a la seva tràgica mort, en altres funcions polítiques, i sempre vaig respectar la seva qualitat humana i política, tot i el nostre enfrontament en el Congrés de 1980.

De manera general, aquest procés de preparació de les eleccions municipals i de posta en marxa de la nova organització es va desenvolupar sense grans conflictes que l'immediat repte electoral ajudava a dissipar. De totes maneres i tot i que es va procurar sempre tenir en compte el pes relatiu de cada organització i també la qualitat política dels futurs electes i responsables orgànics, en molts llocs el conflicte va restar larvat i va aflorar amb virulència al voltant de les eleccions autonòmiques de 1980.

Abans de les eleccions municipals d'abril de 1979, van tenir lloc el mes de març d'aquest any les eleccions generals en les quals el PSC va tenir un gran resultat, a diferència del PSOE que no va poder guanyar a Espanya, amb la frustració corresponent. En el procés de confecció de la candidatura a la circumscrip-

ció de Barcelona es van produir també problemes d'una certa importància i canvis significatius en relació a la candidatura de 1977: sobretot l'avenç en les posicions dels candidats vinculats al sector ugetista de la FSC i del PSC, i un cert retrocés del sector més catalanista. També de manera poc comprensible s'intercanviaren les posicions a la llista d'Eduardo Martín i de Raimon Obiols i Francesc Ramos va baixar també moltes posicions a la candidatura. Fruit d'aquesta situació i també de la general del partit on començava a fer-se palès el descontentament de moltes organitzacions per l'aplicació mecànica del principi del *chico-chica*, Raimon Obiols va dimitir de la Comissió Executiva a principis de 1979. No cal dir l'impacte que aquesta decisió va tenir en una part important de l'organització. També es va produir el canvi en la direcció de les dues campanyes de 1979, en les quals Eduardo Martín va substituir Raimon Obiols, que havia dirigit la campanya de 1977. Les línies del conflicte futur començaven a dibuixar-se.

En qualsevol cas, les eleccions municipals van significar una victòria clara del PSC, que va guanyar en moltes de les principals ciutats del país, encara que el PSUC ens va disputar la victòria en ciutats importants i CDC en ciutats mitjanes i pobles. Les nostres candidatures estaven encapçalades tant per dirigents històrics, amb una llarga tradició política d'orígens diversos, com per dirigents nous forjats en la lluita antifranquista, tant política com sindical, i també per una nova generació sense experiència política anterior. Entre els companys que podríem qualificar d'històrics que van guanyar les eleccions i van resultar elegits alcaldes cal mencionar Carles Martí a Reus, Josep M. Recasens a Tarragona, Pau Nuet a Valls, Josep M. Ametlla a Figueres, i entre els altres alcaldes elegits hi figuraven Narcís Serra a Barcelona, Juan Ignacio Pujana a l'Hospitalet, Quim Nadal a Girona, Antoni Siurana a Lleida, Joan Cornet a Manresa, Jaume

Casanovas a Vilanova, Fèlix Sogues a Vilafranca, Ramon Aleu a Falset, Agustín Marina a Castelldefels, Xavier Vila a Sant Boi, Martí Flores a Martorell, Manuel Royes a Terrassa, Dolors Homs a Blanes, Pere Jordi Piella a Ripoll, Manel Monfort que va ser substituït aviat per Josep Vicente a Sant Feliu de Guíxols, Rafael Ballús a Granollers, Francesc Martos a Canovelles, Celestino Sánchez a Cerdanyola, Joan Majó a Mataró, Antoni Messegué a Sant Adrià, Àngel Casas a Sant Cugat, Berta Bada a Camprodon, Joan Serra a Esparraguera, Enric Térmens a Olesa, Josep Pau a Arbeca, Jaume Antich a Ulldecona... En aquesta llista no hi figuren localitats importants, en algunes de les quals posteriorment vàrem guanyar l'alcaldia, però que en aquesta ocasió va guanyar el PSUC i també CDC: El Prat, Cornellà, Sant Joan Despí, Sant Feliu de Llobregat, Sabadell, Mollet, Santa Coloma de Gramenet, Badalona, la Seu, Balaguer... Ens quedava encara molta feina a fer. I sobretot en els municipis petits i mitjans de la Catalunya interior on la nostra presència en aquesta ocasió va resultar bastant reduïda i molt sovint participant en candidatures unitàries. Van sortir elegits 1023 regidors del PSC - que es poden comparar amb els 1315 de les últimes eleccions-, i vam aconseguir 91 alcaldies de municipis que representaven el 60% de la població de Catalunya, amb un 26,8% dels vots.

Les campanyes electorals es portaven, fins a la compra del local del carrer Nicaragua, des del local del la Rambla de Catalunya, antiga seu del PSC (C), però la Comissió Executiva ocupava els locals del carrer Cambó que havia estat la seu central de la FSC. El local del carrer Canuda, que havia estat la seu central del Reagrupament, va ser ocupat per la nova Federació de Barcelona. Ocupàvem dues plantes de l'edifici de Cambó, que no era excessivament funcional i va ser allà on a finals de 1978, en el meu despatx que no devia tenir més de 2.5 m², vaig conèixer José Zaragoza, que em va ser presentat per un mili-

tant de Sant Vicenç dels Horts de cognom Mancho, que procedia de la FSC (PSOE) i que em va demanar una entrevista per presentar-me un company del seu fill a l'Institut de Molins de Rei que es volia afiliar i que ell creia que podria ser útil al partit. Aquell dia va començar una col·laboració estreta entre els dos, especialment en el anys en què jo vaig ser secretari d'Organització i ell adjunt a la secretaria, però també més tard ja ell com a responsable de la Federació del Baix Llobregat, col·laboració que va contribuir de manera important a la consolidació i expansió del projecte organitzatiu del PSC, essent difícil per a mi distingir en aquest sentit la meva actuació de la seva.

També a finals de 1978 o començaments de 1979 vaig conèixer José Montilla que procedent del PSUC es va afiliar al nostre partit essent elegit regidor de l'Ajuntament de Sant Joan Despí, on va exercir el càrrec de tinent d'alcalde d'Hisenda. Posteriorment va ser elegit alcalde de Cornellà, iniciant un recorregut polític que el va portar fins a la Presidència de la Generalitat. Al setembre de 1979 va ser elegit primer secretari de la Federació del Baix Llobregat, en la que José Zaragoza ocupava el càrrec de responsable de joventut. Em va substituir l'any 1994 com a secretari d'Organització i sempre he mantingut amb ell una relació estreta tant en el pla polític com en el personal.

José Montilla és potser el cas més representatiu de la incorporació al partit de militants de partits situats a la nostra esquerra, especialment el PSUC però també el PTE, la LCR, l'OIC... que es va produir durant aquests primers anys. Antonio Poveda, Antonio Balmón i molts altres tenen aquesta procedència, el que és il·lustratiu de la importància d'aquest procés. Sempre vàrem ser un partit obert i de fronteres àmplies, intentant complir aquella formulació crec d'Isidre Molas, de ser el partit del Pájaro Verde, que anava des del Pájaro (Dídac Fàbregas, pro-

cedent de l'OIC), fins a Josep Verde, líder del PSC (R).

Crec que va ser també aquell any de 1978 que vaig conèixer dos militants procedents de la FSC (PSOE), Reinaldo Gargano i José Díaz, polítics exiliats del seu país, l'Uruguai, i que van aportar al nostre partit la seva experiència com a dirigents polítics del Frente Amplio abans que es produís el cop d'Estat. Els dos, i especialment Reinaldo Gargano -que és qui va treballar més directament amb el partit, ja que José Díaz es va dedicar fonamentalment a la UGT-, van deixar un fort impacte entre els que vàrem col·laborar amb ells, i el seu nomenament com a ministres, d'Afers Exteriors i de l'Interior, en el moment que es va recuperar la democràcia a l'Uruguai, el vàrem sentir com un èxit propi.

El 30 de març de 1979 va tenir lloc un fet important en la història del socialisme català: la constitució de la Fundació Rafael Campalans, que tan determinant ha estat en l'afirmació ideològica i programàtica del nostre projecte polític. Al llarg de tots aquests anys, la Fundació ha celebrat seminaris, jornades, reunions a porta tancada i d'altres obertes a la participació del públic. Ha publicat treballs i elaborat informes. Ha posat en una mateixa taula de debat persones provinents de forces polítiques progressistes diverses. Ha contrastat opinions i anàlisis amb experts procedents de casa nostra amb d'altres provinents d'arreu del món, especialment del nostre entorn europeu. En la Fundació Rafael Campalans, el socialisme català ha tingut l'espai on poder plantejar debats, analitzar polítiques i proposar estratègies a mig i llarg termini tan necessàries per fer avançar el nostre projecte polític. Actualment està presidida per José Montilla i ha tingut com a presidents, entre d'altres, Marta Mata, Isidre Molas, Narcís Serra i Miquel Iceta.

La derrota electoral de 1979 va determinar que la direcció

Federal de Felipe González i Alfonso Guerra plantegés una revisió important dels pressupòsits ideològics del partit en el XXVIII Congrés de maig de 1979: prohibició dels corrents d'opinió i tendències organitzades, supressió de criteris de proporcionalitat en l'elecció dels òrgans de direcció (sense incorporar la clàusula del 75-25 que proposava el PSC i per tant menystenint les posicions minoritàries) i sobretot l'eliminació de la identitat marxista del partit, entre altres qüestions. La pràctica totalitat del PSC va coincidir amb la majoria dels delegats del PSOE i va votar pel manteniment de la identitat marxista del partit. La derrota de la seva iniciativa va provocar la sortida de Felipe González de la Secretaria General del partit, el nomenament d'una gestora i la celebració d'un Congrés Extraordinari el setembre de 1979 que va suposar una victòria en tota regla de la direcció sortint i la tornada triomfal del tàndem Felipe González-Alfonso Guerra. El tema del marxisme va quedar resolt a través de la seva assumpció com a mètode d'anàlisi i transformació de la realitat, a partir d'una proposta del PSC ja recollida en els seus documents fundacionals.

L'any 1979 va ésser l'any de dues victòries electorals del PSC, però no del PSOE, i l'any en què també es van obrir conflictes importants en el si de les organitzacions germanes, la UGT i la JSC.

RECONSTRUCCIÓ I DESENVOLUPAMENT DE LA JSC

Xavier Soto, provinent del sector majoritari de la JSC, va iniciar i culminar positivament el procés de reconstrucció de l'organització.

La Joventut Socialista de Catalunya, la JSC, havia celebrat el seu Congrés constituent el 8 d'octubre de 1978 a l'Orfeó de Sants, prèvia dissolució de les organitzacions preexistents: la MJSC (C), la JSC i la MJSC (R). Jordi Casanova en va sortir elegit primer secretari en un congrés plàcid, però que amagava, com en el cas del partit, un conflicte de fons que no va tardar en aflorar a començaments de l'any 1980. El febrer d'aquest any es va celebrar el 2n Congrés a Girona que ni es va poder iniciar, ja que es va dividir en dos blocs antagònics des del primer moment. La importància de la mesa de credencials era coneguda en cas de conflicte i tradicionalment l'ocupaven les primeres delegacions que es presentaven. Un dels blocs va matinar molt i algunes de les seves delegacions van formar davant de la porta tancada del recinte del Congrés des de la matinada. Estaven convençuts que havien assolit el seu objectiu de ser els primers, però la seva sorpresa va ésser

gran quan a l'obrir les portes es van trobar que la representació de l'altre bloc havia dormit a l'interior del Palau de Congressos i, per tant, pretenia ocupar la taula de Credencials, que no es va ni arribar a constituir.

Es va designar una gestora paritària, per arbitratge de la Comissió Executiva del Partit, i es va convocar un nou congrés per al mes de novembre de 1980 al local de la UGT. En aquest Congrés guanya la línia procedent de la JSC (PSOE) i s'elegeix com a primer secretari Javier Pérez Llorca, el que va provocar l'abandonament de l'organització del sector minoritari, provocant una profunda crisi interna, que no es va resoldre fins al Tercer Congrés, celebrat el 28 i 29 de novembre al Poblenou, on va resultar elegit coordinador nacional Xavier Soto, que va dirigir l'organització durant quatre mandats fins a l'any 1991. Durant els seus successius mandats va impulsar notablement la JSC, que des d'aquell moment va exercir una influència destacable en el disseny de les polítiques de joventut a Catalunya i Europa.

Xavier Soto va morir l'any 1995 quan tenia 34 anys. En la seva curta vida va ser un dels polítics més significatius del nou partit com a membre de la seva Comissió Executiva i com a diputat al Congrés i al Parlament de Catalunya i sens dubte hauria pogut ocupar els llocs més rellevants en la política catalana, espanyola o europea. L'Escola de Formació del partit porta el seu nom, el que permet que les noves generacions socialistes siguin conscients de la seva figura política i personal.

A Xavier Soto el va succeir Joan Ignasi Elena -avui convertit en un abrandat independentista- i a aquest Iñaki Guerrero -que també va morir molt jove sense temps de poder desenvolupar plenament la seva evident capacitat-, Maria Freiria, Juanma Jaime, Víctor Francos, Raúl Moreno, Javi López i Pol Gibert,

essent l'actual primer secretari l'Arnau Ramírez.

He assistit a la major part dels congressos de la JSC i puc testimoniar la seva vitalitat i capacitat per debatre i confrontar posicions, i elaborar polítiques al servei dels joves, i gràcies a això la JSC ha estat i és una de les principals organitzacions juvenils del nostre país, tant pel nombre d'afiliats com per la seva presència en el món municipal i parlamentari.

Així mateix, va contribuir, sota la presidència de Xavier Soto, a l'acord per crear l'Associació de Joves Estudiants de Catalunya (AJEC), el sindicat d'estudiants on van conuiu socialistes, comunistes i independents, representant fins avui a les universitats i els instituts les posicions dels estudiants progressistes. Jo que em vaig iniciar a fer política els anys 60 en l'SDEUB, sempre vaig veure l'AJEC com el continuador d'aquella experiència. Entre els seus responsables al llarg del temps han figurat, entre d'altres, Jordi Alfonso, Carles Martí, Daniel Fernández, Xavier Domínguez, Artur Baizan, Jaume Collboni, Carles Prieto, Alícia Fernández, Mari Fernández, Guillem Espriu, Olivie Bayón... la majoria d'ells ocupant posteriorment llocs de responsabilitat en l'espai socialista, confirmant que el sindicalisme universitari ha estat sempre una bona escola de formació i aprenentatge per a l'acció política.

LA QÜESTIÓ SINDICAL. RELACIONS PSC-UGT (1)

“Al sindicat va tenir lloc la ressaca del Congrés de fusió del PSC, que va ser molt complicat...”

La qüestió sindical va ser, com ja he assenyalat, un dels temes centrals en el procés d'unitat i en les etapes posteriors. La tradició de les diferents organitzacions en relació a l'afiliació sindical era diferent, més flexible en el PSC (C) on era possible militar en qualsevol de les organitzacions sindicals de classe (UGT, USO, CCOO i en els sindicats unitaris com l'STAC) i únicament orientada a la UGT en el cas de la FSC (PSOE). El procés d'unitat es va decantar definitivament a favor d'aquesta posició, i paulatinament els militants assalariats del nou partit, que encara no ho eren, es van anar afiliant a la UGT, en algun cas de forma col·lectiva com a la Federació de Banca de la USO, liderada per Rafael Madueño.

El problema sindical dins del PSC, no obstant, no era només de concepció de les relacions entre el partit i el sindicat i els criteris subsegüents d'afiliació, sinó també i sobretot després del Congrés d'Unitat, de correlació de forces i de disputa de l'hegemonia interna. L'antiga FSC (PSOE) considerava la UGT

de Catalunya com quelcom propi, que li permetia mantenir una posició de força en la nova estructuració de l'espai socialista i qualsevol intent de disputar aquest plantejament era vist com una agressió.

Ben aviat, i després del Congrés d'Unitat, es va posar a prova aquesta situació. Com escriu un important líder sindical d'aleshores i ara: "Al sindicat va tenir lloc la ressaca del Congrés de fusió del PSC, que va ser molt complicat i esquizofrènic. La UGT es va convertir en el fortí de la federació catalana del PSOE, i això bloquejava el debat que alguns impulsaven sobre el model de sindicat que volíem per als anys 80". Aquestes paraules són de José M. Álvarez, actual secretari general de la UGT Confederal, molts anys secretari general de la UGT de Catalunya, i en els anys de la unitat socialista, militant de la UGT en un sector lligat a la Federació del Metall, de la qual formaven part també Eduardo Montesinos i Antoni Santiburcio, enfrontat a la direcció del sindicat encapçalada per Lluís Fuertes i Joan Codina. Sense entrar en més detalls, aquest enfrontament no només tenia a veure amb la situació del partit a Catalunya, sinó també i segurament sobretot, a la lluita oberta en el si de la UGT confederal entre el sector procedent de la USO encapçalat per José Mª Zufiaur, i el sector de la UGT tradicional, representat per Manuel Garnacho.

En qualsevol cas, el conflicte va afectar el PSC. En efecte, a finals de 1978 Antoni Santiburcio -que s'havia incorporat al nou partit a través del PSC (C) tot i la seva militància anterior a la FSC (PSOE)- va rebre un escrit de la Comissió de Conflictes del sindicat on li notifiquen la denúncia que un grup d'afiliats ha presentat en contra seva per unes declaracions a El Periódico on manifesta les seves discrepàncies amb la direcció del sindicat. Una part de la Comissió Executiva del PSC i concretament

Juanjo Ferreiro, Pere Jover i jo mateix, considerem que la direcció del partit ha d'intervenir per evitar una actuació represora i políticament inconvenient per part del sindicat. Al constatar la indiferència de la resta de la direcció, amenacem amb la dimissió que finalment presentem. Recordo encara el gest de Francesc Martí Jusmet convidant-nos a marxar, així com la cara de satisfacció d'una part de la Comissió Executiva. Finalment i després de rebre la crítica de Raimon Obiols, llavors dimitit de la Comissió Executiva, per haver dimitit de manera poc meditada i no discutida i la intervenció de Joan Reventós, vàrem retirar la dimissió i continuàrem a la direcció del partit. D'aquest incident em va quedar la convicció que abans de dimitir t'ho has de pensar dues vegades. L'expedient no es va retirar i finalment Antoni Santiburcio va ser suspès de militància durant un any, el que va provocar el seu allunyament del sindicat i la seva dedicació plena a l'Agrupació de Sant Andreu primer i després a la Federació de Barcelona del partit.

L'Antonio Santiburcio, el Santi, que va néixer l'any 1954 i va morir molt prematurament l'any 2001, va ésser diputat al Parlament de Catalunya i regidor a l'Ajuntament de Barcelona, a més de primer secretari de la Federació de Barcelona del partit, i un dels grans dirigents socialistes d'aquella època. José M. Álvarez, Pepe Álvarez, per la seva banda va aconseguir sortir d'aquella crisi sense excessives lesions, va seguir actuant en el si de la UGT, des de la seva empresa de la Maquinista, la Federació del Metall, la UGT de Catalunya i actualment la UGT Confederal, que dirigeix. Va formar part de la Comissió Executiva del PSC des de l'any 1982 a l'any 1990, des de la qual va realitzar una important tasca de normalització de les relacions entre el PSC i la UGT i sempre ha donat prova de la seva enorme capacitat política i qualitat personal. Al llarg d'aquests anys, he mantingut i mantinc una excel·lent relació amb ell, tot i

algunes discrepàncies en les posicions respectives, com durant la vaga general contra la política del govern socialista, i avui davant d'alguns posicionaments de la UGT de Catalunya en relació al dret a decidir.

LES ELECCIONS AUTONÒMIQUES DE 1980

És difícil guanyar unes eleccions si l'organització està en crisi. I el PSC, tot just sortint de la unitat, ho estava, com es va demostrar en el Congrés que va tenir lloc mesos més tard.

En cap cas pretenc minimitzar els èxits de la política socialista evidenciant els conflictes que vam haver d'abordar en el camí, sinó tot el contrari: constatar la nostra fortalesa per la capacitat de superar les situacions conflictives, amb plantejaments finalment de síntesi. Començava l'any 1980 i ens enfrontàvem a dues de les situacions més complexes que ha abordat el partit en els primers anys de la seva existència: la derrota en les eleccions autonòmiques de 1980 i el 2n Congrés de juliol de 1980.

Després de les victòries electorals de 1979, el PSC va afrontar les eleccions autonòmiques considerant-se guanyador. L'elaboració de les candidatures electorals, però, van ser un símptoma més de la situació conflictiva i inestable del partit. Les llistes van ser aprovades en el nou local del carrer Nicaragua que el partit havia acabat de comprar i que no estava encara prou condicionat. La sala de la tercera planta del carrer Nicaragua, on es va celebrar el Consell Nacional, es va haver d'il·luminar amb

focus i com no hi havia calefacció es va haver d'escalfar amb fogueres de llenya. En definitiva, unes condicions ambientals no excessivament apropiades per a un debat reposat.

La proposta de llistes que va fer la Comissió Executiva i on prevalien els principis mecànics del repartiment entre els membres dels antics col·lectius, el *chico-chica* en definitiva, van ser modificades pel Consell Nacional en el cas de les províncies de Tarragona, Girona i Lleida, per una lleugera majoria. En canvi, la llista de Barcelona va ésser ratificada, encara que va ser la que al final va provocar més repercussions negatives. En efecte, en aquesta darrera llista es va produir, en el que podríem qualificar encara la part que corresponia a l'antiga federació del PSOE, un desplaçament d'alguns candidats territorials, i en concret del Baix Llobregat, per algun membre de la direcció del sindicat, en Luis García en concret, que en certa forma es va colar a la llista. Això va provocar un gran disgust en l'organització del Baix Llobregat, que majoritàriament procedia de la federació del PSOE, fet que es va traduir en una clara inhibició del gruix de l'organització durant la campanya, que a la pràctica van portar en solitari José Montilla i José Zaragoza, que van recórrer el Baix Llobregat enganxant i repartint propaganda en un cotxe bastant desballestat, un 2CV, conduït pel segon.

Sense arribar a aquests límits, la campanya en molts territoris es va desenvolupar amb una certa desgana, fruit de la situació de tensió interna. La va dirigir Eduardo Martín que, aprofitant la dimissió de Raimon Obiols i el recolzament del sector obrerista, havia en certa forma agafat el control de la situació. En aquest sentit, recordo haver acompanyat Raimon Obiols al despatx electoral de Joan Reventós -que estava localitzat en un pis del carrer Provença molt a prop de la Rambla de Catalunya- on en Raimon va advertit seriosament a Joan Reventós que les coses

no anaven bé, i que la preeminència de l'Eduardo Martín era excessiva.

Tot i això, tothom creia que guanyaríem i la nit de les eleccions el mateix Eduardo Martín va filtrar als periodistes la llista del futur govern de la Generalitat. La derrota va ésser inesperada i, per tant, de repercussions profundes. S'han donat ja moltes raons que expliquen aquesta derrota i no és la meva intenció repetir-les, però n'hi ha una que els analistes no contempen i que jo crec que va tenir una importància decisiva: l'estat del partit, que encara estava en una fase de construcció amb uns equilibris interns molt precaris i conflictes locals bastant estesos. És difícil guanyar unes eleccions si l'organització està en crisi. I el PSC tot just sortint de la unitat ho estava, com es va demostrar en el Congrés que va tenir lloc mesos més tard.

Després de les eleccions el partit havia de decidir si acceptava formar part del govern, tal i com ens havia proposat el candidat guanyador, Jordi Pujol. En la sessió del Consell Nacional on es va debatre el tema només es va aixecar una veu, la de Paco Ramos, defensant l'acceptació de l'oferta. És possible que altres dirigents del partit hi estiguessin d'acord també, però el Congrés del partit estava pròxim i ningú volia arriscar-se a ser acusat de defensar l'acceptació d'una oferta de la dreta nacionalista.

EL CONGRÉS D'UNIFICACIÓ (SEGON CONGRÉS)

Potser l'única manera de realitzar la unificació entre dos partits de dimensions similars era que un dels dos s'imposés a l'altre, que el manteniment de l'equilibri, sense dilucidar l'hegemonia, resulta inestable i porta a la crisi permanent. El Segon Congrés potser va ser l'aplicació pràctica d'aquest principi teòric.

Entràvem en un moment decisiu que havia de culminar en el Segon Congrés del partit que Gabriel Colomé ha definit com el veritable congrés d'unificació. Es tractava de comprovar si el partit unificat era o no viable, quines eren les relacions de força dins el mateix i, per tant, quina orientació de futur s'adoptava. Més enllà dels conflictes locals, de la derrota electoral del 80, de les diferències polítiques i organitzatives dels partits preexistents i també del seu reflex en els sectors que configuraven el nou partit, potser el desenvolupament del Segon Congrés ve explicat en un text que crec que és de Maurice Duverger -al qual vaig accedir bastant després d'aquests anys i que ara no he pogut trobar- on afirmava que l'única manera de realitzar la unificació entre dos partits de dimensions similars era que un dels dos s'imposés a l'altre, que el manteniment de l'equilibri,

sense dilucidar l'hegemonia, resulta inestable i porta a la crisi permanent. El Segon Congrés potser va ser l'aplicació pràctica d'aquest principi teòric.

El Congrés, com és conegut, va ser molt dur i al final va resultar impossible realitzar una síntesi basada en la integració de tots els sectors. En el Congrés es van enfrontar el corrent unitari i el corrent obrerista, amb una presència testimonial del corrent crític, molt minoritari que, dirigit per Dídac Fàbregas, ocupava una posició més a l'esquerra que els altres dos.

El corrent unitari o més catalanista, va tenir el seu origen en un doble procés: la dimissió de Raimon Obiols de la Comissió Executiva del partit, com a reflex d'una situació d'estancament degut a la política d'equilibris entre els col·lectius originals, el *chico-chica* en definitiva, i la preocupació de molts dirigents locals majoritàriament procedents dels PSC per la forma com s'estava produint la unificació a nivell local. Crec que l'inici del procés de coordinació del sector unitari es produeix en un dinar a Manresa, on l'alcalde Joan Cornet, acompanyat segurament per Jordi Marsal, però no per Joan Canongia ni Francesc Caballo que llavors eren massa joves, transmet un missatge semblant a aquest: "Això no va bé. No hi ha qui ho aguantí. O ens organitzem o tot se n'anirà en orris". I ens organitzàrem. A partir de llavors es va iniciar un procés de coordinació dels quadres territorials, normalment procedents dels PSC però no sempre, ja que també hi participaven companys que s'havien incorporat després del Congrés del 78, que es va traduir en moltes reunions, algunes d'elles al restaurant Mas de La Sala, al Bages, però en general a tot el territori de Catalunya. En recordo una especialment, celebrada en una masia a la comarca no sé si de l'Alt Camp o de l'Alt Penedès en què estàvem units una trentena de quadres, i era ja de nit, i es va obrir la porta i van

aparèixer Raimon Obiols i Ernest Lluch. Molts anys després encara recordo l'efecte positiu d'aquella entrada sobre els presents.

Durant els mesos de maig i juny de 1980 s'entra en el procés precongressual en què les assemblees d'agrupació procedeixen a elegir els delegats al Congrés i a discutir els documents congressuals. Es van produir molts conflictes locals amb l'elecció de dobles delegacions i impugnacions creuades que deixaven entreveure el malestar existent i la mena de congrés conflictiu que seria. D'aquest procés precongressual jo sobretot recordo el seguiment del resultat d'aquestes assemblees que sempre ens indicava que anàvem guanyant, però Carlos Cigarrán i Pepe González que coordinaven el corrent obrerista creien que també guanyaven i transmetien, dia sí i dia també, aquesta impressió a Joan Reventós. Recordo bé el neguit d'en Joan aquells dies que, malgrat que es mantenia neutral com a primer secretari, patia, i molt, pel resultat. Ocupàvem despatxos en dos pisos diferents i recordo les seves trucades i les meves baixades i pujades d'escalas, convocant-me, dia sí dia també, per dir-me: "Mira què diuen, que guanyen". I jo sempre repetia el mateix facilitant-li a més les dades que em demanava (en Joan sempre era desconfiat): "No et preocupis que portem avantatge".

En efecte, un cop iniciat el Congrés es va produir la primera votació, que va ser l'última efectiva: l'elecció del president de la Mesa del Congrés. Els candidats eren en Jaume Casanovas, alcalde de Vilanova, pel corrent unitari, i Antonio Puerta, de la Federació del Metall de la UGT, pel corrent obrerista. Va guanyar com és sabut en Jaume Casanovas –si no recordo malament, per un 60/40- tal i com havíem anticipat. A l'acabar la votació, els delegats del corrent obrerista van abandonar la sala del plenari i es reuniren a part. Jo casualment vaig anar-

me'n per un passadís i en un petit despatx que tenia la porta oberta vaig poder veure en Carles Cigarrán i en Pepe González resseguint capficats els números. Encara no s'acabaven de creure que havien perdut.

A partir d'aquell moment el Congrés es va partir en dos: una majoria de delegats continuaren les tasques congressuals discutint i aprovant documents, que es va procurar que no empitjessin la situació, i la resta reunits en una sala del Palau de Congressos, la sala 6 negant-se a incorporar-se a les sessions congressuals i rebutjant les ofertes de pacte que es formulaven, tant per part dels representants de la Comissió Executiva Federal presents en el Congrés -encapçalats per la secretària d'Organització del PSOE, Carmen García Bloise-, com per alguns càrrecs institucionals del PSC. Van ser moments molt tensos i en certa forma dramàtics, agreujats per unes condicions ambientals pèssimes: l'aire condicionat funcionava malament i a l'exterior se celebraven unes 24 Hores motociclistes, que rodejaven el Palau de soroll durant la major part del Congrés.

Finalment es va evitar el trencament del partit, amb el conseqüent avortament del procés d'unitat, sobretot per l'advertència de Carmen García Bloise que la Comissió Executiva Federal només reconeixeria allò que sortís del Congrés. No va ésser possible, però, que representants del sector obrerista acceptessin la seva incorporació a la nova Comissió Executiva -encara que sí al Consell Nacional- i es va elegir una Comissió Executiva monocolor amb Joan Reventós com a primer secretari i Raimon Obiols com a secretari de Programació i Planificació. Els diferents sectors dels PSC hi estaven representats, -a més de Josep Font de l'exFSC (PSOE)- llevat dels que podríem qualificar d'institucionals que van optar per quedar-se al marge.

EL CONGRÉS DE FUSIÓ (TERCER CONGRÉS)

El PSC va necessitar tres congressos per unificar-se totalment i crear un veritable partit unit, i no una federació d'excol·lectius. Potser per això ha resultat tan sòlid i resilient.

El Segon Congrés va concloure sense assolir una veritable integració de totes les sensibilitats del partit, quedant, per tant, pendent aquesta tasca. El procés d'integració es va iniciar l'endemà de la finalització del Congrés i es va desenvolupar amb alts i baixos fins a la seva culminació en el Tercer Congrés del partit. Com ha escrit Gabi Colomé, el Segon Congrés va ser el veritable Congrés d'unificació encara que, com també ha escrit Isidre Molas, potser cal complementar-lo amb el Tercer Congrés, del qual sí que va sortir elegida una direcció representativa del conjunt de l'organització. Raimon Obiols va qualificar aquest Tercer Congrés com el congrés de fusió.

A la sortida del Segon Congrés la nova direcció encapçalada per Joan Reventós va iniciar una política de gestos orientada a la integració del sector obrerista, la fita més important de la qual va ser l'elecció de Josep Maria Triginer com a primer secretari

de la Federació de Barcelona amb el vot també del sector unitari, conformant en aquesta federació -la més important del partit- una direcció integrada per representants de totes les sensibilitats. Processos similars es desenvoluparen arreu de l'organització. Per part meva, vaig mantenir com a secretària Ana Celorio, que ho havia estat de Carlos Cigarrán, a qui tothom donava per fet que jo canviaria. No ho vaig fer i durant els mesos que vàrem treballar plegats no em vaig penedir mai d'aquella decisió.

A començaments de 1981 es va produir el cop d'Estat del 23-F que també va ajudar a cohesionar el partit, donada la necessitat de respondre en el seu conjunt a aquest repte a la democràcia. S'iniciava una nova dinàmica en l'organització. En efecte, el sector obrerista va constatar, potser incitat per sectors de la direcció Federal, l'existència d'interessos comuns amb dirigents procedents del PSC (C), com Eduardo Martín i Ernest Lluch, així com amb el sector esquerrà que dirigia Dídac Fàbregas i que en el Segon Congrés havien format part de la majoria. Representants de les diverses tendències oposades a la direcció del PSC es reuniren el 17 de juliol de 1981 -com vàrem saber després- a casa de Josep Andreu Abelló a la Via Augusta de Barcelona. Allà va començar a gestar-se la tendència Nova Majoria, amb l'objectiu de qüestionar el lideratge de Joan Reventós, modificar la línia política del partit i escollir un nou primer secretari, encara que posteriorment sembla que varen optar per no buscar el canvi de lideratge i es concentraren en la modificació de la línia política, procurant prioritzar els interessos estratègics del socialisme en el conjunt d'Espanya, per sobre dels objectius a Catalunya, si és que existia alguna contradicció entre ambdues.

El Tercer Congrés del PSC estava previst per al maig de 1982

i el XXIX Congrés del PSOE per a l'octubre de 1981. Aquest decalatge de dates té la seva importància perquè no érem massa conscients de l'amenaça que representava la Nova Majoria i seguíem gestionant el partit amb l'orientació integradora que he assenyalat, sense prendre mesures preventives. En el mes de setembre de 1981 es va celebrar a Sitges la conferència del PSC prèvia al Congrés Federal en la qual, davant la nostra sorpresa, es va presentar organitzada la Nova Majoria, aconseguint ser majoritària. Recordo les crítiques que vaig rebre com a responsable d'Organització del partit per haver deixat que es produís aquesta situació. La delegació al Congrés Federal va estar integrada per tant majoritàriament per membres de la Nova Majoria, amb Joan Codina, president de la UGT, com a portaveu.

Aquest toc d'atenció va resultar molt positiu i com a conseqüència la majoria del Segon Congrés es va tornar a mobilitzar de manera organitzada, de nou com a corrent unitari, incorporant ja destacats membres de l'exFSC (PSOE), com Mercedes Aroz i Paco Ramos, i va guanyar amb claredat el Tercer Congrés per més del 66%, superant clarament a la Nova Majoria.

“No ensenyis les teves cartes abans de temps”. Aquesta és una bona lliçó d'estratègia congressual i en general de qualsevol tipus de confrontació, i era, em sembla, una de les lliçons extretes del *best-seller Shogun*, sobre les lluites entre els diferents grups en el Japó feudal per fer-se amb el poder, que sempre he pensat que amaga lliçons interessants per a la lluita política i que he tingut el costum de regalar als companys i col·laboradors més pròxims del partit.

El Congrés de Castelldefels va significar un pas endavant en la normalització del partit. El fet mateix que els corrents que s'hi enfrontaven no tinguessin una vinculació prioritària en el col·lec-

tius preexistents i integressin cada un d'ells membres de diferents excol·lectius i un percentatge important de militants incorporats després de la unitat, va representar un pas endavant en la unificació real de l'organització. El debat polític no només es va centrar en les relacions Catalunya-Espanya o en el grau de sobirania del PSC en relació al PSOE –tot i el greu incident de les esmenes a la LOAPA-, segurament per la proximitat de les eleccions generals que es veien inevitables en l'immediat futur i les expectatives de guanyar-les per part del PSOE i, per tant, també del PSC.

El Congrés va debatre sobretot qüestions concretes, entre les que potser la més rellevant va ésser la inclusió d'una esmena defensada en plenari per Anna Castells, amb Anna Balletbò, Àfrica Lorente i altres empenyent des de darrera, per incloure una quota de presència femenina del 12% en els òrgans de direcció del partit. Vist des de l'actualitat, amb quotes paritàries i candidatures cremallera, pot semblar un guany ínfim però era la primera vegada que un partit a l'Estat espanyol incorporava una esmena d'aquestes característiques. L'esmena va ser aprovada només per un 52.3% dels delegats, amb un cert disgust de l'aparell, i va significar un pas endavant en la feminització i per tant en la modernització del partit. Raimon Obiols, que estava molt satisfet per l'aprovació de l'esmena, que de fet havia impulsat ell, fent-la presentar per l'assemblea de l'ASU, ha pogut caracteritzar aquest Congrés com el Congrés de les dones.

El Congrés votà una nova direcció amb Joan Reventós com a primer secretari, amb una majoria del sector unitari, com a conseqüència del seu pes en el Congrés, però en la qual van estar ben representades les posicions de la minoria i també dels denominats institucionals, que havien quedat de nou una mica al marge.

El PSC va necessitar tres congressos per unificar-se totalment, i crear un veritable partit unit, i no una federació d'excol·lectius. Potser per això ha resultat tan sòlid i resilient.

EL CONFLICTE DE LA LOAPA

Els procediments utilitzats per les organitzacions del nacionalisme radical d'aquells molt anys 80 no eren diferent als d'ara.

Abans del III Congrés però un nou conflicte havia posat a prova la solidesa del partit. Com a conseqüència del 23-F, les forces polítiques del Congrés de Diputats i en concret la UCD i el PSOE havien pactat la denominada LOAPA (Ley Orgánica de Armonización del Proceso Autonómico) que pretenia limitar l'abast del procés autonòmic, per acontentar en certa manera els poders fàctics. Aquesta Llei va provocar un gran malestar a Catalunya i també al PSC. Fent-se ressò d'aquest malestar, la direcció del PSC va intentar pactar unes esmenes amb el PSOE i quan aquest es va negar a acceptar-les, va donar instruccions al nostre portaveu -el PSC tenia grup parlamentari propi- perquè les presentés. Davant l'oposició d'Alfonso Guerra, les esmenes no van ser presentades, encara que la direcció del PSC va donar instruccions taxatives. Encara recordo avui la conversa telefònica de Joan Reventós amb Ernest Lluç -on estàvem presents Raimon Obiols, crec que Lluís Armet i jo mateix- en la qual Joan Reventós no va vacil·lar en ordenar al portaveu la presentació de les esmenes. Aquestes finalment no es varen presentar, escudant-se en la disciplina comú dels grups socialistes, tal i com establia el Protocol d'Unitat i, a partir d'aquí, es va produir un escàndol important en el si del PSC

que va culminar en un Consell Nacional tumultuós convocat a Figueres, on es va retirar la confiança a Ernest Lluch en una moció aprovada per 60 vots a favor, 37 en contra i 5 abstencions, essent substituït com a portaveu per Josep Verde Aldea. Eduardo Martín i Joan Prats llavors dimitiren de la Comissió Executiva en solidaritat amb Ernest Lluch.

Aquest episodi és l'exemple més clar de quines eren les diferències polítiques reals entre la direcció unitària del PSC i la Nova Majoria. També i com a conseqüència del cop d'Estat del 23-F i per iniciativa de la UCD amb l'acord parcial del PSOE es va aprovar un nou Reglament del Congrés dels Diputats, que a la pràctica podia suposar la desaparició del Grup parlamentari del PSC per no haver-se enfrontat electoralment al PSOE, limitació que establia de nou el reglament. El PSOE -que estava d'acord amb la resta del reglament- va fer costat al PSC en la defensa d'una esmena que facilités el manteniment del nostre grup parlamentari, però ho va fer sense convertir aquest tema en causa de trencament. I, finalment, el Reglament es va aprovar amb l'abstenció del PSOE, posant en greu risc l'existència del nostre grup com es va veure molt aviat.

El 14 de març de 1982 es va convocar una manifestació en contra de la LOAPA. La convocatòria, a iniciativa de l'entitat Crida per la Solidaritat, va tenir el recolzament de la major part dels partits polítics de Catalunya llevat del PSC, la UCD i algun altre, i segons els organitzadors hi van participar unes 300.000 persones. El nostre partit, que poc després va guanyar les eleccions generals a Catalunya, va ésser especialment atacat pels manifestants. A partir d'aquest dia, s'inaugura una nova situació política que es perllongà durant uns quants anys, en què la nostra activitat política, especialment les campanyes electorals i la nostra participació a les manifestacions de l'11

de setembre, s'intentaven boicotejar per grups radicals de caire nacionalista, als qui a vegades s'unien grups d'orientació anarquista o d'esquerra radical.

Aquests intents de boicot es produïen sobretot a determinades poblacions o barris de Barcelona, com el Poblenou o Gràcia, i en qualsevol cas mai van impedir la celebració d'un acte -tot i que sí que van significar una notable molèstia-, gràcies sobretot a la tasca del servei d'ordre del partit dirigit per Lluís Buigas i integrat per voluntaris que molt sovint es va haver d'enfrontar directament els grups boicotejadors, en més d'una ocasió acompanyats per membres de la direcció del partit. Vàrem aprendre ràpid que el millor era esperar als provocadors uns centenars de metres més enllà de la plaça o del local on es feia l'acte i evitar que s'acostessin a l'escenari.

També a partir d'aquest any i fins que la situació es va normalitzar uns anys més tard, a les manifestacions de l'11 de setembre el servei d'ordre del partit havia de protegir la comitiva del nostre partit amb un cordó de seguretat, i en alguna ocasió ens havíem hagut de moure dins d'un passadís envoltat per fanàtics que ens insultaven, escopien i llançaven monedes. Aquesta situació límit va succeir, si no recordo malament en dos 11 de setembre.

Darrera d'aquestes actuacions hi havia una entitat, la Crida per la Solidaritat, que era l'equivalent a l'ANC actual, en què el rol d'Elisenda Paluzié era exercit per Àngel Colom i tenia el recolzament implícit d'algun partit nacionalista. Funcionaven també els grups equivalents als CDR, que actuaven amb apel·lacions a la no-violència, exercint al mateix temps una violència camuflada. Es pot veure que si bé els objectius immediats no eren exactament els mateixos, els procediments utilitzats per les organitzacions del nacionalisme radical d'aquells

anys 80 no eren diferent als d'ara. Una diferència significativa d'aquell moment era que Òmnium Cultural era llavors una entitat dedicada a la defensa de la cultura catalana, que rebia el suport de molts ciutadans no nacionalistes del país, i ara s'ha convertit simplement en una plataforma d'agitació independentista.

LES TRES PRIMERES ELECCIONS

Però sobretot recordaré el míting final de la campanya a la Monumental. El vàrem desbordar. Milers de persones volien compartir amb nosaltres aquest moment d'esperança que encarnava Felipe González i, a Catalunya, Raimon Obiols.

En Pasqual després d'una excel·lent campanya -encara tenim present el cartell de "Barcelona mirarà el mar"- va revalidar per al PSC l'alcaldia de Barcelona, en una campanya a la qual tot el partit de la ciutat va respondre amb un gran entusiasme.

Jordi Pujol, per tant, va tornar a ésser elegit president de la Generalitat. En la seva presa de possessió es va produir un d'aquests fets que il·lustren la radicalitat nacionalista, a partir de l'aprofitament manipulat d'alguns fets. En aquesta ocasió va ser la querella de Banca Catalana.

El PSC, traslladat ja plenament als locals del carrer Nicaragua, habilitats seguint el projecte de l'arquitecte Alberto Esquedo, necessitava professionalitzar una mica més la seva gestió interna i per això va incorporar Joan Rangel com a gerent del partit. Devia ser entre el Congrés i les eleccions generals. Fins

llavors la gestió quotidiana del partit l'havien desenvolupat un conjunt de companys i companyes que amb pocs mitjans van fer operatiu l'aparell central del partit: Manel Alberich, Joan Sentenà, Josep Giralt, Francesc Carulla, Lluís Buigas, les germanes Puig, Pepita Ocariz, Pilar Marcet, Montse Granell, Rosa Llobet, Ramona Crivillés, Anna Riera... Amb Pilar Marcet vàrem informatitzar el cens del partit: jo programant en Fortran l'aplicació del cens, que un temps després Miquel Iceta programant en Basic va millorar, incorporant el cobrament dels rebuts per banc i la Pilar entrant a través de la consola la fitxa de cada militant, uns 6.000! L'aplicació s'executava en un ordinador Secoinsa que va estar en funcionament durant uns quants anys.

En Joan Rangel, que ja era alcalde de Caldes d'Estrac des de 1979, va ser un molt bon gerent fins que es va incorporar a l'Ajuntament de Barcelona en l'staff tècnic uns anys després. Abans, en el Congrés de 1984, jo vaig intentar que fos el secretari de Finances del partit, però ni Joan Reventós ni Raimon Obiols van acceptar-ho. Consideraren que era donar-me un excessiu poder intern i van preferir Carles Navarro de l'equip d'Eduardo Martín. En un congrés posterior, l'any 2000, en Joan va ser elegit secretari d'Organització del partit, el que demostra l'encert de la meva proposta.

Un cop celebrat el Tercer Congrés, calia començar a pensar en les eleccions generals que estaven a punt de ser convocades per al 28 d'octubre de 1982. Jo vaig haver de fer un aprenentatge accelerat de coordinador de campanyes electorals, ja que un cop decidit que Raimon Obiols havia de ser el cap de llista, Joan Reventós i Raimon Obiols em van convocar a la seu del partit, que ja estava ubicada al carrer Nicaragua. Jo estava treballant a la IBM a les oficines que estaven a l'Illa

i, per tant, em vaig poder desplaçar ràpidament. En Joan va anar al gra: “En Raimon posa com a condició per ser cap de llista que tu siguis coordinador de la campanya”. Les meves reticències degudes a que mai havia tingut un paper rellevant en una campanya electoral -Eduardo Martín, que havia dirigit les de 1979 i 1980, m’havia tingut al marge- i a que estava treballant en una empresa privada, no van servir de res. Vaig haver de demanar una excedència pràcticament en 24 hores, que tot sigui dit em va ser concedida sense problemes, i em vaig posar a organitzar la campanya que tenia a en Raimon Obiols com a primer candidat.

Va ser una experiència fascinant encara que molt estressant i vam constituir un equip de campanya bastant novell, però molt compenetrat i, en definitiva, molt eficient: Quico Sabaté, Anna Balletbò, Fèlix Tarrida, Enric Casas, Julio Villacorta, Miquel Sanllehí, Francesc González, Jordi Menéndez, Jordi García Soler, Xavier Sabaté, Reinaldo Gargano, Jordi Serra,... i com a secretària Victòria Martínez Fraile, que després va passar a ser la meva secretària a la Secretaria d’Organització. Enric Casas, em sembla, és l’únic que ha format part de tots els comitès electorals del PSC des del de 1982 fins al dia d’avui, el que demostra tant la seva qualificació en temes d’imatge i comunicació com la seva capacitat de resistència, ja que probablement no hi ha una activitat més estressant que una campanya electoral.

És veritat que vàrem anar en certa forma a remolc de la campanya del PSOE -recordo les trucades diàries en xarxa d’Alfonso Guerra, on tots els coordinadors territorials rebíem instruccions- però des del PSC vàrem incorporar la nostra especificitat contribuint així a la victòria del PSOE a tot Espanya. No donaré detalls concrets de la campanya, encara que recordo una

matinada, les naus buides de personal de l'empresa Printer, que l'alcalde de Pallejà, Julio Ceballos -treballador d'aquesta empresa- ens havia obert, amb nosaltres buscant paperetes que no arribaven per poder començar el mailing, o la tercera planta del carrer Nicaragua plena nit i dia de nois i noies ensobrant paperetes per poder fer el mailing a temps, o alguns dissenys d'en Quico Sabaté amb la senyera pujant amunt, o a Reinaldo Gargano coordinant els actes sense conèixer del tot la geografia de Catalunya... Però sobretot recordaré el míting final de la campanya a la Monumental. El vàrem desbordar. Milers de persones volien compartir amb nosaltres aquest moment d'esperança que encarnava Felipe González i, a Catalunya, Raimon Obiols. No només es va omplir de gom a gom el recinte de la plaça de braus, sinó també els carrers del voltant: Marina, Diputació,... Estàvem exultants, encara que vàrem patir molt pel risc d'algun accident provocat pel desbordament. Era ja un símptoma del resultat electoral d'uns dies després. El novell Comitè de campanya havia complert la seva obligació, contribuint en el que li corresponia als extraordinaris resultats, encara que aquests sobretot van ser deguts a la bona tasca dels candidats i al treball del conjunt del partit que aquesta vegada sí va abordar la campanya com un partit unit.

La victòria electoral i la constitució del primer govern socialista de la democràcia van comportar la immediata incorporació al govern d'Espanya de molts militants del PSC, dels quals sobresortiren Narcís Serra, que va ser nomenat ministre de Defensa, Ernest Lluch, nomenat ministre de Sanitat, i Joan Majó, ministre d'Indústria i Energia, encara que amb un breu pas per la Direcció General d'Electrònica i Informàtica. Més enllà de l'efecte polític enormement positiu d'aquests nomenaments, al partit li generava la necessitat d'abordar la problemàtica que es creava a les alcaldies de Barcelona i Mataró, donada la proximitat de

les eleccions municipals. En el cas de Mataró, la substitució era clara en la persona de Manel Mas, i en la de Barcelona també, ja que tothom donava per fet que corresponia a Pasqual Maragall, primer tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Barcelona. Tothom ho donava per fet, llevat d'en Pasqual, potser. Jo recordo una escena en el cotxe d'en Pasqual aparcat una nit davant de casa meva, al carrer Muntaner, al costat de la clínica Barraquer, en què en Pasqual va intentar convèncer-me durant més d'una hora, sense aconseguir-ho evidentment, que ell no seria un bon candidat i que el candidat havia de ser en Raimon Obiols.

El candidat va ser -era obvi i evident- en Pasqual i després d'una excel·lent campanya -encara tenim present el cartell de "Barcelona mirarà el mar"- va revalidar per al PSC l'alcaldia de Barcelona el maig de 1983, en una campanya a la qual tot el partit de la ciutat va respondre amb un gran entusiasme, coordinat per una nova Comissió Executiva de federació elegida després del Congrés de Castelldefels, amb Jordi Parpal de primer secretari i Antoni Santiburcio de secretari d'Organització. Com a adjunt d'en Santi es va incorporar a les tasques orgàniques del partit un jove socialista que s'havia afiliat al PSC procedent de la FSC (PSOE) i abans del PSP, en Miquel Iceta, que ja va demostrar llavors la seva capacitat i intel·ligència política.

Però la preparació de les eleccions municipals havia començat molt abans d'aquest moment, tot just sortint del Congrés de Castelldefels. En una primera fase, la Secretaria de Política Municipal, dirigida per Narcís Serra i Manel Royes, amb Juan Echániz de coordinador, i la Secretaria d'Organització, dirigida per mi mateix amb José Zaragoza de coordinador efectiu -tot i que em fa l'efecte que ja era secretari d'Organització del Baix Llobregat- ens vàrem posar a endreçar les llistes que havíem presentat l'any 1979, tant per remoure candidats no aconse-

llables, com per canviar caps de llista que havien demostrat que difícilment podien guanyar. Va ser un procés complicat a vegades, perquè afectava companys, però en general resolt sense excessius entrebancs, llevat de dos o tres situacions complicades (el pare d'un candidat perseguint-nos pel local de l'Agrupació amb un bastó o les cadires volant pels aires en un altre). En diferents moments d'aquest període es van canviar els alcaldes de Gavà, de Viladecans, de Sant Andreu i també els caps de llista d'alguns municipis essent el més significatiu el de Cornellà, en què per sobre del candidat triat per l'Agrupació, es va aprovar al Consell de Federació del Baix Llobregat la candidatura de José Montilla. Aquest canvi va ser possible gràcies a l'actuació de Pepe Zaragoza i sobretot al posicionament de l'alcalde de Castelldefels, Agustín Marina, i d'Àfrica Lorente que, des de la Comissió Executiva del Baix, el van possibilitar. José Montilla va guanyar per 1500 vots a l'alcalde sortint, Frederic Prieto, del PSUC, però aquest va mantenir l'alcaldia gràcies al recolzament de CDC i d'Aliança Popular. Al cap d'un any i d'una dura política d'oposició del grup socialista, es va acordar un pacte entre el PSC i el PSUC, amb l'alcaldia compartida. José Montilla va ser l'alcalde en els dos últims anys del mandat i des d'aquell moment i fins al seu nomenament com a ministre d'Indústria anys després, va guanyar totes les eleccions, essent reelegit alcalde amb àmplies majories. La campanya electoral, com és habitual a les eleccions municipals, va tenir un desenvolupament molt descentralitzat i el Comitè Nacional de campanya, que pràcticament va ser el mateix que a les Generals, va tenir una tasca bastant plàcida comparada amb la de la campanya anterior. La campanya de Barcelona amb un candidat, Pasqual Maragall, que va respondre de manera esplèndida, i un comitè electoral dirigit per Jordi Parpal i Antoni Santiburcio, va actuar com a motor i referència

de la resta facilitant un resultat molt bo arreu de Catalunya: vàrem passar de 1.023 regidors a 1.683, i vàrem guanyar 179 alcaldies, amb un percentatge en vots que va anar del 26.8% al 40.2%. A més de l'alcaldia de Cornellà, aquestes eleccions ens van permetre guanyar per primera vegada les alcaldies de ciutats com Badalona amb Joan Blanch, Sant Joan Despí amb Eduard Alonso, Sant Just Desvern amb Lluís Segura, Balaguer amb Miquel Aguilà, La Seu d'Urgell amb Joan Ganyet, Lloret de Mar amb Josep Sala, Montmeló amb Román Ruiz, La Llagosta amb José Luis López i moltes més. També com a conseqüència del canvi de l'alcalde guanyador el 1979, van ser elegits Jaume Montfort a Viladecans, Dídac Pestanya a Gavà, Manel Mas a Mataró, Evaristo de la Torre a El Pont de Vilomara,...

Com a contrast negatiu d'una campanya molt positiva i exitosa, ja m'he referit abans als intents de boicot dels nostres actes per part de grups radicals de signe nacionalista i també anarquista que en cap moment van aconseguir els seus objectius.

El 10 de juliol de 1983, al Palau Blaugrana de Barcelona, sota l'eslògan "L'empenta del poble, per la Catalunya de tots", tenia lloc el Congrés Extraordinari del PSC amb la finalitat de substituir Joan Reventós a la Primera Secretaria del partit. Joan Reventós havia estat nomenat pel govern de Felipe González ambaixador a la França de François Mitterrand. El substituiria Raimon Obiols. Era, com escriu Jordi Font, un relleu de continuïtat. Tots érem conscients, però, de la importància que pel futur del nostre partit tenia el moment que vivíem i que, encara que Joan Reventós mantindria durant molts anys el càrrec de president del partit, el relleu significava el final d'una etapa, plena d'èxits i també d'alguna frustració, sobretot en el moment final. Joan Reventós deixava un partit unit, articulat amb el PSOE, victoriós a les eleccions generals i a les municipals, i que tenia

com assignatura pendent guanyar les eleccions autonòmiques i, per tant, assolir el Govern de la Generalitat. A Raimon Obiols li correspondria assolir aquest objectiu a partir d'aquell moment.

El mes d'agost d'aquest any es va produir un fet inesperat: el Tribunal Constitucional va anul·lar una part significativa de la LOAPA. Per al PSC, que havia manifestat la seva disconformitat inicial amb aquesta llei, hauria pogut ser una bona notícia, però el fet que havia estat aprovada pel PSOE amb els vots dels nostres diputats, l'incident de les esmenes no presentades i la defensa que havíem fet de la seva necessitat, va significar una important pèrdua de credibilitat per al nostre partit, fet que va ésser utilitzat abastament pels nostres adversaris, i que ben segur va tenir un efecte en les eleccions. En política no hi ha res pitjor que perdre la faç i la vàrem perdre en un tema central.

Raimon Obiols va ser elegit candidat a la Presidència de la Generalitat en el Consell Nacional celebrat a Sau l'abril de 1984. Fou un Consell Nacional cuidat amb tots els detalls (encara molts recordem l'enorme senyera que coronava l'emplaçament), que demostrava la voluntat ferma del partit de ser l'alternativa al govern de Jordi Pujol i de guanyar, per tant, les eleccions que se celebrarien properament. Varen ser també elegits els candidats a diputats i, en aquesta ocasió i per primera vegada, vaig formar part d'una llista en lloc de sortida. Sabia que això significava interrompre la meva activitat professional a IBM, però resultava inevitable. Era impossible compaginar ja les meves responsabilitats en el partit amb la feina professional. Molt sovint es diu que a la política la gent hi va per aconseguir un guany econòmic. En el meu cas, jo sé el que he deixat de guanyar al llarg dels anys per aquesta tria.

D'aquest Consell tinc un altre record important que m'afecta personalment. Jo fumava molt -encara molts recorden que les

cigarretes i la cendra formaven part del meu paisatge personal i aquell dia anant a Barcelona en cotxe amb en Lluís Armet vaig fumar l'última cigarreta de la meva vida. Més enllà de la importància que té aquest fet per a la meva salut personal, s'ha de tenir present que per a un fumador que ho deixa la probabilitat de caure en els nervis i el mal humor és molt alta i jo em disposava a coordinar una important campanya electoral on la calma i la serenitat eren imprescindibles. Haig de dir que vaig superar la prova, segurament gràcies a dues tècniques que des de llavors he recomanat als fumadors que volen deixar de ser-ho: boles de vidre a la butxaca per entretenir-me els dits i una escala alta al despatx on pujava quan els nervis em superaven.

La campanya es va desenvolupar amb normalitat malgrat els incidents que ja he comentat i, tant el candidat com la resta de la candidatura i el conjunt de l'organització, van respondre amb escreix, però el resultat final no va ésser el que esperàvem. Recordo, això sí, les crítiques que Alfonso Guerra va fer al disseny de la nostra campanya publicitària- -que havia creat el publicista de l'exitosa campanya d'en Pasqual Maragall- quan l'hi vàrem presentar. L'Anna Balletbò i el Fèlix Tarrida se'n recordaran. Òbviament la vàrem mantenir i en general a Catalunya va agradar molt.

Jordi Pujol va aconseguir una important mobilització del l'electorat nacionalista i també va concentrar el vot d'un espai centrista que havia recolzat la UCD i que amb la seva desaparició es va desplaçar a una CDC relativament moderada en el pla nacional. El PSC va pujar significativament (més de 260.000 vots i 8 diputats), però aquesta pujada en certa forma va quedar compensada per la caiguda del PSUC (gairebé 340.000 vots i 19 diputats menys) i per la concentració geogràfica dels nostres guanys, concentració que sempre ens castiga a causa de la llei electoral.

Jordi Pujol, per tant, va tornar a ésser elegit president de la

Generalitat. En la seva presa de possessió es va produir un d'aquests fets que il·lustren la radicalitat nacionalista, a partir de l'aprofitament manipulat d'alguns fets. En aquesta ocasió va ser la querella de Banca Catalana.

El maig d'aquest any, després de les eleccions, els fiscals Mena i Villarejo van presentar una querella contra els exdirectius d'aquesta entitat, acusant-los d'administració deslleial i falsedat. Entre aquests exdirectius hi figurava Jordi Pujol. Immediatament els portaveus nacionalistes i els seus instruments de propaganda van carregar contra la querella atribuint-la a una iniciativa del govern socialista -com si els fiscals Mena i Villarejo poguessin acceptar instruccions d'un govern socialista ni aleshores ni ara-. El 30 de maig, coincidint amb la sessió d'investidura, es convocà una manifestació de suport a Jordi Pujol des del Parlament fins a la plaça de Sant Jaume que fou seguida per unes 100.000 persones. El Palau del Parlament va ser rodejat per una multitud, que a la sortida dels diputats socialistes i molt especialment de Raimon Obiols ho aprofitaren per increpar-los, insultar-los i fins i tot amenaçar-los de mort. El servei d'ordre del partit es va haver d'esmerçar per evitar que hi hagués agressions físiques. Els manifestants es dirigiren a la Plaça de Sant Jaume on, des del balcó del Palau de la Generalitat, Jordi Pujol va pronunciar un discurs inflammat, on hi figuraven les paraules que passaren a la història: "Ha estat una jugada indigna", menystenint la independència judicial i convertint en positiu pels seus interessos el que havia estat sens dubte una mala gestió en una empresa privada. L'ambient de crispació i d'hostilitat dirigit sobretot contra els socialistes va estar present de manera destacada l'11 de setembre d'aquest any, com ja he tingut ocasió d'explicar.

LA CONTROVÈRSIA SOBRE L'OTAN

... Una majoria de delegats es van pronunciar per la sortida d'Espanya d'aquesta aliança.

El mes de novembre de 1984 es va celebrar el Quart Congrés del PSC, el Congrés de les Cotxeres de Sants. Va ser un congrés, per fi, d'un partit normalitzat en el qual els temes de debat tenien a veure amb les polítiques a desenvolupar, que eren les que determinaven el posicionament dels delegats, i no la qüestió de les procedències o les modalitats d'articulació amb el PSOE, que eren qüestions que sortosament corresponien al passat. L'informe de gestió de la Comissió Executiva va ser aprovat per un 70% dels delegats, el que era ja un símptoma de normalitat, i el debat congressual es va centrar sobre la permanència o no d'Espanya a l'OTAN. Encapçalats per la Federació de Barcelona, una majoria de delegats es van pronunciar per la sortida d'Espanya d'aquesta aliança, en contra del criteri de la direcció del PSC i sobretot de la posició del Govern del PSOE i, molt especialment, del seu secretari general, Felipe González, que creia imprescindible la nostra permanència.

Al veure que era inevitable la derrota de la posició oficial, es va optar per una línia de retirada que en definitiva consistia en afirmar que si bé els nostres delegats en el Congrés del PSOE

votarien a favor de la posició del secretari general de la UGT, Nicolás Redondo, i per tant en contra de la permanència, el PSC acceptaria la decisió que adoptés el Congrés del PSOE. Tot i això, no estava clar que es pogués aprovar aquesta posició de mínims, amb les greus conseqüències que hauria comportat, i per tant Raimon Obiols i Joan Reventós van convocar el portaveu de la posició anti-OTAN, l'advocat Francesc Casares, a una reunió, a la qual jo vaig assistir com a testimoni mut. En aquesta reunió els nostres dirigents li van plantejar al qui era amic seu i company de molts anys de lluita en el MSC, Francesc Casares, que si l'esmena de mínims era derrotada es podia preparar a fer-se càrrec de la direcció del partit, ja que cap dels presents presentaria la seva candidatura. Recordo l'enorme trasbals d'en Francesc Casares, que va intentar fer canviar de criteri a en Raimon i en Joan, i al veure que no era una fanfarronada, va sortir de la reunió assegurant que procuraria arreglar-ho. Efectivament, un temps després quan es va reunir la comissió per votar l'esmena, va fer una intervenció molt sentida demanant que s'aprovés, el que efectivament va succeir. El PSC havia superat de nou una situació molt difícil i tot es va desenvolupar a partir d'aquell moment com era de preveure. El Congrés del PSOE va aprovar la posició de la direcció federal en favor de la permanència a l' OTAN, amb el vot en contra dels delegats del PSC -encara que no de tots, perquè alguns com els del Baix Llobregat van respectar la posició de la seva Federació, d'acord amb el resultat del seu Congrés i van votar a favor, així com alguns delegats del Bages, de les Comarques Gironines i alguna Federació més.

Em sembla que va ser en aquest Congrés del PSOE que un grup de delegats encapçalats per un militant de Castella-La Manxa que ho havia estat del PSC, van intentar fer aprovar una resolució deixant sense efecte el Protocol d'Unitat. A la

pràctica significava la ruptura entre el PSC i el PSOE i, per tant, la gravetat d'aquesta iniciativa era òbvia. Els delegats del PSC en el Congrés ens vàrem mobilitzar i també ho va fer la Comissió Executiva Federal, a més dels membres de la Comissió Executiva del PSC presents en el Congrés. Semblava tot lligat, però els debats congressuals -ho sabem- els carrega a vegades el diable i el risc que es produís el desastre existia. Recordo la tensió que visquérem en el debat de la Comissió d'Estatuts, i molt especialment recordo la intervenció de qui va parlar en contra de la supressió del protocol, Anton Saracíbar, secretari d'Organització de la UGT, que va fer una intervenció poc apassionada, molt a l'estil basc, però molt eficaç. La proposta en contra del Protocol d'Unitat va ser derrotada i des de llavors ningú més l'ha posada en qüestió.

Posteriorment la permanència d'Espanya a l'OTAN es va sotmetre a votació dels ciutadans en un referèndum, i en aquella ocasió el PSC, d'acord amb l'esmena mencionada, va fer campanya a favor de la permanència. El resultat del referèndum va ser d'un 52.5% a favor del Sí, un 39.85% a favor del No i un 6.54% en blanc. A Catalunya el vot negatiu va superar el 50%, com a Canàries, Navarra i el País Basc. I d'aquesta forma es va tancar un tema enrevessat que hauria pogut marcar negativament el futur del nostre partit.

En el Congrés de Sants es va produir la incorporació de Miquel Iceta a la Comissió Executiva del partit com a adjunt a la secretaria d'Organització. Ja havia començat a col·laborar amb la meua Secretaria a la campanya de 1984 i jo insistia en què havia de donar el salt a la direcció nacional del partit. Em va costar aconseguir aquest objectiu, ja que l'Antoni Santiburcio es resistia molt, al·legant que era una peça bàsica en l'equip de la Federació. És de les poques vegades que he discutit seriosament

amb en Santi. Finalment va ésser en Miquel qui va prendre la decisió. Era obvi que Miquel Iceta, tot i la seva joventut, era un quadre polític del màxim nivell i qualitat i al llarg dels anys la meua col·laboració amb ell ha estat estreta i molt positiva. Anys més tard es va incorporar a l'Ajuntament de Cornellà com a regidor de l'equip de José Montilla, i després va ésser director del Departament d'Anàlisi del gabinet de la Presidència del govern espanyol, col·laborant directament amb Narcís Serra i Felipe González. El seu recorregut polític posterior és conegut: Congrés de Diputats, Parlament de Catalunya, membre de la Comissió Executiva del partit i finalment primer secretari, arribant a aquest càrrec una mica més tard del compte -però d'això en parlarem més tard -, i sempre un bon amic i una gran persona.

CREACIÓ DEL COL·LECTIU CRISOL

”¿Cómo queréis ganar las elecciones si en las entidades no os conoce nadie?”

Al voltant d'aquest mesos, abans o després del Congrés de Sants, Raimon Obiols, Jordi Font, potser Katy Carreras i jo mateix, vàrem visitar la seu de la FECAC, federació que agrupava les principals entitats andaluses de Catalunya. La raó de la visita era comentar amb la seva Junta Directiva les darreres eleccions al Parlament i analitzar les causes de la derrota. En aquesta reunió el seu president, Paco García Prieto, amb la seva contundència típica ens va interpel·lar més o menys de la següent forma: “¿Cómo queréis ganar las elecciones si en las entidades no os conoce nadie?”. Era veritat. El món de la cultura popular no autòctona era un pràctic desconegut per a nosaltres. Al sortir de la reunió vaig decidir que aquesta mancança s'havia de resoldre i des de llavors vàrem iniciar una dinàmica que ens va portar a participar activament en les activitats d'aquestes entitats. Donàvem per fet que els alcaldes i regidors ja ho feien, però calia que l'espai central del partit també ho fes. D'aquesta inquietud va néixer el Col·lectiu Crisol des del qual un grup de companys i companyes al llarg dels anys i fins al dia d'avui hem procurat mantenir aquest lligam amb la cultura popular,

tant la tradicional com l'arrelada en altres parts d'Espanya: Katy Carreras, Ferran Bello, Gabriel Lucena, Paco Hidalgo, l'infatigable i enciclopèdic Salvador Pastor, Gerard Preminger, Daniel Salinero, José Vicente Muñoz, Xesco Gomar, Antonio Carmona, Maribel García, Enric Llorens, Rocío García, Mari Carmen Soldán, Ruth Soto, Manel Galindo... entre d'altres han contribuït a què l'espai socialista hagi estat en contacte estret amb el món de la cultura popular. Gràcies a aquesta actitud i a la sensibilitat de les institucions en què hem governat, la cultura popular en totes les seves expressions segueix sent avui una realitat viva a Catalunya, i tots els dirigents d'aquestes entitats, des de les Penyes Flamenques i les Hermandades Rocieras, fins als Esbarts i els Cors Clavé, recorden encara i enyoren els anys en què els socialistes governàrem la Generalitat, les Diputacions -sobretot la de Barcelona- i els Ajuntaments. Altres partits han intentat seguir el nostre camí però només CDC ho va aconseguir en algun moment i de manera molt parcial.

COMENCEM A PATIR UN CERT DESGAST

Quelcom s'estava ja movent en contra nostra.

De l'any 1985 no tinc excessius moments en el record, exceptuant potser la mort de Manuel Sacristán, referent de l'esquerra del nostre país, que militava en l'espai comunista, a qui des de la meua època universitària havia respectat molt.

L'any 1986 es va iniciar amb l'ingrés d'Espanya a la Comunitat Econòmica Europea i, poc després, el març de 1986, va tenir lloc el referèndum sobre la permanència d'Espanya a l'OTAN, en la qual el PSC hi va participar defensant la posició oficial, encara que amb un entusiasme relatiu en determinades parts del territori. El referèndum es va guanyar -com ja he assenyalat- a tot Espanya, i això va obrir un espai de comoditat al govern de Felipe González, que li va permetre guanyar les eleccions de 1986, encara que amb 18 escons i un milió de vots menys (a Catalunya vàrem perdre uns 300.000 vots i 4 diputats en relació a 1982). Quelcom s'estava ja movent contra nosaltres.

L'abril de 1987 van tenir lloc les eleccions municipals. Van ser guanyades pel PSC, però els símptomes apuntats pel resultat de les Generals es van confirmar, amb uns resultats que no van resultar satisfactoris, tot i la nostra victòria a Catalunya,

en què vàrem treure el 37.7% de vots i 1.703 regidors i 141 alcaldies, 38 menys que en les eleccions de 1983. La nit de les eleccions a l'Hotel Majestic, on havíem instal·lat el centre de difusió de resultats, no hi havia un excés d'entusiasme. Al sortir de la sala on seguia el resultat de l'escrutini i anava a fer la primera roda de premsa de la nit, en José Zaragoza, encara ho recordo, em va xiuxiuejar: "*Hemos perdido Manresa*". Van seguir altres notícies dolentes: la derrota a Lleida que ens va costar l'alcaldia -que recuperaríem dos anys després a través d'una moció de censura-; la victòria justa a Tarragona, que ens va permetre reelegir Josep M. Recasens però no evitar una moció de censura dos anys després, i algunes altres més. En el cantó positiu, Montserrat Tura va guanyar l'alcaldia de Mollet del Vallès, després d'un procés complicat per desbancar l'anterior candidat del partit, Isidro Carpio, que estava recolzat per una àmplia majoria dels militants de l'Agrupació, procés en el qual tant José Zaragoza com jo mateix vàrem esmerçar molts esforços. Anys després, el 2004, al renunciar a l'alcaldia per ser nomenada consellera d'Interior, fou substituïda en un procés gens conflictiu per Josep Monràs, que ha ocupat l'alcaldia fins el dia d'avui, fet que confirma la seva bona gestió. També Jordi Girona es elegit alcalde de Santa Maria i els Monjos per majoria absoluta, alcaldia que ocuparà fins l'any 2011 en què és substituït per Imma Ferret.

Juntament amb les eleccions municipals es van celebrar per primera vegada les eleccions al Parlament Europeu, que també va guanyar el PSC, elegint els seus primers eurodiputats (Josep Verde, Xavier Rubert i Joan Colom), tenint present que abans hi va haver eurodiputats no electes del nostre partit, entre ells en Carlos Barral.

EL CONGRÉS DEL FEDERALISME

Quan nosaltres, amb la millor intenció vam donar a conèixer la proposta federalista aquell agost de 1987, Madrid va reaccionar enfurismada.

Passades les eleccions municipals, en les quals durant la campanya vàrem seguir tenint els intents de boicot als nostres actes, en els quals a més dels grups radicals nacionalistes s'hi afegiren col·lectius d'extrema esquerra per la nostra posició en relació a l'OTAN, i que de nou van protagonitzar un 11 de setembre en el que el nostre servei d'ordre va haver d'esmerçar-se per evitar els intents d'agressió, ens vàrem abocar a la preparació del nostre Cinquè Congrés ordinari, que es va celebrar al Pavelló d'Itàlia de Montjuïc el mes de desembre de 1987 i que ha estat batejat per l'Antoni Castells com el Congrés del federalisme. El mateix Toni Castells i Miquel Iceta, junt amb altres que no recordo, van preparar la ponència política en la qual per primera vegada es dibuixava amb detall la nostra proposta federalista per a Espanya.

Aquell estiu jo feia vacances, com cada any, a Castelldefels i vaig rebre una trucada d'en Salvador Aragonès (o d'en Daniel Arasa) d'Europa Press que volien saber quines novetats hi hauria en l'immediat Congrés del PSC. Sense pensar-ho massa

vaig dir que aprovaríem una proposta federalista, qüestió que va interessar molt al periodista, i al dia següent va convertir en notícia de capçalera de la seva agència. En un mes d'agost sense massa material noticable, que el PSC apostava per la carta federalista es va convertir en titular a molts diaris de Catalunya i Espanya. La reacció del PSOE va ser negativa i especialment per part de Gregorio Peces Barba que va fer unes declaracions explosives en contra. A requeriment de molts mitjans jo vaig... però prefereixo, en aquesta ocasió, que siguin les paraules d'Antoni Castells, en el llibre escrit amb motiu del 30è aniversari del PSC, les que ho expliquin:

“...Bé, doncs això és el que va passar quan nosaltres, amb la millor intenció, vam donar a conèixer la proposta federalista aquell agost de 1987. Madrid va reaccionar enfurismada, estàvem al mes d'agost i no hi havia notícies. Des del PSC havíem de contestar als atacs. Per sort, al carrer Nicaragua hi era, com sempre, Josep Maria Sala, que va aguantar el tipus com el primer i es va convertir en el portaveu oficial i el defensor màxim de la proposta federalista del PSC als ulls de tot Espanya, defensant les nostres tesis en front de tot aquell que s'atrevis a atacar-les...”

M'ha semblat oportú que sigui en Toni Castells, aleshores membre de la Comissió Executiva del PSC, i una mica allunyat del partit ara, amic meu durant molts anys, qui expliqui aquesta intervenció meva en aquell moment clau de la nostra història partidària en favor del federalisme. Haig de dir també que encara avui Salvador Aragonés i Daniel Arasa es reivindiquen com a protagonistes en el llançament de la proposta federalista. I ho fan orgullosos del seu paper. En la línia de donar a conèixer la

nostra proposta, el 30 de gener de 1988 es fa la presentació del llibre col·lectiu "*Federalismo y Estado de las Autonomías*". Es tracta d'una formulació completa del plantejament federalista aprovat pel Cinquè Congrés del PSC.

LA POLÈMICA DEL JOC

Encara la pàtria ho tapava tot.

El gener de 1988 se celebra el XXXI Congrés del PSOE i jo m'incorporo a la Comissió Executiva federal, juntament amb Dolors Renau i Salvador Clotas. També a mitjans d'aquest any celebrem el 10è Aniversari del PSC a la Plaça de Braus Monumental de Barcelona. La satisfacció és gran entre els assistents encara que poques setmanes abans Jordi Pujol ha tornat a guanyar les eleccions al Parlament de Catalunya, en les quals nosaltres pugem un diputat i CDC en baixa tres, però continua mantenint la majoria absoluta. Tot i els nostres esforços, la situació política a Catalunya està estancada. La feina al Parlament del nostre Grup Parlamentari, presidit per Raimon Obiols i amb Lluís Armet com a eficaç portaveu, és intensa, però costa travessar la muralla de silenci que ha aconseguit bastir el nacionalisme català. Jo em guanyo la fama de ser el *jabalí* del Parlament, qualificatiu que m'enorgulleix encara que els adversaris me l'atribueixen amb una altra intenció no tan positiva.

Com a il·lustració d'aquesta situació parlamentària es poden citar molts exemples, però em limitaré a la polèmica del joc

a Catalunya. L'any 1987 l'EAJA (Entitat Autònoma de Jocs i Apostes de la Generalitat), cedeix la gestió de les loteries de la Generalitat a una empresa privada, Luditec, que majoritàriament és propietat d'una empresa, Imperial Trading and Development, ubicada en un paradís fiscal, les Illes del Canal. Tot resulta bastant fosc i l'oposició, en especial el Grup Socialista i el grup del PSUC, denunciem la situació i demanem aclariments. Jo arribo a parlar de butxaques poc honorables, i això provoca la indignació del grup majoritari. Finalment es crea una comissió d'investigació en la qual Francesc Casares, Rafael Madueño i jo mateix pel PSC, i Matías Vives pel PSUC ens esforcem en posar en evidència les irregularitats de la concessió. Apareixen altres empreses ubicades en paradisos fiscals, Manteletta, Rosetta i altres, però no importa. La majoria convergent de la comissió força unes conclusions plenament favorables a l'EAJA i a Luditec. Evidentment, la sensació d'impotència va ser completa. Anys més tard, quan es comença a parlar del 3%, potser el tema de Luditec hauria agafat un altre rumb. Es va plantejar segurament massa aviat. Encara la pàtria ho tapava tot.

LA VAGA GENERAL. RELACIONS PSC-UGT (2)

La UGT és quelcom d'imprescindible per al desenvolupament del socialisme a Catalunya i Espanya i, malgrat les discrepàncies, que les hem tingut i les tenim, mai hem de renunciar a la nostra estreta relació i a la col·laboració entre les dues organitzacions.

L'any 1988 és sobretot l'any de la Vaga General convocada per CCOO i UGT contra el *Plan de Empleo Juvenil*, però en el fons contra la política econòmica del govern socialista. Ja Nicolás Redondo i Antonio Saracíbar havien dimitit l'any anterior com a diputats per no haver de votar els pressupostos del govern, i a Catalunya crec recordar que Pepe Álvarez també va dimitir de la Comissió Executiva del Partit i el secretari general de la UGT i el seu secretari d'organització, Justo Domínguez i Florencio Gil Pachón, ho varen fer també com a diputats al Parlament de Catalunya. La vaga general va comportar un estrip profund en l'espai socialista. En aquella època la majoria dels militants del partit assalariats ho eren també de la UGT i era molt difícil decidir quina militància prevalia. La vaga general, que va ser un èxit, va marcar un abans i un després per al govern socialista, a més de posar les lleialtats creuades en qüestió.

A mi, com a secretari d'Organització del partit, em va correspondre debatre en moltes ocasions amb dirigents de la UGT de Catalunya, i recordo sobretot els dos debats que vaig mantenir amb Pepe Álvarez a Catalunya Ràdio i TV3. La nostra amistat no ens va aturar per dir-nos el que calia.

Van ésser moments difícils per a tots. També per als dirigents de la UGT militants del partit. També per a mi, que des del primer moment vaig compaginar la militància política amb la sindical, des dels meus anys a la secció sindical de la UGT a IBM. Em va afiliar a la UGT, en el local de la Ronda o potser de la Plaça Urquinaona, en Joan Codina, i sempre vaig formar part del Sindicat del Metall, ja que IBM estava integrada en aquesta federació, en el sector de comerç del metall. Sempre m'he sentit un afiliat del Metall i encara que avui a la federació li han canviat el nom -ara crec que es diu FICA- i jo estic jubilat, continuo sentint-me afiliat del Metall.

A la UGT he tingut i tinc grans amics amb els que he treballat per ampliar l'espai socialista a Catalunya i Espanya, i que al llarg dels anys m'han demostrat en moments difícils la seva amistat: José Álvarez, Lito, Antonio Picón, Frederic Monells, Diego Martínez, Paco Parra, Isabel Ruiz, Felipe Barrera, Camilo Rueda,..., però també aquells que des del sindicat han fet el salt a la política com Paco Neira, Isabel López, Belén García, Jaume Collboni, Idefonso Marín, Manuel Dobarco, José Luis Morlanes, Jaume Graells, Jesús Husillos, José Forte, Josep Maria Rañé, Eva Granados, Cecilio Limiñana i sobretot els companys de la secció sindical de la SEAT, amb els que des de sempre he tingut una relació especial, reconeixent a més el seu paper cabdal per mantenir la seva empresa com a la gran factoria automobilística de Catalunya. Amb ells, amb Manuel Gallardo, José Royo, Manuel Salgado, Matías

Carnero -avui secretari general de la secció sindical de la SEAT, i president del comitè d'empresa a més de president de la UGT de Catalunya, i principal responsable d'una política sindical extraordinàriament beneficiosa per als treballadors i per al conjunt de l'empresa i per tant per al país-, Bernardino Aragón, José Montoya, Faustino Martín, Esteban Seco i altres, m'he reunit moltes vegades al llarg dels anys en el reservat del Restaurant la Marina de la Feixa Llarga de l'Hospitalet o a l'hort d'en Manuel Gallardo, del gran i enyorat Manuel Gallardo, per parlar del partit, de les relacions partit-sindicat i més recentment de la necessitat de seguir mantenint la connexió estreta entre el partit i el sindicat, malgrat la política d'obertura a altres opcions polítiques que, des de fa uns anys, ha iniciat el sindicat.

El maig de 1990 el Congrés de la UGT de Catalunya -on assisteixo com a convidat- elegeix Pepe Álvarez com a secretari general. És una gran notícia en el terreny polític per al PSC i, en el personal, ja que es tracta d'un bon amic. Substitueix en el càrrec el Justo Domínguez, amb qui finalment ens havíem entès, encara que al començament del seu mandat les seves relacions amb la direcció del partit havien estat més que difícils, ja que formava part d'un corrent dins del sindicat que s'autodenominava *la Raya*, que era el més escèptic pel que fa a les seves relacions amb el PSC. Amb Pepe Álvarez tot podia canviar i així va ser, encara que no va estalviar, ni tan sols avui, moments de confrontació. Però ens coneixia i el coneixíem i els acords sempre eren possibles. De la seva capacitat i encertada gestió n'és la prova que actualment és el secretari general de la UGT a nivell de tot l'Estat.

La UGT és quelcom d'imprescindible per al desenvolupament del socialisme a Catalunya i Espanya, i malgrat les discrepàncies, que les hem tingut i les tenim, com durant la vaga general

i ara amb la seva posició davant l'anomenat dret a decidir, i la presència en els màxims òrgans de direcció del sindicat d'afiliats a altres partits polítics, mai hem de renunciar a la nostra estreta relació i a la col·laboració entre les dues organitzacions.

ANYS DE TRANSICIÓ

...continuant el lent procés de desgast que pateix el projecte socialista a tot Espanya.

L'any 1989, tenen lloc dos processos electorals: eleccions europees al mes de juny i generals al mes d'octubre. En aquestes, amb la candidatura encapçalada per Narcís Serra, perdem 180.000 vots i 2 diputats, continuant el lent procés de desgast que pateix el projecte socialista a tot Espanya.

Dos fets associats al món local ens obliguen a esmerçar-hi una atenció extrema: la recuperació de l'alcaldia de Lleida, reelegint Antoni Siurana com a Paer en Cap i desplaçant Manel Oronich, de CDC, a través d'una moció de censura guanyada gràcies al vot de dos membres de l'equip de govern cansats de l'estil autoritari de l'alcalde Oronich, i la pèrdua de l'alcaldia de Tarragona, en què el CDS votà a favor d'una moció de censura contra Josep Maria Recasens, que havia guanyat les eleccions, i va facilitar l'alcaldia a Joan Miquel Nadal, tercer de la llista de CDC, recolzat també per AP. Amb en Joan Reventós i Manel Royes vàrem intentar de totes les maneres possibles evitar la moció de censura, però va ser inútil. Els dirigents del CDS a Catalunya, i especialment Antoni Fernández Teixidó, tot i les

moltes reunions mantingudes, optaren per entregar una alcaldia important de Catalunya a un partit nacionalista i de dretes. Els partits frontissa pretesament centristes, molt sovint, per no dir sempre, es decanten cap a la dreta. Lliçons del passat vàlides també en el present i al futur.

També l'any 1989 vaig ser designat senador en representació del Parlament de Catalunya. D'aquest càrrec, molt sovint considerat per l'opinió pública com a quelcom prescindible, i que vaig ocupar durant vuit anys, tinc un immillorable record, i no només perquè em permet utilitzar a perpetuïtat el títol d'excel·lentíssim -quelcom que encara no he fet-, sinó perquè es una plataforma excel·lent per moure't políticament a Madrid i actuar defensant els interessos del teu territori. Jo ho vaig fer en múltiples ocasions, actuant d'enllaç entre molts Ajuntaments i els Ministeris. Recordo especialment les gestions fetes, juntament amb els alcaldes socialistes del Maresme i molt especialment amb Manel Mas, alcalde de Mataró, per corregir la trencadissa que el MOPU va provocar a l'anunciar que l'autopista del Maresme seria de peatge, anunci que va provocar un greu conflicte en el territori. Finalment, i després d'unes quantes setmanes de negociació amb el ministre Sáez Cosculluela, que inicialment es mostrava inflexible, i malgrat que el govern Pujol ho va posar difícil amb el seu maximalisme, vàrem trobar una solució de peatge tou per a aquesta autopista, acompanyada per algunes inversions complementàries a la comarca, que en gran part va mitigar el problema creat.

El mes de setembre de 1989 s'inaugurà l'Estadi Olímpic. El projecte olímpic de l'alcalde Maragall avançava a tot ritme i la inauguració de l'Estadi era una fita important en el recorregut. Jo recordava l'oncle del meu pare, Nemesi Ponsati (sense accent; l'accent l'ha afegit al seu cognom la seva neboda-neta, Clara Ponsatí, suposo que amb la intenció de fer el cognom "mes ca-

talà”), que tants esforços va esmerçar en la recuperació del vell estadi de Montjuïc del seu estat de decadència i que avui se’l recorda en una placa col·locada en una paret de l’Estadi durant el mandat de l’alcalde Clos.

Hi van assistir el Rei, alts càrrecs del Comitè Olímpic Internacional, amb el seu president Joan Antoni Samaranch al capdavant, a més de l’alcalde Maragall, el president Pujol i una àmplia representació de la societat catalana. Estorats van assistir a l’intent de boicot d’aquest acte per una part dels assistents, bàsicament militants de la Crida, de la Joventut Nacionalista de Catalunya, de la JERC i d’altres organitzacions del nacionalisme radical. Banderes estelades, pancartes amb el lema *Freedom for Catalonia*, crits a favor de la independència de Catalunya i del dret a l’autodeterminació, en contra de la Monarquia i dels representants del govern de l’Estat, van ser el nucli de l’actuació dels boicotejadors, que des del PSC vàrem qualificar com els cadells dels dirigents nacionalistes que assistien a l’acte des de la tribuna d’autoritats. Una actuació i una estètica que ens recorden molt episodis actuals del procés, el que no és d’estranyar ja que amb alguns anys menys, però amb idèntica intenció a l’actual, entre els boicotejadors hi figuraven Josep Rull, Jordi Turull, Joaquim Forn i altres dirigents del processisme actual, com Carles Riera, avui dirigent de la CUP i llavors de la Crida, a més de fills de destacats polítics nacionalistes avui en dificultats, com Jordi Pujol Ferrusola o Marc Prenafeta.

El 12 i 14 d’octubre de 1990 se celebra a Girona el 6è Congrés del PSC que, sota el lema “A punt pels 90”, es caracteritza per la manca de confrontació interna, com demostra la votació a favor de la gestió de la Comissió Executiva de més d’un 90% dels delegats, i per tant la possibilitat de concentrar-se en el debat programàtic i organitzatiu.

En aquest Congrés es reparteix el número 200 de l'Especial Responsables, butlletí d'informació interna que, setmana rere setmana, des de començaments de l'any 1985 fins al 1996, fruit de l'esforç d'un grup de companys i companyes i molt especialment de Jordi García Soler, informava als quadres del partit de l'actualitat política i de les preses de posició del partit davant els temes de debat, cobrint l'espai que avui correspon al nostre web i a altres canals digitals que l'acompanyen. Per a mi les reunions setmanals del comitè de redacció, a les quals sempre procurava assistir, van ser moments molt satisfactoris i relaxants.

MOMENTS DE TEMPESTA

Com molt sovint succeeix, els moments de calma anticipen moments de tempesta.

Les eleccions municipals de 1987 i les generals de 1989 ja havien estat uns primers indicis -que ja he assenyalat- del desgast del nostre projecte polític a Espanya i el seu reflex a Catalunya, que es traduiria de nou en un descens en les eleccions generals de 1993, amb la pèrdua de la majoria absoluta en el Congrés dels Diputats, i finalment en la derrota de 1996 que obriria les portes al govern de la dreta de 1996 a 2004. Els problemes polítics són sempre causa de problemes interns i la dècada dels 90 en aquest sentit va ser una etapa conflictiva en el PSOE i el PSC.

En el Congrés del PSOE de novembre de 1990 vaig ser elegit, juntament amb en Raimon Obiols i en Salvador Clotas, membre de la Comissió Executiva Federal, de la mateixa manera que en el Congrés anterior del PSC vaig ser de nou elegit secretari d'Organització. La presència en les dues Comissions Executives em va permetre ésser testimoni d'aquests moments de tribulació.

En el PSOE s'obre la confrontació, en certa forma larvada fins aquest moment, entre guerristes i renovadors, una primera

mostra de la qual és la dimissió d'Alfonso Guerra com a vicepresident del Govern el gener de 1991 i el nomenament de Narcís Serra com el seu successor. El canvi de govern comporta la incorporació al mateix de Josep Borrell i Jordi Solé Tura. Exposaré més tard amb un cert detall els elements que van caracteritzar aquesta confrontació, però cal dir que va arribar a tots els racons del partit i va ser segurament un factor que va ajudar a la derrota electoral de 1996. En el cas de la representació del PSC a l'Executiva federal, Salvador Clotas estava clarament al costat dels guerristes, però tant jo com Raimon Obiols, encara que una part de la nostra ànima política podia simpatitzar amb el guerrisme, vàrem donar normalment recolzament a les posicions dels renovadors, sobretot per lleialtat a Felipe González i també a Narcís Serra.

Les eleccions municipals de 1991 van ser positives per al PSC, mantenint el 37.5% de vots, apujant el nombre de regidors a 1.924 (200 més que el 1987) i el d'alcaldies a 148 (7 més que el 1987). En aquestes eleccions Víctor Orrit va guanyar l'alcaldia de Tremp i Manuela de Madre l'alcaldia de Santa Coloma de Gramenet, projectant-se com una de les figures més emblemàtiques del partit i també de les més estimades. Carles Ferré -que a Ripollet havia estat l'alcalde del PSUC des de 1979- es presenta encapçalant la candidatura socialista i guanya l'alcaldia amb claredat, exercint-la fins l'any 2001 en què és substituït per Joan Parralejo, que l'ocuparà fins l'any 2015. L'any 1992 Jordi Aymamí, a través d'una moció de censura, guanya també la alcaldia d'Igualada encapçalant una candidatura d'esquerres.

Per a mi, però, aquestes eleccions van tenir una significació especial. En el míting final, un company del partit que formava part de l'equip de catalans al govern, Rafael Suñol, se m'acosta i em pregunta: "Saps quelcom de Filesa?". Era la primera

vegada que sentia aquesta paraula que durant els següents anys sentiria molt sovint i que amb tot el que significava condicionaria el meu futur polític i també en part el del partit. Dies després els diaris El Mundo i El País informaven de Filesa com un mecanisme de finançament del PSOE i, poc després, dins del mes de juny en una reunió de la Comissió Executiva Federal a la qual jo estava present, Guillermo Galeote i Carlos Navarro, responsables de finances de l'Executiva federal i del grup parlamentari socialista presentaven la seva dimissió en aquests càrrecs, que no en la seva condició de diputats. Faré més tard un parèntesi en aquesta exposició per explicar la meua nul·la intervenció en l'anomenat cas Filesa, malgrat la condemna judicial.

En el mes de novembre de 1991 es va celebrar un Congrés Extraordinari al Palau de Congressos de Barcelona amb el lema "Catalunya 92!" per preparar les eleccions autonòmiques que van tenir lloc en el mes de març d'aquest any, i van comportar una notable mobilització del partit, en què el porta a porta va tenir un paper important -es van visitar 184.450 domicilis-, que lamentablement s'ha perdut en campanyes posteriors, llevat de la d'alguns alcaldes, com Josep Mayoral de Granollers, que el segueixen practicant i aconseguint majories absolutes. No vull dir que les majories absolutes s'assoleixin gràcies al porta a porta, però segur que hi ajuda.

També els candidats encapçalats per Raimon Obiols van fer una bona i intensa campanya, però el moment polític no era el més favorable i els resultats tornaren a ser decebedors: Jordi Pujol va tornar a obtenir la majoria absoluta i el PSC es va quedar a un diputat i 80.000 vots per sota del resultat anterior. Aquest resultat contrasta de nou amb el resultat de les eleccions generals de 1993 en el quals el PSC torna a guanyar amb 18

diputats i 1.278.000 vots, que contrastaren amb els 728.000 obtinguts en aquestes eleccions autonòmiques. Aquesta diferència reiterada és un factor que alimenta en part i de nou el descontentament en amplis sectors del partit. L'any 1992 és a més, i per sobre de tot, l'any dels Jocs Olímpics i, per tant, de l'èxit personal de Pasqual Maragall, fet que també pot explicar alguns esdeveniments posteriors.

L'any 1993 s'obre una etapa de replantejaments, tant en el PSOE com en el PSC. Les veurem per separat, però abans parlem de Filesa.

FILESA

...Com em podia passar pel cap que es faria quelcom d'irregular amb una empresa que havia estat propietat del secretari d'Organització i del de Finances del PSC?

Tot va començar abans de l'estiu de 1985. Carles Navarro, llavors secretari de Finances del partit, i un altre alt dirigent de la Comissió Executiva, van venir al meu despatx per plantejar-me que Carles Ponsa Ballart, company del partit i degà del Col·legi d'Enginyers Industrials, anava a ser nomenat president del Port de Barcelona i que per tant no podia mantenir la propietat d'una empresa, Time Export, que es dedicava a operacions d'importació-exportació de petits productes (si no recordo malament, van mencionar objectes de bijuteria). Em van dir que per al partit semblava interessant comprar l'empresa ja que el local, situat al Passeig de Gràcia, tenia un lloguer molt baix, i també perquè potser en el futur es podria canalitzar a través d'aquesta alguna operació d'importació, potser de gas, plenament legal se'm va emfatitzar, que podria generar algun recurs econòmic. Ens costaria dues-centes pessetes, la meitat pagats per en Carles Navarro i l'altra meitat per mi. No m'ho vaig pensar gaire i dos dies després en Carles Navarro i jo vàrem anar al notari a signar els document de compra. No vaig saber res més d'aquesta

empresa fins un any després en què en Carles Navarro em va plantejar que ens la veníem, i així ho vàrem fer de nou a casa del notari, recuperant les cent pessetes que havia pagat.

Aquesta va ésser la meua única vinculació amb Time Export, i les empreses que posteriorment van formar part de l'anomenat holding Filesa, de les quals, mai en vaig saber res fins a l'aparició de la notícia a què he fet menció abans. Aquesta és la meua part en una història que em va costar uns anys de maldecaps; un judici al Tribunal Suprem, amb suplicatori previ demanat al Senat; una condemna d'un any per falsedat documental i dos anys per associació il·lícita; un mes a la presó de Can Brians, fins que el Tribunal Constitucional va suspendre la sentència, mentre examinava el meu recurs, del que va acceptar l'anul·lació del delicte de falsedat, i deixant per tant només una condemna per associació il·lícita i sobretot em va obligar a dimitir dels meus càrrecs polítics al Parlament de Catalunya, al Senat, i a la direcció del partit a partir del moment que la condemna va ésser ferma i l'entrada a la presó imminent.

Tot plegat, una situació força inversemblant, que jo contemplava convençut que mai es traduiria en res. Els meus advocats, Inmaculada Cardona i Ana Villena en els primers moments i José María Cánovas en l'etapa final del judici oral, pensaren sempre el mateix. S'ha de tenir present també que els empleats de Time Export, començant pel ciutadà xilè Van Schouwen, que va denunciar l'afer a la Fiscalia, van reconèixer que no em coneixien de res i que mai havia visitat el local de l'empresa. Tampoc es va poder demostrar cap intervenció meua en cap acte de l'empresa, llevat de la signatura, juntament amb la d'en Carles Navarro, d'un taló del PSC que es va ingressar en el compte de Time Export

i que jo vaig signar com quasi tots els que signava validant la signatura del secretari de Finances, sense saber el seu destí, taló que encara feia més surrealista la situació.

Per altra banda, ni la direcció del PSOE (que segons la sentència, era qui es finançava amb l'operació Filesa), ni òbviament la del PSC (que en cap moment va aparèixer com a beneficiària del pretès finançament il·legal), em van plantejar mai la renúncia als meus càrrecs, cosa que sí va succeir amb Carles Navarro i Guillermo Galeote, i per tant sempre van reconèixer implícitament la meva absoluta no intervenció.

Probablement potser no vaig ser prou previsor i massa confiat en el moment de comprar l'empresa, però com em podia passar pel cap que es faria quelcom d'irregular amb una empresa que havia estat propietat del secretari d'Organització i del de Finances del PSC?

Cap dels que em van ficar en aquest embolic van sentir una paraula de retret per part meva, i si quelcom queda d'aquest assumpte és la constatació de les enormes mostres de solidaritat i amistat que vaig rebre dels companys del partit i del sindicat, però també del món associatiu i de membres d'organitzacions polítiques adversàries. El recolzament i el suport van ser sense fissures des de l'últim militant al primer dirigent del partit, i molt especialment dels meus amics i de la meva família. També m'han quedat d'aquella època dues recopilacions escrites que segueixen tenint per a mi un gran valor, i que em fan pensar a vegades que potser tot allò va tenir per a mi una certa utilitat: la correspondència que vaig rebre aquells dies, uns quants centenars de cartes de moltes procedències, i el dietari que vaig escriure aquells dies gràcies a la insistència de Miquel Iceta, que es va encarregar de la publicació. Del dietari em permeto reproduir unes paraules

que l'hi va dedicar el periodista Javier Blánquez en el diari El Mundo el dia 2 de març de 1997, és a dir deu anys després, i que vaig trobar per casualitat l'altre dia:

No tiene fecha de publicación, ni pie de imprenta, ni editorial: es lo que los ingleses llamarían un 'private press', financiado por sus amigos -gracias a una fiesta en las Cotxeres de Sants el 23 de diciembre, para celebrar la libertad de Sala y su cumpleaños- e impreso en una tirada tan corta que, con el tiempo, se ha terminado por convertir en una rareza. Porque no solo es el testimonio de un condenado por Filesa que clama por su inocencia, sino también una extravagancia literaria con momentos realmente bellos -y otros en los que habría venido bien la figura de un corrector-.

Recordo també altres situacions que el temps no ha fet oblidar com la nit que a Madrid, a l'hotel, ens va arribar la notícia, que era fidedigna, que el Tribunal acordava la meva absolució i que la sentència s'estava redactant en aquest sentit, el que finalment no va succeir encara no he esbrinat per què; o aquella altra nit a Barcelona quan la meva advocada em truca i em diu que la Fiscalia l'hi ha plantejat que si en la meva declaració deixo anar el nom de Txiqui Benegas, em trauran del sumari, cosa que evidentment no vaig fer; o aquell altre dia que, a iniciativa meua i acompanyat per Narcís Serra, visito Felipe González a la Moncloa, per exposar-li que jo no tinc res a veure amb el cas, el que em serveix per ratificar que ja ho sabia,...

Només soc capaç de recordar un núvol, un mal pas produït des del bàndol amic, en aquest context general de solidaritat i recolzament: un article que un dirigent important del partit va escriure, vull creure que sense ésser conscient del que significava, on

em demanava públicament que demanés l'indult per evitar-me l'entrada a la presó, sense ser conscient que demanar l'indult significava reconèixer la culpabilitat.

I això és el que haig de dir sobre el cas Filesa pel que fa referència a mi.

RENOVADORS I GUERRISTES

El canvi d'hegemonia dins del partit s'havia produït. En una votació clau, el sector renovador, que havia necessitat però de tota l'autoritat del secretari general, s'havia imposat sobre el guerrisme.

Felipe González, amb el ple recolzament de Narcís Serra i el sector renovador del partit, decideix que ha arribat el moment d'acabar amb l'hegemonia guerrista a l'aparell del partit i continuar el procés iniciat amb la dimissió d'Alfonso Guerra de la vicepresidència del Govern. És un any ple de maniobres de signe divers que començaren amb l'anunci, expressat privadament per Felipe González que vol renunciar a la Presidència del govern, amb la finalitat que Narcís Serra el substituïxi i es pugui presentar com a cap del govern a les pròximes eleccions generals encapçalant la candidatura socialista. Ell, Felipe González, tutelaria el procés de recanvi des de la Secretaria General del partit. Aquest disseny, finalment no es porta a terme, tant per l'oposició d'Alfonso Guerra, com per l'oposició de dirigents situats en el bàndol renovador que malfien de Narcís o volen ser ells els successors.

S'arriba de nou a una situació d'un cert impàs i finalment

s'acorda convocar eleccions generals amb Felipe González de candidat, en les quals Alfonso Guerra serà el coordinador d'un comitè de campanya amb presència significativa de dirigents renovadors, entre ells Raimon Obiols. Narcís Serra encapçala la llista de Barcelona i obté un resultat brillant com hem assenyalat abans, aconseguint 18 diputats i 1.278.000 vots, contribuint significativament a la victòria socialista a Espanya, amb una majoria relativa de 159 diputats, molt pròxima a la majoria absoluta.

El 25 de juny de 1993 és el dia triat pel sector renovador per donar un cop significatiu al sector guerrista. Es convoca una Comissió Executiva Federal amb l'objectiu, entre d'altres, de seleccionar el candidat a Portaveu del grup parlamentari. El candidat de continuïtat és Eduardo Martín, guerrista; però Felipe González llença la proposta de Carlos Solchaga, que és rebuda amb un evident disgust per Alfonso Guerra i altres membres del seu sector. S'obre un debat bastant agre, en què intervenc per defensar la proposta que ha fet el secretari general, però sobretot, juntament amb José María Maravall, per replicar Txiqui Benegas, que havia proposat que fos el grup el que primer elegís el seu portaveu i després l'Executiva el corroborés. Vaig defensar que en una qüestió d'aquesta naturalesa era la Comissió Executiva la que havia de fer la proposta per a la seva confirmació posterior per part del grup parlamentari. Recordo encara avui la meua intervenció i el sentit del meu vot, que més que a favor de Carlos Solchaga, era a favor de la proposta de Felipe González. Tothom era conscient de la importància d'aquesta votació en la qual d'alguna forma es dirimia l'hegemonia en el partit, i el pols entre Felipe González i Alfonso Guerra. Va guanyar la posició del secretari general i Carlos Solchaga va ser proposat candidat a portaveu encara que per una majoria molt justa, de 15 a 13 i una abstenció, la

de Carmen García Bloise, amb els representants del PSC dividits, Raimon Obiols i jo mateix, votant amb la majoria i Salvador Clotas amb la minoria. La proposta de la Comissió Executiva va ser finalment ratificada pel plenari del grup parlamentari per 87 vots a favor, 66 en contra i 5 abstencions.

El canvi d'hegemonia dins del partit s'havia produït. En una votació clau, el sector renovador, que havia necessitat però de tota l'autoritat del secretari general, s'havia imposat sobre el guerrisme. Felipe González havia fet un pols a Alfonso Guerra i l'havia guanyat. Tothom en el partit intuïa el que això significava. La confrontació es va anar reproduint en el si de les diferents federacions, on la confrontació entre renovadors i guerristes es va anar decantant en federacions claus a favor d'aquests. El 33 Congrés de març de 1994 va consagrar la nova situació amb una majoria dels renovadors del 70% en la composició de la Comissió Executiva, en la qual Raimon Obiols va ocupar el càrrec de secretari de Relacions Internacionals, i Narcís Serra i Manuela de Madre el de secretaris executius. Ni Salvador Clotas ni jo mateix en formàrem part.

OBIOLISTES I CAPITANS: EL CONGRÉS DE SITGES

...el desenvolupament d'una nova política en el territori que anava covant "la rebel·lió de les federacions.

...era pràcticament unànime la demanda d'una Comissió Executiva reduïda i per tant molt menys nombrosa que les últimes elegides. Es creia que així seria més eficaç i menys procliu a les actituds dilatòries.

El PSC mentrestant, a més d'influir, com hem vist, en la governança del PSOE, seguia el seu propi camí. L'any 1993, sobretot després de les eleccions generals del 6 de juny entrem en una etapa molt important de la vida del partit que culminarà en la crisi del Congrés de Sitges. Deixem que siguin les paraules de Quim Nadal en el llibret que commemora els 30 anys del PSC, el que faci la descripció del moment inicial:

"A partir del resultat de les eleccions de 1992, el Partit dels Socialistes de Catalunya es va anar trobant en la dificultat d'administrar el llast del desgast que generaven algunes de les qüestions més espinoses del socialisme espanyol, i la desigual implicació dels dirigents en aquests matèries, el distanciament creixent del primer

secretari del partit, Raimon Obiols i del secretari d'organització, Josep M. Sala, per qüestions orgàniques i estratègiques i el desenvolupament d'una nova política en el territori que anava covant "la rebel·lió de les federacions". Amb tot, totes aquestes qüestions suraven a l'ambient d'una forma larvada i no explícita..."

Mes enllà d'aspectes de matís, com que el desgast del PSC es generava no només per les qüestions més espinoses del socialisme espanyol, sinó que també tenia les seves arrels en qüestions vinculades a la realitat política catalana, aquesta descripció d'en Quim Nadal és bastant exacta per definir la situació en el moment d'abordar mesos abans un congrés cabdal.

Un cop celebrades les eleccions generals, el partit va voler abordar dues qüestions que havien de centrar la seva actuació en l'immediat futur. El 12 i 13 de novembre de 1993 es van celebrar unes jornades sobre "Renovació i Partit" en les quals es van abordar algunes qüestions de caràcter organitzatiu, amb un to de duresa i de recriminació política i moral relativament inèdites en el partit. També els dies 10 i 11 de desembre es van celebrar a Manresa unes jornades sobre catalanisme al voltant del document "Per un programa catalanista" que havia aprovat un Consell Nacional Extraordinari.

En qualsevol cas, el problema de fons no es resoldria amb conferències. En el partit coexistien dues maneres diferents d'abordar el que s'albirava com un futur complicat. En el PSOE aquest replantejament es va centrar en el conflicte entre renovadors i guerristes, resolt a favor dels primers, com ja he descrit. En el PSC la situació era quelcom més complexa.

Per una banda, en el territori s'havia anat consolidant una di-

recció en les diferents federacions molt arrelada a les agrupacions respectives i, en general, amb bona connexió amb el poder municipal del seu àmbit. Les seves relacions amb la Secretaria d'Organització i, per tant, amb la meva persona i el meu equip, eren molt bones i basades en el treball compartit al llarg de molts anys que havia trencat la barrera d'excol·lectius i reticències inicials. La percepció de la situació d'estancament en la política catalana del partit i les dificultats en l'espai socialista de l'Estat havien creat una inquietud gran en aquest sector, que es traduïa en l'exigència sobretot d'un lideratge fort en el PSC i en certa forma renovat. No hi havia un criteri comú sobre la continuïtat de Raimon Obiols a la Primera Secretaria del partit, de la qual molts, entre ells jo mateix, érem partidaris, encara que era més general el criteri que, com el mateix Raimon havia anticipat, s'hauria d'anar cap a un canvi en el candidat a la presidència de la Generalitat. En canvi, era pràcticament unànime la demanda d'una Comissió Executiva reduïda i, per tant, molt menys nombrosa que les últimes elegides. Es creia que així seria més eficaç i menys procliu a les actituds dilatòries.

Els capitans del PSC -com se'ls denominaria més tard-, encara que no en aquest moment, van tenir un paper molt rellevant en la història del partit, i crec que aquest recull de moments d'aquesta història seria incomplet si no els relacionés, amb el risc d'algun oblit involuntari: Antoni Santiburcio i Joan Ferran, que ja havia substituït Dolors Torrent com a secretari d'Organització de Barcelona; José Zaragoza; Manel Nadal; Ramon Vilalta; Jordi Terrades; Manuel Bustos; Joan Vich; Josep Corominas; Bartu Muñoz; Toni Gómez; Pep Clofent; Toni Nogué; Xavier Robert; Xavier Sabaté; Lluís Pérez; Joan Canongia... Al llarg del temps, aquesta relació nominal es va anar modificant en funció de l'evolució dels càrrecs, però en l'essencial es va mantenir.

Al voltant de Raimon Obiols s'agrupava també una part significativa del partit, potser d'una orientació més catalanista, que incloïa també dirigents territorials, però sobretot membres dels grups parlamentaris i representants de les sectorials, a més de regidors i alcaldes que estaven presents en tots dos grups, entre els quals, per altra banda, es situaven els anomenats institucionals que intentaven actuar de coixí, com al llarg de tota la història del partit.

El sector que podríem qualificar d'obiolista, tot i que aquesta denominació potser no és del tot precisa, entenia la necessària renovació com un canvi en el model organitzatiu que portés a una menor incidència dels dirigents territorials i a una disminució del poder que, al seu judici, tenia el secretari d'Organització, és a dir, jo mateix. No sé si en algun moment s'havien plantejat la meua substitució, però el seu objectiu aparent abans del Congrés de Sitges era el cessament de José Zaragoza com a coordinador de la Secretaria d'Organització, sota el pretext que era incompatible amb el càrrec de primer secretari de la Federació del Baix Llobregat. A aquest requeriment jo m'hi negava amb rotunditat i això donava peu a discussions bastant aspres amb en Toni Castells que molt sovint actuava de portaveu de Raimon Obiols.

La desconfiança entre els uns i els altres era gran i les reunions de la Comissió executiva sortint generalment tenses. N'hi va haver una, especialment, en el soterrani del carrer Nicaragua en la qual Raimon Obiols va exposar el que creia havia de ser la renovació del partit, que va resumir en una proposta qualificada de triple renovació, a partir d'una proposta d'en Toni Castells. Al sortir de la reunió, Antoni Poveda -en aquell moment membre de la Comissió Executiva- em va comentar: "Ja està clar el que volen: renovar-nos a tots per a no renovar-se ells".

Mesos abans del Congrés, i tenint present -com ja he comentat- que una part del sector dels capitans era partidari de la substitució de Raimon Obiols per Pasqual Maragall, vaig encarregar-me d'esbrinar les intencions d'aquest. Ens vàrem reunir en un lloc bastant inversemblant: durant la passejada per la Festa Major de Sants, en Pasqual i jo ens vàrem instal·lar en una de les llotges d'un dels carrers. Durant una mitja hora, prenent una truita que va encarregar en Pasqual, amb els companys del partit i els veïns al voltant, vàrem poder parlar amb claredat. Jo de la conversa vaig entendre perfectament que Pasqual Maragall mai s'enfrontaria a Raimon Obiols. Hi havia massa història en comú i massa respecte mutu perquè aquest situació es produís. Els límits del Congrés estaven, per tant, clars.

Un dia abans de la inauguració del Congrés, ens vàrem reunir en el domicili de Joan Reventós un grup de dirigents del partit, entre ells en Joan, en Raimon, jo mateix, crec que Lluís Armet, Antoni Castells, Manel Royes i potser Isidre Molas i algun altre. En aquesta reunió ens posàrem d'acord sobre la composició de la Comissió Executiva, amb Joan Reventós de president, Raimon Obiols de primer secretari i jo mateix de secretari d'Organització. Tenia l'inconvenient que potser era excessivament gran, contradient així els desitjos d'una part important del partit, però això ens va semblar necessari per fer possible el pacte. El Congrés semblava encarrilat i jo vaig sortir de la reunió satisfet i pensant que ens esperaven dies congressuals positius.

En aquell moment, quan encara estava al carrer Anglès vaig rebre la trucada d'una companya interessant-se per com havia anat la reunió. Deixant-me portar per la satisfacció vaig ser poc prudent i reclamant, això sí, confidencialitat, li vaig avançar el que havíem pactat. Pel seu to de veu ja em vaig adonar

que no compartia la meva satisfacció però no l'hi vaig donar més importància. Però sí en tenia, i molta!

El dia següent, 4 de febrer de 1994, mentre els delegats arribaven a la seu del Congrés, el Gran Hotel de Sitges, es trobaven a les portades de dos diaris de Barcelona la composició de la Comissió Executiva que havíem pactat. En l'ambient precongressual que es respirava, aquesta filtració -haig de pensar que de la companya a què he al·ludit abans- va caure com una bomba i va facilitar un procés -que jo ni vaig iniciar ni vaig poder controlar, malgrat el que es va pensar aleshores- de recollida de signatures per demanar la votació secreta de la gestió de la Comissió Executiva. Ja se sap que aquest tipus de votacions poden tenir qualsevol tipus de resultat i aquesta el va tenir: la gestió de la Comissió Executiva va ésser aprovada només per un 47% dels vots i un 53% de vots negatius o en blanc.

Es va produir un moment de desconcert, de profund empenyament en uns, d'expectació en uns altres, i el Congrés va entrar en situació d'excepcionalitat. Raimon Obiols i un grup ampli dels seus seguidors abandonaren les instal·lacions del Congrés i es desplaçaren a un hotel de Vilanova. Es va iniciar llavors un procés de negociació per intentar donar una sortida a la situació. Els emissaris entre Sitges i Vilanova foren nombrosos al començament, però després de la incorporació dels delegats obiolistes al plenari -recordo el que es va qualificar de *paseillo*, és a dir, l'arribada d'aquests delegats al plenari del Congrés formant una filera- les negociacions es desenvolupaven en llargues vetllades en els despatxos de l'hotel. Jo -ho haig de reconèixer- vaig viure aquells dos dies una mica fora de joc, en part perquè com a secretari d'Organització em sentia responsable de no haver evitat la situació -i el sector obiolista clarament em feia, no només responsable, sinó inspirador, el

que aconsellava un perfil baix per part meva-, era conscient de la importància del moment per la mateixa existència del partit, i em sentia com si tingués les mans lligades a l'esquena pel fet que el cas Filesa no sabíem encara quina evolució tindria, i això feia impossible qualsevol pas endavant per part meva. Això determina que els meus records d'aquells moments siguin una mica imprecisos i, per tant, prefereixo donar de nou la paraula a Quim Nadal, reproduint de nou part de la seva contribució a l'opuscle sobre els 30 anys del PSC.

“Les converses giraven al voltant de l'Executiva, d'un nou Comitè d'Acció Política que havia de coordinar l'acció del partit i la preparació de les estratègies futures, del paper respectiu de Raimon Obiols i de Josep M. Sala, del paper de les federacions, del pes de les comissions sectorials, etc.

En aquest context, el paper de vells militants històrics com Narcís Serra o Pasqual Maragall adquireix rellevància. Aquests manifesten de forma taxativa que 'No hi ha sortida amb ells, sense Raimon'. En Pasqual Maragall, en una reunió amb alcaldes, arriba a avançar un organigrama nou, amb en Raimon Obiols de president del partit, en Josep M. Sala de defensor del militant, amb l'objectiu de buscar un nou primer secretari.

Sense discutir ja la continuïtat d'en Raimon Obiols com a primer secretari, es dibuixa una reducció de la direcció que asseguri millor l'equilibri entre les tendències, que els estatuts acabarien de reconèixer, i, en el cas de tendències minoritàries, atorgant-los algunes garanties bàsiques i s'apunta durant una estona una solució amb

en Joan Oliart com a secretari d'Organització. Però l'esquema d'equilibris prepactats és desbordat i desqualificat a la Comissió d'Estatuts, que no accepta la proposta d'esquema d'Executiva que es planteja i ho torna a deixar tot panxa enlaire en espera d'una millor solució de compromís. Aquesta situació de ruptura es concreta ja el diumenge 6 de febrer. Per sortir-ne s'organitza una reunió d'en Pasqual Maragall, en Josep M. Sala, en Raimon Obiols i en Joan Reventós amb els capitans. Surten amb un acord i amb en José Montilla com a secretari d'Organització.

A partir d'aquest acord, el Congrés recupera la seva normalitat i s'aproven els documents i la votació de l'Executiva es fa en un context de certa normalitat. Hi ha un cert vot de càstig, però modulats, i algun gest significatiu, per exemple, un vot aclaparador a favor d'en Josep Borrell.”

Crec que aquesta descripció que fa en Quim Nadal és exacte, exceptuant potser l'afirmació sobre la creació de tendències, ja que crec que es mantenia la formulació de corrents d'opinió, però és un detall menor. El Congrés de Sitges va acabar bé gràcies a la generositat de tots i al fet que compartíem un projecte i una història comunes, però vull destacar el paper de Joan Reventós, com sempre, i també de José Montilla per trobar una sortida a l'atzucac. Aquest a més va resultar un gran secretari d'Organització que va normalitzar la vida interna del partit i sobretot va aconseguir mantenir una bona relació personal amb Raimon Obiols. Jo vaig trobar un nou encaix en l'organigrama del partit en el qual també vaig trobar-me bé, encara que deixava de ser secretari d'Organització, amb el cost polític que això representava.

D'aquest Congrés destacaria tres moments, que segurament tenen una importància general petita, però que voldria recordar des de la meva perspectiva personal: la incorporació al plenari formant part del grup de delegats obiolistes que havien anat a Vilanova, d'en Juanjo Ferreiro i la Dolors Torrent, vells amics del frontisme amb els que encara avui mantinc una bona amistat; la notícia que Pasqual Maragall em proposava com a defensor del militant que era un càrrec sense contingut real i que vaig considerar un menysteniment que no m'esperava per part d'ell, i la reunió on es va decidir l'Executiva, que es va fer en una sala petita i molt atapeïda, on jo estava en un lloc elevat i no vaig obrir la boca, amb Raimon Obiols acceptant finalment José Montilla com a secretari d'Organització, el que significava el desbloqueig del congrés.

A LA SORTIDA DEL CONGRÉS DE SITGES

..., els anomenats capitans o salistes o l'aparell, segons la terminologia a l'ús, creien que, respectant adequadament altres criteris com el reconeixement de les diferents sensibilitats i el pes històric o polític dels dirigents, les organitzacions territorials no podien ésser menystingudes. És a dir, que el partit havia de ser federalista cap endins.

El mes de maig de 1994 va tenir lloc -com ja he comentat- el Congrés Federal del PSOE en el qual es va produir la victòria dels renovadors i en què la pràctica totalitat de la delegació del PSC va recolzar aquesta posició, independentment de la ubicació de cada un en el Congrés de Sitges.

La resta de l'any 1994 es va dedicar a reforçar les estructures del partit i intentar reduir les diferències internes que el Congrés de Sitges havia evidenciat. Això, com es veurà més tard, només es va aconseguir en part. Jo vaig tornar a dirigir les campanyes electorals des del Comitè d'Acció Política. En primer lloc, el 12 de juny, la campanya de les eleccions europees en les quals a Catalunya per primera vegada va guanyar CDC encara que empatat en escons amb nosaltres; i ja l'any 1995, el 28 de maig,

les eleccions municipals, en les quals retrocedim lleugerament també en vots (un 33.4% vs un 37.5%) i en regidors 1.705 vs 1.845), mantenint pràcticament el número d'alcaldies (143 vs 148). El resultat pel PSC va ser raonablement bo, sobretot si el comparem amb el del PSOE, que va patir un retrocés molt considerable i va experimentar un retrocés sensible en el mapa de les alcaldies socialistes. L'actual alcalde de Sant Andreu de la Barca, Enric Llorca, va ser elegit llavors, després d'uns mandats convulsos dels antics alcaldes socialistes. Esteve Pujol va recuperar també per als socialistes l'alcaldia de Camprodon, que havíem perdut l'any 1987.

En aquestes eleccions municipals va sortir elegit alcalde de la Roca del Vallès Romà Planas, figura clau en la política catalana i molt especialment en les relacions entre el PSC i el president Tarradellas, de qui fou delegat especial al tornar a Catalunya l'any 1977. Fou diputat al Parlament de Catalunya i va ser qui em va presentar l'actual secretari d'Organització del Partit, Salvador Illa, a començaments de 1995, quan tot just aquest s'havia fet militant del partit. Recordo que en Romà -amb qui tenia una excel·lent relació- em va demanar una entrevista per presentar-me, va dir-me ell, un jove que prometia molt. La visita es va produir poc abans de les eleccions municipals en les que Romà Planas va sortir elegit alcalde i Salvador Illa regidor. Lamentablement Romà Planas moria tres mesos després com a conseqüència d'un atac de cor i Salvador Illa el substituïa com a alcalde. D'en Salvador tindrè oportunitat de parlar més endavant, però d'aquests anys recordo la seva visió al facilitar la instal·lació a La Roca l'any 1998 de l'Outlet La Roca Village, malgrat l'oposició ferotge de determinats sectors de la població i de la comarca, i que s'ha demostrat un factor clau en la dinamització econòmica d'aquella part del territori.

També abans de l'estiu, Narcís Serra va haver de dimitir com a vicepresident del Govern com a conseqüència de l'ofensiva contra el Govern socialista per part del PP i de part de la dreta mediàtica, i s'incorporà plenament a la política catalana. Recordo l'acte de recolzament que l'hi vam organitzar amb el lema "Narcís, punt i seguit". En el mateix moment, Miquel Iceta era nomenat sots-director del Gabinet de la Presidència del Govern, amb rang de sotssecretari.

Del Congrés de Sitges s'havia sortit sense tenir un candidat clar a les eleccions autonòmiques, i encara que havien sonat com a possibles candidats Josep Borrell, Higin Clotas i Pasqual Maragall, el Consell Nacional del 22 de juliol de 1995 va proclamar com a candidat en Joaquim Nadal, que des del primer moment s'albirava com el candidat més adequat.

El procés d'elaboració de les llistes electorals va resultar molt complicat i va posar en evidència que les divisions de Sitges encara restaven obertes. La premsa d'aquells dies treia titulars apocalíptics: "*Los salistas barren a los obiolistas de las candidaturas del PSC al Parlament*", titulava Lluís Mauri a El País; "*Escombrada d'obiolistes*", escrivia Marta Lasalas a l'Avui; "*El aparato del PSC impone sus listas*", afegia Josep Tordera des d'El Periódico; i així un diari rere un altre. Per sort, no existien encara les xarxes socials, perquè n'haurien tret fum. I no n'hi havia per tant, mirat amb perspectiva. És cert que s'havia fet una renovació important de la llista, però sempre amb criteris de representativitat i de significació política, i mai amb criteris sectaris. La prova és que la llista de Barcelona, la més criticada per les minories, va obtenir en votació secreta 158 vots a favor, 39 en contra i 25 abstencions, és a dir, un 70% de vots favorables, i en la mateixa els candidats estrictes vinculats a l'aparell no arribaven al 40%, i per arribar a aquest

percentatge hauríem de comptar els alcaldes de l'Hospitalet, Badalona i Borredà, les alcaldesses de Santa Coloma i Mollet, els representants de les federacions de Barcelona i el Baix Llobregat, i també del Maresme, i els dos Vallesos, a més del primer secretari de la JSC.

Pot resultar interessant recordar els 25 primers d'aquella llista: Joaquim Nadal, Joan Reventós, Raimon Obiols, Manuela de Madre, Higiní Clotas, Josep M. Sala, Lluís Armet, Celestino Corbacho, Carme Figueras, Josep Mir, Joan Blanch, Antoni Dalmau, Rosa Barenys, Josep Maria Rañé, Xavier Guitart, Joan Ferran, Josep M. Carbonell, Josep Clofent, Montserrat Tura, Joan Oliart, Magí Cadevall, Manuel Bustos, Joan Roma, Santi Riera, Iñaki Guerrero. Segueixo creient, amb ulls d'ara, que era una llista equilibrada i representativa del conjunt del partit.

M'he estès en aquest episodi perquè crec que és il·lustratiu del conflicte que llavors patia el PSC, i que més enllà d'altres consideracions consistia en la diferent valoració del pes que en la direcció política del partit i, per tant, en la composició dels grups parlamentaris havien de tenir les organitzacions territorials. Una majoria del partit, els anomenats capitans o salistes o l'aparell, segons la terminologia a l'ús, creien que, respectant adequadament altres criteris com el reconeixement de les diferents sensibilitats i el pes històric o polític dels dirigents, les organitzacions territorials no podien ésser menystingudes. En definitiva, que el partit també havia de ser federalista cap endins. Altres sensibilitats feien prevaldre altres criteris. Aquest i no un altre era l'arrel del problema que travessàvem.

Es va produir un problema important amb en Quim Nadal, que havia proposat tres noms per incorporar a la llista entre els vint primers, dels quals dos, en Josep Mir i en Josep Mª Carbonell,

es van poder incorporar però el tercer, no. La situació que va arribar a ser complicada es va resoldre finalment de manera positiva i es va iniciar la campanya electoral que es va desenvolupar amb plena normalitat i gran mobilització del partit, amb un candidat, en Quim Nadal, que va fer una excel·lent campanya. Malgrat la campanya, el resultat va certificar que travessàvem una etapa d'hores baixes a Catalunya i Espanya -un any després el PSOE perdria les eleccions-. Vàrem obtenir un 25% dels vots i 34 diputats (vs un 27.5% i 40 diputats en les eleccions anteriors), però el fet que CDC baixés també de manera significativa -el que va obligar Jordi Pujol a buscar el recolzament del PP i l'abstenció d'ERC per ser investit-, va permetre que Joan Reventós fos elegit president del Parlament, reconeixement personal i polític, que tot el partit va rebre amb orgull i satisfacció col·lectiva.

PÈRDUA DEL GOVERN SOCIALISTA

Una etapa molt important i plena de realitzacions del socialisme espanyol arriba al seu final. Tots en som conscients.

Després de les eleccions i fins a final d'any, s'obre un breu però intens període de declaracions i manifestos que aborden les diferents concepcions existents sobre el què s'ha d'entendre per renovació en el partit. Aquest període de debat és breu perquè aviat arriba la campanya de les eleccions generals de març de 1996, que certifiquen l'etapa d'hores baixes, ja que el PSOE perd les eleccions, tot i que per un estret marge de 300.000 vots. El PSC, en canvi, amb una candidatura encapçalada per Narcís Serra obté el segon millor resultat des de 1982, amb 1.547.000 vots i 19 diputats.

Passem a l'oposició a Espanya i això implica el retorn a Catalunya dels companys que havien col·laborat en un lloc o un altre amb el govern de Felipe González, que ja adverteix que no es presentarà a la reelecció com a secretari general en el pròxim Congrés Federal. El mateix fa Alfonso Guerra, qui ja havia plegat abans com a vicesecretari general. Una etapa molt important i plena de realitzacions del socialisme espanyol arriba al seu final. Tots en som conscients.

En el PSC aparquem les diferències internes i ens dediquem a la preparació del 8è Congrés, que se celebra a l'Hospitalet de l'11 al 13 d'octubre de 1996. D'aquest Congrés sortirà una direcció amb Raimon Obiols com a president, Narcís Serra com a primer secretari i José Montilla com a secretari d'Organització. És una executiva àmplia en la qual jo ocupo el càrrec de secretari de l'Àrea Política i Electoral. Va ser un congrés sobretot de debat d'idees, amb nul·la confrontació interna, si no recordo malament. Es tractava de posar les bases per a l'alternativa a Catalunya i ajudar a recuperar el govern d'Espanya.

Mesos més tard, del 20 al 22 de juny, se celebra també el Congrés Federal del PSOE, en el qual Joaquín Almunia és elegit secretari general, Raimon Obiols és reelegit secretari de Relacions Internacionals i s'incorporen a l'Executiva Federal com a vocals Narcís Serra i Josep Borrell.

RENÚNCIA DE PASQUAL MARAGALL A L'ALCALDIA

Pasqual Maragall es traslladarà a Roma on exercirà com a professor, fins el seu retorn un any després a la política catalana.

En el mes de setembre de 1997, la Federació de Barcelona celebra el seu Congrés en el qual s'ha de elegir una nova Comissió Executiva de Federació. En aquest Congrés es produeix un fet que tindrà una notable incidència en el futur de tot el partit. Ocupen el càrrec de primer secretari i secretari d'Organització de la federació, Antonio Santiburcio i Joan Ferran respectivament, que tenen un ampli suport entre les agrupacions de la federació. L'equip de la federació havia col·laborat estretament en els èxits de la gestió de Pasqual Maragall al capdavant de l'Ajuntament, on Antoni Santiburcio era tinent d'alcalde, amb una gestió que tothom reconeixia com a molt positiva.

A partir de les eleccions municipals de 1995 però, les relacions entre Pasqual Maragall i Antoni Santiburcio s'havien deteriorat, sobretot a partir de la intenció de l'alcalde d'exercir un major control sobre el partit i fer-li perdre a aquest el control que fins llavors havia tingut sobre el grup municipal. Aquest deteriora-

ment s'havia accentuat a partir del moment en què l'alcalde va voler fer recaure sobre en Santi les responsabilitats del cas Movilma, que afectava algun responsable de segon nivell d'una agrupació del partit a Barcelona, i que aquells dies tenia un ampli ressò en els mitjans de comunicació, tot i que després es va desinflar totalment. Encara recordo quan un temps després, amb la malaltia avançant, en Santi em va citar a una plaça del seu barri de Sant Andreu on em va ensenyar amb un profund disgust i desil·lusió la carta que li havia enviat en Pasqual, demanant-li que posés els seu càrrec a la seva disposició. Ell creia que en l'empitjorament de les seves relacions amb en Pasqual havia tingut un paper determinant el germà de l'alcalde, l'Ernest.

En el moment de confeccionar la proposta de Comissió Executiva, Pasqual Maragall fa arribar el desig que el seu germà Ernest s'incorpori a la direcció de la Federació. La negativa per part d'Antoni Santiburcio és rotunda, al·legant que no deixarà que Ernest Maragall, el Tete -com era conegut- li destaroti l'Executiva, quelcom que vista la seva evolució posterior i fins al dia d'avui hauria estat més que probable. S'obre una negociació entre Pasqual Maragall i Antoni Santiburcio a través d'un intermediari, Joan Clos, de molta duresa en alguns moments. A altes hores de la matinada, Joan Clos -en soc testimoni- fa un últim intent. La resposta segueix sent negativa i finalment Ernest Maragall no figura a la candidatura que es presenta al Congrés. El dia següent, Pasqual Maragall en la seva intervenció en el plenari del Congrés, anuncia que a la Mercè de l'any següent presentarà la seva renúncia com alcalde, cedint l'alcaldia al seu primer tinent d'alcalde, Joan Clos. L'anunci va sorprendre tothom, inclosos Clos i Santiburcio i també Narcís Serra, que es va assabentar en aquell moment a través d'una trucada telefònica. En Santi es va adonar immediatament del

desastre. Recordo clarament que va reaccionar amb rapidesa, va pujar a l'estrada d'un salt i va aixecar el braç de Maragall en senyal de triomf. Posteriorment, Pasqual Maragall es traslladarà a Roma on exercirà com a professor fins el seu retorn a la política catalana un any després.

DE 1997 A 2004. PARÈNTESI

Un partit és també una acumulació dels records i de les experiències d'aquells companys i companyes que ens han precedit i que ja no estan entre nosaltres.

Probablement la meva assistència a aquest Congrés va ser de les últimes intervencions meves com a membre de la direcció del partit, ja que el 28 d'octubre de 1997 es va conèixer la sentència del Tribunal Suprem, que va determinar la dimissió de tots els meus càrrecs polítics, i el 28 de novembre vaig ingressar a la presó de Can Brians, d'on vaig sortir un mes després, el 22 de desembre, el que em va permetre passar les festes de Nadal amb la família. Del cas Filesa i de les seves conseqüències ja n'he parlat en un altre lloc d'aquest escrit i no hi insistiré.

M'incorpo de nou al meu lloc de treball a IBM i s'obre un parèntesi en la meva vida política que es perllonga fins al Congrés de juliol de 2004 en què m'incorporaré de nou a la Comissió Executiva del partit. Participo en la vida del partit com un militant més, encara que segueixo rebent moltes invitacions als actes interns i de les entitats amb les que he mantingut relacions durant els anys de la meva activitat política, el que em va permetre una activitat personal bastant intensa, més enllà de la professional, sobretot els caps de setmana.

Mentre escric aquestes línies, m'arriba la notícia de la mort de Pepita Ocáriz. També fa uns dies mentre escrivia el capítol dedicat al Congrés de 1980, en el qual Jaume Casanovas va ocupar la presidència, em va arribar la notícia de la seva mort. La Pepita i en Jaume, de perfils i projecció política molt diferents, van ser fundadors del partit i representaven el que va significar i significa el PSC com a factor de fusió de cultures i tradicions polítiques, i també de convivència en el nostre país, el que no sempre ens ha estat prou reconegut. La Pepita procedia del PSOE, on ella i els seu marit, Robert Llorens, havien ocupat càrrecs importants en l'organització del PSOE a l'exili, a Zurich. En el PSC va ser una telefonista exemplar, plena d'amabilitat i simpatia, des que va ocupar aquesta funció en el primer local que ocupàrem al carrer Cambó. Jaume Casanovas, procedent del MSC, company de la primera hora, des de 1966 de Joan Reventós i de Raimon Obiols, va ser alcalde de Vilanova i la Geltrú des de 1979 fins a 1991, un gran alcalde per cert, i un polític destacat del PSC on va formar part de la Comissió Executiva en diverses ocasions.

Un partit és també una acumulació dels records i de les experiències d'aquells companys i companyes que ens han precedit i que ja no estan entre nosaltres. El tenir-los presents ens reforça i, com diu Joan Vinyoli, "llur silenci se'ns fa sensible de vegades intensament en un record. Visquem-ne acompanyats com si només ens departís una paret de fum que ens priva sols de veure'ls." He parlat d'algun d'ells i encara em queda parlar d'altres en les pàgines que segueixen, tot i que em resultarà impossible recordar-los a tots.

El 24 d'abril de 1998, se celebren les primàries en el PSOE per elegir el candidat a la presidència del govern. La campanya de Josep Borrell va ser una campanya intensa i apassionant que van codirigir Luís Yáñez i Miquel Iceta. Jo em vaig moure molt

per tot Catalunya animant a votar. Recordo el moment d'exaltació quan vàrem conèixer els resultats finals. Pep Borrell va guanyar Joaquín Almunia, que era el secretari general del PSOE i tenia el recolzament d'una part important de la direcció històrica del socialisme espanyol, per un 55% a un 45%. Teníem un candidat esplèndid que a més significava una intervenció de connotacions històriques dels catalans a la política espanyola. Lamentablement la malifeta d'uns col·laboradors deslleials en el Ministeri d'Hisenda i la campanya ferotge de la dreta política i mediàtica contra en Pep per aquest tema -en què l'única responsabilitat que tenia era haver confiat en col·laboradors que no eren dignes de la confiança-, així com una certa fredor en determinats ambients del PSOE que mai havien vist la candidatura d'en Pep amb bons ulls, va fer que aquest renunciés a la candidatura el maig de 1999. Molts li vam aconsellar que no ho fes, però en Pep va ser taxatiu i va renunciar. S'havia perdut una gran oportunitat.

El 26 de juny de 1998, se celebrava al Palau Sant Jordi la commemoració del 20è aniversari del PSC en un ambient d'esperança i un any després, el 2 de maig de 1999, les eleccions municipals que el PSC guanya, amb un pacte amb Progrés Municipal de Catalunya, amb un 38.1% dels vots, aconseguint 2.036 regidors i 183 alcaldies (vs 1.705 regidors i 143 alcaldies l'any 1995). Aquestes són les últimes eleccions municipals que dirigeix Manuel Royes com a secretari de Política Municipal. Manuel Royes, malgrat la seva manera de fer, discreta i sense fer soroll, ha estat un dels dirigents claus del socialisme català en aquests anys, i es oportú recordar-lo en aquest any de 1999 en què es recupera l'empenta expansiva del municipalisme català que té en ell la seva màxima expressió. En aquestes eleccions municipals, Joan Sabaté guanya per al PSC l'alcaldia de Tortosa, Manuel Bustos la de Sabadell i José Luis Gimeno la

de Badia del Vallès. Són tres de les millors notícies d'aquestes eleccions.

El 17 d'octubre de 1999 el PSC, amb la candidatura encapçalada per Pasqual Maragall un cop retornat de Roma i amb aliança amb Ciutadans pel Canvi, guanya les eleccions per número de vots (1.183.000 vs 1.178.000), però la llei electoral fa que Jordi Pujol guanyi en número d'escons (52 vs 56) i amb els vots del PP aconsegueix de nou la investidura com a president. Poc després, Dolors Renau -que ha mort recentment, deixant un gran record entre els seus companys de partit i també en el conjunt de la societat espanyola- és elegida presidenta de la Internacional Socialista de les Dones en el seu 15è Congrés celebrat entre el 4 i el 6 de novembre.

Mesos després, el 12 de març del 2000, el PSC amb la candidatura encapçalada per Narcís Serra, guanya de nou les eleccions generals a Catalunya amb 1.142.000 vots i 17 diputats, però el PSOE torna a perdre les eleccions en el conjunt d'Espanya davant el PP que aconsegueix aquesta vegada la majoria absoluta. Com a conseqüència d'aquesta derrota, Joaquín Almunia, que ha encapçalat la candidatura del PSOE després de la renúncia de Josep Borrell, dimiteix com a secretari general, constituint-se una Comissió Gestora que convoca el Congrés Federal per al juliol de 2000. Manuela de Madre i Celestino Corbacho en formen part com a representants del PSC.

Abans del Congrés del PSOE, el PSC celebra el seu 9è Congrés al Palau de Congressos de Barcelona, del 16 al 18 d'abril. En aquest Congrés s'elegeix Pasqual Maragall com a president, José Montilla com a primer secretari, Joan Rangel com a secretari de Organització i Miquel Iceta com a secretari d'Acció Política i Electoral, que era la secretaria que jo havia

assumit fins a la meva renúncia. Evidentment, en Miquel era el millor substitut possible que jo podia tenir.

Assisteixo al Congrés del PSOE com a delegat i el meu vot és per a José Bono com a secretari general, en una votació que va guanyar José Luis Rodríguez Zapatero, en front dels altres tres candidats, José Bono, Matilde Fernández i Rosa Díez. La victòria de Zapatero enfront de Bono va ser només de 9 vots, però va significar un canvi rellevant en l'evolució del socialisme espanyol. En el PSC -que va dividir el vots dels seus delegats entre els quatre candidats- encara avui alguns em tiren en cara el meu vot per José Bono, que vaig fer amb plena consciència, seguint el que van fer la major part dels dirigents del socialisme espanyol. Sempre he sigut bastant disciplinat. La victòria de Zapatero va ser sobretot una victòria de les bases del partit, a través dels seus delegats al Congrés. Manuel Chaves, que recolzava Bono, va ésser elegit de nou president, i Carme Chacón entra a l'Executiva Federal com a secretària de Cultura, i José Montilla ho fa com a secretari Executiu.

El 21 de novembre de 2000, ETA va assassinar l'Ernest Lluch. Va ser un cop fortíssim no només per als socialistes, sinó per al conjunt de la societat espanyola i catalana. La prova n'és l'enorme manifestació que va tenir lloc a Barcelona dies després del seu assassinat. Jo sempre recordaré la trucada que em va fer Antonio Poveda, mentre dormia a la meua casa de Castelldefels: “¿Dónde estás? Acaban de asesinar a Ernest Lluch. Ven enseguida”. Em vaig desplaçar al carrer on vivia l'Ernest on ja hi eren la major part dels dirigents del PSC i d'altres partits, tots en estat de shock. De l'Ernest Lluch es recordarà sobretot, a més dels seus esforços per a aconseguir la pau al País Basc -esforços que probablement li van costar la vida-, la seva gestió com a ministre de Sanitat i Consum en el primer govern de Felipe

González, en què destaca l'aprovació de la Llei General de Sanitat, on es posen les bases legals per a la universalització de l'atenció sanitària.

El 8 de juliol de 2001 va morir Antoni Santiburcio, després de lluitar durant anys contra un càncer al que finalment no va poder vèncer. Des de l'any 1997 en què l'hi va ser diagnosticat va compaginar la seva brillant actuació política en el partit i l'Ajuntament i la lluita contra la malaltia, que en cap moment el va fer defallir. Va ésser un polític excepcional, que si encara es trobés entre nosaltres hauria pogut optar a qualsevol posició en la política. El seu enterrament va ser una mostra de dol multitudinària i el seu record és encara molt viu avui entre els seus amics. Jo vaig seguir i segueixo en contacte estret amb la seva família, com era el seu desig: la seva dona Ana, que va morir uns anys després i sobretot els seus fills, la Jana i el Marc. El va substituir com a primer secretari de la Federació de Barcelona fins a l'any 2008 en Joan Ferran, que va ser diputat al Parlament de Catalunya fins al 2012 i ha estat i és una de les plomes més actives i brillants en la defensa del projecte socialista i en la crítica a la dreta nacionalista. Va formar part també de la Comissió Executiva del partit sobretot en funcions relacionades amb les polítiques sectorials. Amb en Joan Ferran hem tingut i tenim una àmplia coincidència política i m'agrada pensar que Antonio Santiburcio ens va reservar a ell i a mi el paper de marmessors del seu llegat polític.

EL PARTIT DE LA MAJORIA

Pasqual Maragall és nomenat president de la Generalitat. Recordo l'emoció de tots en aquells dies, ja que s'havia assolit un dels objectius centrals del nostre partit, que fins llavors se'ns havia resistit.

..el PSOE guanya les eleccions generals amb 164 diputats i José Luis Rodríguez Zapatero formarà govern.

El 23 de maig de 2003 tenen lloc les eleccions municipals. Les torna a guanyar el PSC aliat a PMC, amb un 34.6% dels vots i 2.280 regidors aconseguint 220 alcaldies (vs 2.036 regidors i 183 alcaldies l'any 1999). Carmen García guanya l'alcaldia de Rubí que és un dels grans municipis de Catalunya on encara governava ICV i Cristòfol Gimeno la de Castellgalí. Segueix, per tant, el procés d'expansió territorial del partit, que és la millor garantia de futurs èxits en altres àmbits. Efectivament, el 16 de novembre de 2003, Pasqual Maragall guanya a Artur Mas les eleccions autonòmiques un cop més en vots (1.031.000 vs 1.024.000) encara que no en diputats, però en aquesta ocasió CDC no arriba a la majoria amb el PP i ERC. Els republicans, que han experimentat un important ascens, s'inclinen per recolzar un govern tripartit d'esquerres, que es formalitza en el

Pacte del Tinell, que acorden el PSC, IC-V i ERC. Es posa així punt i final a 23 anys de governs de la dreta nacionalista a Catalunya i Pasqual Maragall és nomenat president de la Generalitat. Recordo l'emoció de tots en aquells dies, ja que s'havia assolit un dels objectius centrals del nostre partit, que fins llavors se'ns havia resistit.

Joan Reventós encara va poder participar en aquesta satisfacció general que es devia tant a la seva acció política al llarg dels anys. Moria poc temps des-prés, el gener del 2004, després d'una malaltia que havia limitat en els últims anys la seva capacitat per fer política. Malgrat que compartia la necessitat de treure CDC del govern de la Generalitat, per la qual cosa era imprescindible l'aliança amb ERC, mantenia un cert excepcionalisme degut a la seva desconfiança en relació a aquest partit. A en Joan, degut a la seva experiència, li agradava donar-nos consells. Jo en recordo un que ja ens va donar durant els primers anys del PSC i que reiterava sovint: "D'ERC no us en fieu mai. Sempre que puguin ens donaran pel sac." En Joan va ésser una figura excepcional, tant en el pla polític com en el personal. Molts el considerarem sempre com el nostre pare polític i el seu record i el seu mestratge el tenim i el tindrem sempre present.

El 14 de març de 2004, el PSOE guanya les eleccions generals amb 164 diputats i José Luis Rodríguez Zapatero formarà govern, amb José Montilla -que ha encapçalat la candidatura guanyadora a Catalunya amb 1.586.000 i 21 diputats- com a ministre d'Indústria. La recuperació del socialisme espanyol i, per tant, del català, és ja un fet indiscutible. El 13 de juny, el PSC també guanya les eleccions europees a Catalunya aconseguint 907.000 vots i tres eurodiputats, Josep Borrell, Raimon Obiols i Maria Badia.

Del 2 al 4 de juliol de 2004, se celebra a Madrid el 36è Congrés

Federal del PSOE. Manuel Chaves és elegit president, José Luis Rodríguez Zapatero secretari general, Carme Chacón és reelegida secretària de Cultura i José Montilla ho és com a secretari executiu. Tornem de Madrid satisfets. Per aquestes dates visito el municipi de Cornellà convidat pel seu nou alcalde, Antonio Balmón, que ha substituït José Montilla al ser nomenat aquest ministre d'Indústria. L'Antonio era encara un alcalde novell, tot i que amb una llarga experiència com a regidor. En un carrer de Sant Ildefons l'atura un veí: *“Usted es el nuevo alcalde, ¿no? Ya me han dicho que se pasea mucho por la calle para saber lo que piensan los vecinos”*. Aquesta breu conversa em va impactar i encara la recordo clarament. És una il·lustració clara de per què els nostres grans alcaldes guanyen les eleccions: *“Ya me han dicho que...”*.

Del 23 al 25 de juliol té lloc a Barcelona, al Palau de Congressos, el 10è Congrés del PSC sota el lema “El partit de la majoria”. Va ser un congrés de consensos amplis, normal després d'un període d'èxits electorals i sobretot amb el president de la Generalitat a les nostres files. S'elegeix una Comissió Executiva, amb Pasqual Maragall i José Montilla, com a president i primer secretari respectivament, i en la qual Manuela de Madre serà la vicepresidenta, Miquel Iceta el viceprimer secretari i José Zaragoza el secretari d'Organització i Finances. Jo m'incorpo de nou com a secretari de Formació, significat el meu retorn a la política activa. Recordo que Pasqual Maragall i José Montilla em van comunicar la decisió d'incorporar-me de nou a l'Executiva a altes hores de la nit, en el despatx que ocupaven en el soterrani del Palau de Congressos. En Pasqual no se'n va estar de dir-me que no havia de ser sectari en l'exercici del càrrec. Fins i tot en aquest moment apareixia la desconfiança. Per a mi va resultar un congrés molt satisfactori, evidentment per la meua reincorporació i per l'ovació que els delegats em

van donar en el moment d'ocupar el meu lloc a l'escenari, però també per l'elecció d'una cúpula del partit molt potent, en la que hi figuraven els dos companys, en Miquel Iceta i en Pepe Zaragoza, amb els que més temps havia col·laborat, des que eren molt joves en el moment de constituir el partit.

Un cop elegit membre de l'Executiva, els periodistes presents en el Congrés volien fer-me fer declaracions. No deixa de tenir el seu interès informatiu el meu retorn: "El retorn del gran capità" van titular alguns. El nou secretari d'Organització, el meu amic Pepe Zaragoza, n'està a l'aguait: "*El congreso no puede tener como noticia prioritaria tu entrada en la Ejecutiva. Así que nada de declaraciones*". Tenia tota la raó i em vaig fer tan l'esmunyedís com vaig poder.

LA SECRETARIA DE FORMACIÓ

...el convenciment d'haver fet una bona feina i a més molt gratificant a nivell personal i polític. Ah! i feta sense cap tipus de sectarisme, com es pot comprovar pel contingut dels cursos i la selecció dels ponents.

La Secretaria de Formació era terreny nou d'actuació per a mi, encara que com a ponent havia participat en el passat en moltes de les activitats pròpies de la secretaria: cursos de formació, xerrades a les agrupacions, escoles d'estiu de les federacions del partit i de les JSC, etc. Tant Josep Borrell, antecessor meu a la secretaria, com José Zaragoza em van donar el mateix consell, que mantingués Xavier Marín com a coordinador de la secretaria. Ho vaig fer i va ser una bona decisió. En Xavier és un treballador infatigable i em va ajudar molt, juntament amb les meves secretàries, en la meva tasca al capdavant de la formació del partit. Ah!, i feta sense cap tipus de sectarisme, com es pot comprovar pel contingut dels cursos i la selecció dels ponents.

En el meu mandat vaig mantenir les línies bàsiques marcades pels meus antecessors, encara que un nou responsable sempre introdueix la seva empremta. En aquest sentit i a més de mante-

nir l'oferta de cursos i xerrades a organitzar per les agrupacions del partit i de les JSC, a través de l'Escola de Formació Xavier Soto; de celebrar anyalment les Escoles d'Estiu, normalment a Tarragona, que serveix, durant un cap de setmana per reunir la pràctica totalitat dels quadres del partit a tots els nivells, i de les quals en recordo especialment una de les sessions culturals que organitzàvem els vespres dels dissabtes, la lectura i comentari de les poesies d'en Joan Reventós, escrites sota el pseudònim de Pere Oliva; la col·laboració en el Postgrau Lideratge i Comunicació per a la gestió política, organitzat conjuntament per la Fundació Rafael Campalans i la UAB, que forma cada curs una trentena de quadres no necessàriament del partit ni de la seva àrea d'influència, que han coordinat exemplarment durant aquests anys Olivé Bayón i Tomás Peire, i que aquest any ha estat nominat i ha rebut el premi de Millor Programa d'Educació Política de l'any 2019 pels *Napolitan Victory Awards*, que equivaldria als premis Oscar de la política.

També vàrem posar en marxa l'Aula Mòbil, que desplaçava equips informàtics i professors a les agrupacions que ho demanaven, amb l'objectiu de facilitar l'alfabetització informàtica de companys grans. Eren realitzats per equips de companys voluntaris que utilitzaven l'equip informàtic que, des de la seu del partit, s'enviava al local on es donava el curs. Va ser una iniciativa molt ben rebuda i que va donar un bon servei a molts companys. Quan vaig traspasar la secretaria anys després a Esteve Terrades ho vaig fer amb el convenciment d'haver fet una bona feina i, a més, molt gratificant a nivell personal i polític.

EL GOVERN TRIPARTIT. LA REFORMA DE L'ESTATUT

Cal valorar si obrir el procés de la reforma de l'Estatut de 1979 ha pagat la pena pels costos que ha tingut per a la política catalana i per al PSC en particular. És evident que estàvem condicionats per promeses electorals i per compromisos amb altres partits i, per tant, teníem poc marge de decisió,...

El govern de la Generalitat encapçalat per Pasqual Maragall va iniciar el seu mandat amb unes grans expectatives de canvi en el país després dels anys de govern de CDC, expectatives que es van complir en la gestió de la majoria dels diferents departaments, encara que part de les energies del govern es van perdre amb les dues crisis dels tres anys de mandat: la minicrisi del 2004, que es va saldar amb la substitució de Josep-Lluís Carod Rovira per Josep Bargalló, com a conseqüència de les imprudents gestions del primer en relació a ETA; i la segona remodelació que es va produir l'any 2006 i que Pasqual Maragall havia intentat ja l'octubre del 2005, havent-hi trobat una forta resistència llavors en els tres partits del tripartit, incloent el PSC. Els canvis es varen produir sobretot en clau dels conflictes interns

d'ERC i van ser sorprenents pel que fa referència als que afectaven el PSC. La substitució de Josep Mª Rañé per Jordi Valls, d'Antoni Siurana per Jordi William Carnes i de Caterina Mieras per Ferran Mascarell, no semblaven massa raonables a ulls de la direcció del PSC, encara que els vam acceptar disciplinadament. Pel que fa referència al cessament de Caterina Mieras a Cultura, es trencava una línia de col·laboració molt positiva amb el món de la cultura popular que la consellera i el seu director general, Ferran Bello, havien portat. Del nou conseller de Cultura, Ferran Mascarell, només cal dir que avui es troba a les files del nacionalisme conservador.

En qualsevol cas, la gestió del govern Maragall va ser globalment brillant, posant en evidència les mancances dels governs anteriors. Fita rellevant del mandat va ser també la referència a les corrupcions dels governs de Jordi Pujol, citant en un debat parlamentari a Artur Mas el mític 3%: "Vostès tenen un problema que es diu 3%" li va etzibar Pasqual Maragall, en el que en aquell moment va sonar a intemperància del president, però que anys després s'ha vist més que corroborat per la realitat.

De totes maneres, el tema central d'aquesta legislatura en el pla polític va ser l'elaboració i aprovació de l'Estatut. Jo puc parlar d'aquesta qüestió tal i com arribava a l'Executiva i és el que intentaré fer a les pròximes línies. L'elaboració d'un nou Estatut va ser una promesa electoral del PSC, referendada pel PSOE. Tots recordem encara l'afirmació de José Luis Rodríguez Zapatero en el míting final de la campanya del 2003 que acceptaria l'Estatut que aprovés el Parlament de Catalunya i que en l'evolució posterior del tema se l'hi va recordar en moltes ocasions per retreure-li l'incompliment. Segurament Zapatero mai s'hauria imaginat que el Parlament de Catalunya anava a aprovar un Estatut com el que va aprovar.

S'ha de tenir present que l'aprovació d'un nou Estatut s'havia consensuat anys enrere entre els partits d'esquerra i formava part també de les condicions del Pacte del Tinell que permetien que ERC votés la investidura de Pasqual Maragall. Vistes les conseqüències que ha tingut tot el procés de la reforma de l'Estatut, potser la prudència de Jordi Pujol de no plantejar-la mai pels riscos que comportava era encertada, encara que els compromisos no permetien altra cosa que continuar el camí de la reforma.

A la Comissió Executiva arribaven els resultats, a través dels membres del partit en la ponència, i es pot dir que la preocupació anava en augment en la major part de nosaltres, tal i com ens manifestàvem en els debats. El mateix primer secretari, José Montilla -que estava bona part del temps a Madrid pel seu càrrec de ministre d'Indústria- advertia sovint a les reunions de la Comissió Executiva que les coses no anaven bé. Un dia, recordo, a la sortida de la reunió li vaig dir que més que advertir tenia que ordenar. La resposta, que em va semblar adient, va ser que l'estabilitat del govern i la mateixa cohesió de la Comissió Executiva aconsellaven l'advertència més que l'ordre.

Les dificultats per aconseguir un Estatut raonable i acceptable per a nosaltres, tenien com a causa, en la meua opinió, les divergències en els objectius de la reforma, el grau de consens assolit i la metodologia emprada per a la seva redacció. Quant als objectius de la reforma, uns -la majoria del PSC i potser d'ICV- volíem una reforma de l'Estatut dins de la Constitució que reforçés i actualitzés l'autogovern. Uns altres -CDC, ERC i una part del PSC i d'ICV- volien un Estatut que desbordés la Constitució, ja que en el fons es tractava de reformar 'de facto' la Constitució a través de la reforma de l'Estatut. Aquesta segona opció és la que aparentment s'anava imposant. Pel que

fa referència al grau de consens, no es va aconseguir incorporar al PP de Josep Piqué, el que hauria permès equilibrar la ponència i evitar els problemes posteriors que es van produir a Espanya. Quant a la metodologia, es va adoptar el criteri d'utilitzar com a base en els debats de la ponència els textos preparats per l'Institut d'Estudis Autònoms, dirigit per Carles Viver i Pi Sunyer, que anys després va ser qui va elaborar els substrat ideològic i jurídic del procés cap a la independència. A partir d'aquests documents inicials, la majoria integrada per ERC i CDC i a vegades per ICV també, introduïa moltes vegades qüestions molt discutibles i font de problemes posteriors, amb el nostre vot en contra.

Quan la ponència va enllestir els seus treballs i l'Executiva va conèixer el resultat, les prevencions manifestades es van veure justificades. No només era un text molt llarg, en contra del criteri de Pasqual Maragall que volia un text curt, sinó que part del seu contingut es veia clar que seria inacceptable per una majoria del Congrés del Diputats, incloent els diputats del grup parlamentari socialista i, per acabar d'arreglar-ho, un articulat que ja era prou delicat, anava precedit per un preàmbul, que es deia que havia escrit Xavier Rubert de Ventós, que en lloc d'endolcir els aspectes més difícils de ser acceptats, encara els accentuava més amb una retòrica nacionalista i en moments abrandada. En conseqüència, els socialistes ens vàrem veure obligats a presentar una cinquantena d'esmenes a la comissió constitucional del Congrés dels Diputats per intentar endreçar, en la mesura del possible, la situació.

Alfonso Guerra va parlar, innecessàriament i desafortunadament, del "cepillado", però ja era evident que la promesa de Zapatero d'acceptar l'Estatut aprovat pel Parlament de Catalunya resultava impossible. Encara va fer falta una última negociació entre ell i

Artur Mas, precedida per converses entre José Montilla i Josep A. Duran Lleida i entre Toni Castells i Miguel Ángel Fernández Ordóñez abans de portar el projecte d'Estatut a aprovació, que es va produir pel ple del Congrés de Diputats, en un resultat ajustat de 189 vots a favor (PSOE, PSC, CDC, PNV, BNG i Coalició Canària) i 154 en contra (PP, ERC i EA).

Després del seu vot negatiu a les Corts Generals, Pasqual Maragall es veu obligat a cessar els consellers d'ERC, obrint una crisi de govern abans del referèndum de l'Estatut, ja que es veu difícil abordar aquest amb una part de l'executiu en contra de la seva aprovació. El 18 de juny de 2006 es va celebrar el referèndum, que va donar un resultat àmpliament favorable a l'aprovació de l'Estatut, un 73.9%, però amb una participació discreta al voltant del 50%. Els partidaris del no (ERC i PP), que fan campanya activa en contra, obtenen només un 24.9%.

Amb el govern tripartit en crisi, es convoquen les eleccions autonòmiques per l'1 de novembre. S'obre una etapa d'una certa confusió ja que no està clar si Pasqual Maragall tornarà a presentar-se, sol o fent tàndem amb José Montilla. Les especulacions periodístiques són múltiples fins que el 21 de juliol en Pasqual anuncia que no es presentarà a la reelecció.

Arribats a aquest punt, em permeto plantejar dos interrogants, un retòric i l'altre especulatiu. El primer, valorar si obrir el procés de la reforma de l'Estatut de 1979 ha pagat la pena pels costos que ha tingut per a la política catalana i per al PSC en particular. És evident que estàvem condicionats per promeses electorals i per compromisos amb altres partits i, per tant, teníem poc marge de decisió; però, coneixent avui les conseqüències d'aquest procés, potser hauríem hagut de seguir el conegut criteri de Jordi Pujol que mai no va voler encetar aquesta reforma. En el cas del PSC, probablement ens ha comportat la pèrdua de

la Presidència de la Generalitat per part de Pasqual Maragall, i potser també per part de José Montilla el 2010, després de la sentència del Tribunal Constitucional. Aquesta sentència ha servit també, segons el meu criteri, no com a desencadenant però sí com a combustible poderós del procés cap a la independència que alguns han intentat, CDC i ERC entre d'altres, en els últims anys. També ens podem preguntar, retòricament, què hauria pogut succeir si no s'arriba a produir el pacte Mas-Zapatero i la reforma hagués estat bloquejada per CDC i ERC. Quines haurien estat les conseqüències polítiques d'aquest bloqueig per a la política catalana i especialment per al PSC. On estariem avui? Mai no ho sabrem i per tant abandonem els interrogants retòrics, que només provoquen melangia, i plantegem-nos un interrogant especulatiu de tipus més pràctic.

El debat de fons en la redacció del projecte d'Estatut era l'intent de definir Catalunya com a nació, però també com a subjecte polític, amb sobirania pròpia que podia exercir, per tant, el dret a decidir, és a dir, el dret a l'autodeterminació. En el fons, es tractava de crear les condicions per facilitar un procés cap a la independència. Els ponents dels partits nacionalistes i també alguns companys nostres -com es podia traslluir en els debats de l'Executiva paral·lels als de la Ponència- era en el fons el que buscaven. No era el cas de Pasqual Maragall, que jo crec que amb l'Estatut el que volia realment era, a més de reforçar l'autogovern de Catalunya, reformar Espanya.

Si tenim present que el responsable dels textos que servien de base a la ponència i per tant marcaven el debat d'aquesta, Carles Viver i Pi-Sunyer, era el mateix que uns anys després seria l'arquitecte intel·lectual de les Lleis de Transició Nacional, no és agosarat lligar una qüestió a l'altra. Els juristes no canvien tan fàcilment de criteri. I també reforça aquest lligam el fet que els

partits que han impulsat l'anomenat procés, ERC i CDC, són els que en gran mesura marcaven els treballs de la ponència, amb ICV en el fons seguint passivament el plantejament sobiranista. Només quedaven els ponents del PSC, encapçalats per Lídia Santos, per posar límits als intents de desbordament, i en part ho aconseguiren, però només en part.

L'Estatut aprovat en la ponència preveia, a més de canvis importants en el sistema de finançament i en altres continguts competencials, canvis substancials en el sistema judicial, que són els que en essència va modificar la sentència del Tribunal Constitucional. La pregunta a fer-se -i aquesta sí que és de caire pràctic- és com s'hauria pogut fer front al procés independentista si s'hagués aprovat l'Estatut tal i com va sortir del Parlament de Catalunya, fins i tot incorporant els canvis aprovats a les Corts Generals? I també fins a quin punt els impulsors dels procés en el moment de participar en la redacció de l'Estatut contemplaven els passos que es van donar l'any 2018?

EL SEGON TRIPARTIT

...la gestió del govern en el seu conjunt era bona i tenia una bona percepció per part de l'opinió pública.

Quedi clar que, per tant, que des de fora d'una negociació és molt fàcil opinar sobre els resultats i, per tant, la crítica sempre resulta fàcil de fer i és quelcom oportunista.

Convocades les eleccions i coneguda la decisió de Pasqual Maragall de no tornar-se a presentar, la candidatura de José Montilla, primer secretari del partit, era l'evident i la que comptava amb un recolzament pràcticament unànime en el partit. Abans ha de dimitir com a ministre d'Indústria i Energia, i el substitueix en el càrrec Joan Clos, que dimiteix com alcalde de Barcelona, essent substituït per Jordi Hereu. Recordo un dia com el d'avui, sota els pins de Castelldefels, quan Jordi Hereu em truca per dir-me que el partit a Barcelona el proposa per substituir Joan Clos. Estava aclaparat i l'animo assegurant-li que serà un bon alcalde, com es va demostrar aviat. Joan Clos era alcalde de Barcelona des de 1997, quan va substituir Pasqual Maragall, essent elegit a les eleccions de 1999, amb el resultat més contundent que mai ha obtingut el PSC, i també a les del 2003, i la seva gestió com a alcalde -amb el recolzament en primera línia

de Xavier Casas i en *back office* d'Assumpta Escarp- i abans com regidor i tinent d'alcalde es van caracteritzar per l'eficàcia i l'impuls de projectes de renovació de la ciutat, continuant i estenent els de l'etapa Maragall. Va mantenir una molt bona relació amb l'Antonio Santiburcio i en la seva condició de metge va ser un bon suport per al Santi en les etapes finals de la malaltia.

També el 3 de febrer havia plegat, per jubilació, com a alcalde de Sant Joan Despí l'Eduardo Alonso, metge d'origen gallec i de notable personalitat, que havia exercit l'alcaldia des de 1983 després de guanyar-la al primer alcalde de Sant Joan, Carles Riba, net del poeta i del PSUC, i conservant-la elecció rere elecció amb majoria absoluta. El substitueix Antonio Poveda, que segueix mantenint l'alcaldia fins el dia d'avui, primer secretari del PSC del Baix Llobregat, responsable de Mobilitat a l'Àrea Metropolitana de Barcelona i un dels impulsors del gir verd del PSC -juntament amb Jordi Terrades i ara des de la Diputació també amb Xesco Gomar i a una certa distància amb Xavier Sabaté-, a més de ser un bon amic, encara que em guanyi en els partits de tennis que juguem de tant de tant; i des de fa temps, molt temps, és un dels dirigents importants del partit, encara que a vegades no es noti.

L'1 de novembre de 2006 van tenir lloc les eleccions autonòmiques. El partit havia elaborat, a iniciativa del candidat, una llista equilibrada i representativa de totes les sensibilitats presents en el partit, amb una prima evident a favor del sector sobiranista (p. ex. els 10 primers llocs de la llista de Barcelona els ocupaven, a més de José Montilla, Antoni Castells, Manuela de Madre, Montserrat Tura, Miquel Iceta, Ernest Maragall, Carme Figueras, Ferran Mascarell, Jordi Valls, Lídia Santos). La campanya es va desenvolupar amb una notable mobilització del partit i amb una normalitat que només es va veure entelada per

alguns incidents menors que demostraven la insatisfacció dels entorns pròxims a Pasqual Maragall per la nova situació que s'havia obert (baixa del partit de Diana Garrigosa, dona d'en Pasqual, feta amb publicitat; reclamació d'un grup parlamentari propi a Madrid, el que va obrir enmig de la campanya de nou el debat sobre la qüestió,...).

Finalment el resultat foren apreciables (796.000 vots, un 26.8% i 37 diputats, 5 menys que el 2003, que en part es veien compensats per la pujada de 3 diputats per part d'ICV), i van permetre la reedició del tripartit i l'elecció de José Montilla com a president de la Generalitat amb el recolzament d'ICV i ERC. Tots teníem la impressió que vivíem un moment històric en el qual un català d'origen andalús accedia a la Presidència de la Generalitat. La seva bona gestió com a alcalde i com a ministre eren també una garantia que obrien una esperançadora etapa al govern de la Generalitat.

Al constituir el govern, el president Montilla va haver d'obrir un doble front negociador: un intern, implícit, amb el sector sobiranista; un altre d'extern amb els partits que configuraven la majoria. En el pla intern es van haver de fer concessions importants i dels consellers nomenats pel PSC, vuit en total, cinc eren dels sectors que podríem qualificar sobiranista, dels quals dos, Marina Geli i Ernest Maragall, avui militen al PDECAT i a ERC respectivament, i els altres tres estan en *stand by*. Quant a la negociació amb ERC, per la qual van correspondre quatre conselleries, es van haver de cedir competències importants en el terreny estratègic com Cultura i Mitjans de Comunicació, que en la meua opinió eren les últimes que hauria hagut d'ocupar aquest partit.

Quedi clar que, des de fora d'una negociació, és molt fàcil opinar sobre els resultats i, per tant, la crítica sempre resulta fàcil

de fer i és per tant quelcom d'oportunista. Vaig recolzar llavors el resultat de la negociació i també ho faig ara, però voldria fer dues consideracions crítiques: la gestió de la conselleria d'Educació per part d'Ernest Maragall -que va tenir l'oposició del nostre sector educatiu i dels sindicats de classe- s'ha demostrat poc eficaç i negativa per la nostra visió del que ha de ser l'educació a Catalunya, com podria confirmar la diputada Esther Niubó, que és a més regidora a Castelldefels i també ho faria Ana del Frago. I quant a l'actuació del conseller Tresserras, molt educada en les formes, molt estil Junqueras, en la pràctica va ajudar a consolidar un model de cultura nacionalista que encaixava perfectament amb els supòsits del processime actual, del qual ell és un dels ideòlegs fonamentals. Quant a la gestió dels mitjans de comunicació públics, només cal dir que no varen modificar en absolut la seva deriva en favor dels plantejaments nacionalistes, que tant han contribuït al desenvolupament del procés.

En qualsevol cas, la gestió del govern en el seu conjunt era bona i tenia una bona percepció per part de l'opinió pública, i això va ajudar a aconseguir un bon resultat en les eleccions municipals de maig de 2007, que vàrem tornar a guanyar amb un 32.2 % de vots i 2.570 regidors (vs 2.280 el 2003) i 276 alcaldies (vs 220 el 2003). Jordi Hereu, que es presentava per primera vegada a l'alcaldia a Barcelona, va fer també un bon resultat, obtenint 14 regidors, el que va permetre la seva reelecció com a candidat més votat en el ple, amb el suport d'ICV. En aquestes eleccions Josep Fèlix Ballesteros recupera l'alcaldia de Tarragona, derrotant Joan Miquel Nadal, de CDC, per un resultat pròxim a la majoria absoluta. Es donava la volta a la situació creada per la moció de censura a l'alcalde Recasens l'any 1998. També Paco Boya va guanyar, al capdavant d'Unitat d'Aran, partit federat amb el PSC, les eleccions al Consell General d'Aran, sent elegit síndic de la Vall, càrrec pel que ha

tornat a ser elegit en les darreres eleccions. I Xavier Amor recupera l'alcaldia de Pineda de Mar, que havia ocupat de 1983 a 1991 Josep Lluís Fillat, que a la vegada l'havia guanyat a Josep Aragonès Montsant, alcalde franquista des de 1963 i de CDC des de 1979 a 1987, avi de l'actual conseller d'Economia d'ERC Pere Aragonès. També en aquest any Joaquim Balsera guanya l'alcaldia de Gavà, que mantindrà fins el 2014, en què el substituirà Raquel Sánchez, que juntament amb Maria Miranda, alcaldessa de Castelldefels, i Carles Ruiz, alcalde de Viladecans, segueixen defensant els interessos d'aquesta part del territori davant els intents de fer una ampliació salvatge de l'aeroport del Prat.

El març del 2008 el PSC torna a guanyar les eleccions generals a Catalunya, amb Carme Chacón encapçalant la candidatura, obtenint més de 1.600.000 vots, obtenint 25 diputats i 8 dels 12 senadors a través de la candidatura d'Entesa. És un dels resultats més brillants que ha aconseguit el PSC en unes eleccions generals. A Espanya, José Luis Rodríguez Zapatero també guanya amb 169 diputats, molt a prop de la majoria absoluta. En el nou govern Carme Chacón, que havia estat nomenada ministra d'Habitatge l'any anterior, ocupa la cartera de Defensa, i Celestino Corbacho la de Treball. Com a conseqüència de la dimissió d'aquest en el seu càrrec d'alcalde, Núria Marín és escollida alcaldessa de l'Hospitalet, obrint fins avui mandats successius d'una brillant gestió, eficaç i renovadora. També Antoni Fogué, que ha estat i és una peça clau en l'expansió del municipalisme socialista en el territori, és elegit president de la Diputació de Barcelona cobrint la vacant produïda pel nomenament de Corbacho com a ministre.

Del 4 al 6 de juliol té lloc el 37è Congrés Federal del PSOE, en el qual són reelegits com a president i secretari general, Manuel Chaves i José Luis Rodríguez Zapatero. Carme Chacón i Mi-

quel Iceta representen el PSC a l'Executiva Federal.

Del 18 al 20 de juliol se celebra l'11è Congrés del PSC, que elegeix Isidre Molas com a president del partit, substituint Pasqual Maragall, José Montilla com a primer secretari, Manuela de Madre com a vicepresidenta, Miquel Iceta com a viceprimer secretari i José Zaragoza com a secretari d'Organització i Finances. Jo afegeixo a les meves responsabilitats de Formació les de Ciutadania. Isidre Molas, una de les figures històriques del partit, que sempre havia exercit un paper moderador en la vida interna del mateix, era vist per tothom com la persona idònia per exercir la Presidència del partit en una etapa que s'albirava complexa i difícil, ja que era indubtable el respecte que inspirava als diferents sectors per la seva capacitat intel·lectual i política.

EL COL·LECTIU NOU GRESOL

*...la integració i la convivència en la diversitat
es produeix millor si a aquest procés
l'acompanya una realitat associativa, ja que les
persones s'integren millor si ho fan de manera
col·lectiva, més que de manera individual.*

Assumeixo la nova responsabilitat de Ciutadania amb moltes ganes. Entenc que es tracta de reproduir entre els col·lectius que representen els ciutadans que s'incorporen a Catalunya procedents de tot el món, les polítiques que havíem anat aplicant des de mitjans dels 80 a les entitats de cultura popular no tradicional, és a dir, a les entitats representatives de l'emigració procedent de la resta d'Espanya. Tinc el convenciment que la integració i la convivència en la diversitat es produeix millor si aquest procés l'acompanya una realitat associativa, ja que les persones s'integren millor si ho fan de manera col·lectiva, més que de manera individual. Tenint present que és una qüestió que afecta la política d'emigració del partit, em relaciono aviat de manera positiva amb la responsable de la secretaria d'Immigració, Consol Prados.

Constituïm el col·lectiu Nou Gresol, en similitud al col·lectiu Crisol, del que ja n'he parlat, i iniciem una política de presen-

cia en les activitats de tot tipus de les entitats representatives de la nova ciutadania i, en la mesura del possible, procurem auxiliar-les en les seves necessitats materials, bé sigui assessorant en la demanda de subvencions -aquí els ajuntaments i la Diputació de Barcelona van jugar un paper clau-, i fins i tot ajudant-les a trobar i aconseguir locals. Aquesta política de suport la vàrem fer sempre sense buscar un objectiu polític immediat, convençuts que seria positiva per a nosaltres i sobretot per al país i això ens diferenciava de la política de CDC i del seu responsable en aquests temes, Àngel Colom, que es va embarcar en una política amb molts mitjans des de la Fundació Nous Catalans, que va naufragar temps després amb acusacions de possible corrupció.

El col·lectiu Nou Gresol segueix actuant avui, gràcies a l'activitat i dedicació de molts companys i companyes al llarg del temps. Maribel García, responsable de l'Executiva que em va substituir en el seu moment, té avui la responsabilitat de coordinar aquest col·lectiu, en el qual figuren o han figurat Ernesto Carrión, al que Jesús Husillos i jo mateix vàrem tenir la intel·ligència de fitxar quan encara militava a ICV; Erika Torregrossa, avui peça clau en l'equip de govern del Col·legi d'Advocats; Salvador Pastor, Teresa Llorens, Montserrat García, Jesús Husillos, Iolanda Pàmies, Enric Llorens, Jacqueline Bacca, Mohamed Chaib, Fuad el Assadi, Huadong, Abdul Razzak, Afzal Ahmed, Mohamed Ikbal, Divaika Kiamba, Kingsley, Kamal, Jahiro,.. i molts altres. Com es pot deduir dels cognoms, en el col·lectiu està ben representada la diversitat del nostre país i el seu grup de WhatsApp, Ciudadanía y Diversidad, és fidel testimoni del nivell d'activitat i de compenetració entre els membres del col·lectiu.

Capítol a part té la política d'emigració. La responsabilitat no

em corresponia directament, però era evident que estava molt relacionada amb la meua activitat. Vaig intentar sempre que la política del partit en matèria d'immigració tingués com a base els drets dels immigrants, procurant, això sí, sempre la seva legalitat, però que al mateix temps no caigués en una política de portes obertes, que s'ha demostrat desastrosa en molts països d'Europa. Haig de reconèixer que els nostres alcaldes i regidors han sigut els protagonistes d'una política reeixida en aquest camp, impeding la consolidació de partits xenòfobs, encara que en algun moment en el passat Plataforma per Catalunya i avui Vox han tret rendiment polític d'aquest tema. En Joan Ruiz en la teoria i la pràctica ha estat també una referència de les polítiques a aplicar en aquest terreny. Estic convençut que l'emigració ordenada i que es produeix a un ritme raonable és perfectament assimilable per una societat com la nostra. En canvi, el desordre i un ritme d'arribades excessivament elevat era i és en la meua opinió font segura de conflicte. En la reflexió sobre aquestes qüestions vaig tenir sempre l'ajuda i la compenetració de la Teresa Llorens i del seu company, l'Avel·lí Serrano, que va morir també jove l'any 2013, i que fins al final i malgrat la malaltia que va acabar amb la seva vida, va mantenir una curiositat i una capacitat intel·lectual envejables, que es poden retrobar en el seu recull de reflexions que, sota el títol de 'Breus', es van publicar després de la seva mort.

TRES DERROTES ELECTORALS

...el context general, i molt especialment la crisi econòmica i l'exaltació nacionalista provocada per la sentència del Tribunal Constitucional, va condicionar el resultat de les eleccions.

Ens acostem a un moment difícil en la història del socialisme a Catalunya i també a Espanya, que tindrà com a conseqüència que al finalitzar l'any 2011 haguem deixat de governar a Catalunya, a Espanya i a molts ajuntaments, entre ells el de Barcelona. En el fons d'aquesta situació negativa hi ha la crisi econòmica que en aquells anys ha vist la caiguda del PIB un 3.6% l'any 2009, un 0% l'any 2010, un 1% l'any 2011 i un 2.9% l'any 2012, havent arribat la xifra d'aturats a Espanya a 5 milions i a Catalunya a 730.000 l'any 2011. És evident que un partit que ocupa el govern en les principals institucions ha de rebre conseqüències polítiques negatives d'aquesta situació, que a més anava acompanyada d'una percepció generalitzada que no érem capaços de corregir-la. Però a Catalunya no tot és la crisi econòmica.

El 28 de juny de 2010 és aprovada la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut aprovat en referèndum pel poble de Catalunya quatre anys abans. Aquesta sentència va estar

precedida per una campanya desaforada per part de la dreta a Espanya i per intents de modificar la composició del tribunal a través d'un joc de recusacions i contrarecusacions, el que va provocar una percepció en molts sectors de Catalunya de pèrdua de legitimitat del tribunal.

Finalment la sentència va ésser aprovada per sis vots -dels cinc magistrats progressistes i d'un conservador- contra quatre -els restants magistrats conservadors-. Aquesta sentència declara inconstitucionals 14 articles i disposicions addicionals i sotmesos a interpretació uns altres 27, a més de declarar sense efectes jurídics la declaració de Catalunya com a nació feta en el preàmbul. En el fons era una sentència més positiva del que va semblar, tenint present a més que era una majoria progressista de magistrats la que l'havia aprovat, però la crítica es va centrar en el fet que es modificava un Estatut aprovat en referèndum pel poble de Catalunya. Va resultar impossible el debat serè sobre els continguts, fet que hauria posat en evidència les oportunitats que l'Estatut, incloent els canvis derivats de la sentència del Tribunal Constitucional, donava a l'autogovern de Catalunya.

Les reaccions a Catalunya van ser molt negatives i només els socialistes i en part ICV intentàrem introduir elements de reflexió i serenitat. El president Montilla va fer una declaració que caldria rellegir avui, en la que a més de criticar de manera rotunda la sentència pel que significava d'alteració d'un Estatut aprovat en referèndum, defensava en qualsevol cas que s'havia d'acatar, s'afegia a la convocatòria unitària d'una manifestació que se celebraria uns dies després, feia una crida a fer avançar Espanya en una perspectiva federal i plantejava encarregar a equips de juristes una anàlisi dels continguts de la sentència. Les nostres eren les úniques veus que reclamaven

serenitat. Però era igual. Els partits nacionalistes, CDC i ERC -el nostre soci de govern- van imposar el discurs de la radicalitat, i en concret aquest últim va afirmar taxativament que l'autonomisme era una quimera i que calia iniciar la transició cap a la independència.

Amb aquest ambient previ, la manifestació convocada per Òmnium Cultural el 10 de juny (el 10-J), sota el lema “Catalunya és una nació. Nosaltres decidim”, encara que va ésser convocada per un ampli ventall de partits i organitzacions, moltes d'elles ni independentistes ni sobiranistes, com el PSC, va agafar sense matisos un to de radicalitat amb un predomini clar de les estelades en relació a les senyeres, que es va traduir en insults al president Montilla i altres dirigents del PSC. Jo recordo amb molta reanca i disgust aquella manifestació. Quan convenia donar una imatge d'unitat del catalanisme en les seves diferents expressions, i de respecte a les institucions del país per fer front col·lectivament a la situació creada, alguns van convertir-la en una manifestació de part empenyent el país cap al radicalisme i els plantejaments independentistes. Catalunya de totes maneres seguia essent una realitat plural. Aquella mateixa nit uns quants milers de catalans en diferents localitats del país sortien al carrer amb banderes espanyoles per celebrar el gol d'Iniesta que va donar el campionat del món de futbol a la selecció espanyola.

El novembre del 2006 s'havien celebrat les últimes eleccions autonòmiques i per tant calia convocar-les de nou. El president Montilla dissol el Parlament i convoca les eleccions el 28 de novembre de 2010. La composició de la candidatura era equilibrada i tots els sectors del partit podien sentir-se còmodes en ella. El número dos de la candidatura estava ocupat per Montserrat Tura, en lloc de Toni Castells que el va ocupar el 2010. Aquest

ja no figura en la llista i això avui em sorprèn. No recordo les raons d'aquesta absència.

La campanya es va desenvolupar amb normalitat i no recordo incidents apreciables. El partit va respondre molt positivament, però el resultat no va ser bo. El PSC va perdre les eleccions, obtenint 575.000 vots i 28 escons, havent perdut uns 200.000 vots i 9 diputats en relació a 2006. Artur Mas, que guanya les eleccions, és proclamat president de la Generalitat amb el vot favorable de CDC i l'abstenció del PSC. No recordo tampoc les raons d'aquesta abstenció. La nit de les eleccions José Montilla anuncia que no es presentarà a la reelecció com a primer secretari del partit i en la següent reunió de la Comissió Executiva ens comunica que no prendrà possessió del seu escó al Parlament. Designem Quim Nadal com a president del grup i Miquel Iceta de nou com a portaveu.

Entretant, ha començat la preparació de les eleccions municipals que s'han de celebrar l'abril del 2011. Les enquestes de què disposa el partit no anticipen bons resultats, entre d'altres, a la ciutat de Barcelona. La gestió de Jordi Hereu i del seu equip, encapçalat pel primer tinent d'alcalde i primer secretari de la federació, Carles Martí, ha estat bona, amb algun incident desafortunat com va ser el referèndum sobre la remodelació de la Diagonal, incloent-hi el tramvia. El resultat del referèndum va ser contrari a la proposta de l'Ajuntament i el que va determinar que Carles Martí presentés la seva renúncia. Amb aquest gest que tothom l'hi va desaconsellar, en Carles em recordava al seu avi, l'alcalde de Reus Carles Martí, que era tossut com ell. En Carles, que és un bon polític i una excel·lent persona, ha continuat posteriorment el seu recorregut polític va ser elegit senador a les eleccions de 2011 i forma part actualment de la Comissió Executiva del partit.

La direcció del partit va convocar Jordi Hereu amb enquestes a la mà per plantejar-li que, donat que era possible la derrota electoral i per tant la pèrdua de l'alcaldia de Barcelona, potser calia fer un canvi en la capçalera de la llista que actués com a revulsiu. Jordi Hereu va rebutjat aquesta sortida utilitzada en altres ocasions i va optar per revalidar la seva candidatura. Abans va haver de superar en unes primàries a Montserrat Tura, a qui va guanyar per un resultat pròxim al 70%. Va confeccionar una candidatura molt renovada, però els pronòstics de les enquestes es van complir i va ser derrotat per Xavier Trias que encapçalava la candidatura de CDC, per 14 regidors vs 11 el PSC. Jordi Hereu al cap d'un temps va deixar l'escó de regidor i es va orientar cap a l'activitat professional privada, mantenint activament la seva militància en el partit.

En la candidatura socialista, com a conseqüència de criteris de renovació plantejada a vegades amb criteris excessivament dogmàtics i que molt sovint no obté els objectius que es buscaven amb la mateixa, no hi figura en aquesta ocasió Paco Narváez, un dels bons regidors que han format part dels equips socialistes de l'Ajuntament de Barcelona, com ho van ser també, entre d'altres, Pere Alcober o Manolo Pérez, que en candidatures anteriors ja havien deixat de figurar en les llistes pels mateixos criteris de renovació. Menciono aquests tres companys perquè són un model del que ha de ser un regidor socialista arrelat i representant del territori que gestiona. Avui encara molts els recorden als districtes que van dirigir, Sant Martí, Sants i Nou Barris, i me'n parlen quan tinc oportunitat de visitar aquests barris.

La gestió de l'equip Hereu havia estat bona, però no només la gestió va influir en el resultat municipal. També el context general, i molt especialment la crisi econòmica -i en especial el

15 M, que en va ser la conseqüència- i l'exaltació nacionalista provocada per la sentència del Tribunal Constitucional va condicionar el resultat de les eleccions. Aquell any també vàrem perdre l'alcaldia de Girona, i Anna Pagans, que havia substituït Quim Nadal, quan aquest va ser nomenat conseller de la Generalitat, va cedir l'alcaldia a un candidat de CDC, llavors desconegut, i avui desgraciadament molt conegut, en Carles Puigdemont. A nivell global a Catalunya per primera vegada retrocedíem en unes eleccions municipals i CDC ens superava com a primer partit municipalista. Vàrem obtenir 720.000 vots en lloc de 924.000 el 2011 i 2.117 regidors vs 2.576 i 197 alcaldies vs 276. El 2007 va marcar un punt àlgid en la nostra implantació municipal al que des de llavors no ens hem acostat més. És un objectiu històric que tenim pendent avui. Guanyem l'alcaldia de la Canonja que s'havia independitzat de Tarragona amb Roc Muñoz, que la manté fins avui i la de Vallirana, amb Eva Martínez que segueix també actualment el càrrec.

Per concloure aquest cicle tan negatiu, el 20 de novembre del 2011 se celebren eleccions generals, que el PSC també perd a Catalunya, amb 922.000 vots i 14 diputats, en un marc de derrota socialista a tot Espanya, ja que el PSOE obté només 110 diputats, en contrast amb els 169 que va guanyar el 2008. És evident que la crisi econòmica havia fet estralls en el nostre espai polític.

RENOVACIÓ EN LA DIRECCIÓ

...apareix la idea que en aquests moments de tribulació cal un plantejament decidit de renovació en la cúpula del partit.

Continuava i continuo pensant, però, que en moments de crisi política cal confiar més en l'experiència i la veterania, més que en la renovació i la joventut.

Correspon ara, després de les derrotes electorals, celebrar els congressos, primer el del PSC i després el del PSOE. El del PSC se celebra en el Palau de Congressos de Catalunya del 16 al 18 de desembre de 2011. La qüestió principal a resoldre en el Congrés era triar la persona que havia de succeir José Montilla com a primer secretari del partit i, al voltant d'ell, la nova Comissió Executiva. Els sectors crítics amb la direcció sortint es vertebra- ven al voltant de les candidatures de Joan Ignasi Elena i d'Àngel Ros, alcaldes de Vilanova i la Geltrú i Lleida, respectivament. Representaven una inflexió cap a posicions sobiranistes, de defensa del dret a decidir i de marcar un distanciament amb el PSOE retornant a la reivindicació d'un grup parlamentari propi. Àngel Ros representava en tot cas una posició més moderada que la de Joan Ignasi Elena, com ho prova el fet que segueix militant

al PSC, mentre que Joan Ignasi Elena es mou des de fa temps en l'òrbita d'ERC. Finalment, i quan el Congrés va modificar els estatuts per elegir en votació separada el primer secretari, Àngel Ros va retirar la seva candidatura per recolzar, encara que amb prudència, la candidatura de Joan Ignasi Elena.

El candidat natural de la majoria -que havia recolzat sense fissures la gestió de José Montilla i que pràcticament des dels inicis havia hegemonitzat la direcció del partit- era Miquel Iceta, viceprimer secretari i col·laborador estret de Montilla, amb una llarga experiència i d'una capacitat política reconeguda per tothom. De manera inesperada, i a través d'un procés que encara no he estat capaç d'aclarir, apareix la idea que en aquests moments de tribulació cal un plantejament decidit de renovació en la cúpula del partit i que Miquel Iceta no representa suficientment aquesta renovació. Sorgeix en aquell moment la candidatura de Pere Navarro, alcalde de Terrassa. Jo, en aquell moment, compartint el criteri d'altres, tot i que soc un bon amic de Pere Navarro i reconec el seu valor polític, confirmat per la seva brillant gestió al front de l'Ajuntament de Terrassa, em quedo perplex, encara que és una perplexitat silenciosa -sempre he estat disciplinat-, però donat que Miquel Iceta anuncia aviat que tenint present les noves circumstàncies retira la seva candidatura, em poso a disposició de Pere Navarro, primer per ajudar-lo a guanyar la votació davant de Joan Ignasi Elena, i després en la seva gestió com a primer secretari. Continuava i continuo pensant, però, que en moments de crisi política cal confiar més en l'experiència i la veterania, més que en la renovació i la joventut. Desgraciadament els fets em van confirmar en la meva percepció i el que és més notable és que anys després, quan es presenta la necessitat de prendre una decisió en un context similar, es torna a caure en la mateixa equivocació, com explicaré oportunament.

La votació de primer secretari la guanya Pere Navarro si no recordo malament per més d'un 70% i, a partir d'ací, es configura una Comissió Executiva bastant renovada, en la qual figuren els representants dels sectors minoritaris. Daniel Fernández és el nou secretari d'Organització, ja que José Zaragoza, seguint els criteris dominants de renovació decidida també abandona aquesta secretaria, i s'incorporen com a secretaris d'Àrea Antonio Balmón, Jaume Collboni, Manuel Bustos, Núria Marín, Núria Parlon, a més de Joan Ignasi Elena i Àngel Ros, entre d'altres. Jo assumeixo la secretaria de Nova Ciutadania, abandonant la responsabilitat de Formació, cosa que faig amb una certa recança ja que aquesta responsabilitat m'havia donat moltes satisfaccions. L'absència de Miquel Iceta en aquesta Executiva és sens dubte el més sorprenent de la mateixa, així com el fet que José Zaragoza tampoc hi figurei. En Miquel Iceta serà nomenat aviat president de la Fundació Campalans i com a tal podrà assistir a les reunions de la Comissió Executiva, encara que només ho va fer un cop per presentar la proposta de reforma de la Constitució elaborada per un seminari de la FRC.

Entre el 3 i el 5 de febrer de 2012 se celebra el 38è Congrés Federal del PSOE. S'enfronten per la Primera Secretaria Carme Chacón i Alfredo Pérez Rubalcaba. Guanya Rubalcaba per 487 vots, contra els 465 de la Carme. És una altra oportunitat perduda per visualitzar la influència de Catalunya a la resta d'Espanya, que en aquests moments de febre nacionalista hauria estat un senyal convenient. José Zaragoza i Esperança Esteva representen el PSC a l'Executiva Federal i, consegüentment, esdevenen també membres nats de la Comissió Executiva del PSC.

EL DRET A DECIDIR. LA DECLARACIÓ DE GRANADA

Creuem una frontera que no estava previst superar i entrem en un terreny de difícil assimilació per a una part important del nostre partit i també del nostre electorat.

...el Consell Territorial del PSOE aprova l'anomenada Declaració de Granada, un document de reforma de la Constitució en sentit federal que recull les quatre R que defensa el PSC.

La Comissió Executiva del partit inicia el seu mandat, sotmesa a la pressió dels sectors sobiranistes que l'empenyen cap a posicions proclius a l'acceptació del dret a decidir, encara que en un primer moment no aconsegueixen el seu objectiu. El setembre del 2012 la direcció del PSC -no recordo si amb fort debat o per consens- rellevà, entre d'altres, alguns dels seus representants més destacats al Parlament de Catalunya: Joaquim Nadal fou substituït per Xavier Sabaté com a president del grup socialista a la Cambra i, com a portaveu, Miquel Iceta ho fou per Jaume Collboni. D'altra banda, es proposa que el vicepresident segon de la mesa del Parlament, Higinio Clotas, sigui rellevat per Joaquim Nadal. Aquests canvis òbviament tenien un significat

polític i tingueren conseqüències en els posicionaments futurs del grup parlamentari.

L'11 de setembre de 2012 va tenir lloc una massiva manifestació de signe sobiranista sota el lema "Catalunya, una nova nació d'Europa", a la qual assistiren més de mig milió de persones. El PSC va decidir no assistir oficialment. Això no obstant, membres dels sectors sobiranistes del partit es van desmarcar de la posició oficial i van participar en la mobilització ciutadana, entre ells els exconsellers Ernest Maragall, Antoni Castells i Marina Geli i els membres de l'executiva Àngel Ros i Joan Ignasi Elena. Encara que eren clarament minoritaris en el si del partit, els socialistes sobiranistes anaven condicionant el posicionament del partit en un tema fonamental, el reconeixement del dret a decidir.

Així, el 27 de setembre el nostre grup parlamentari es va abstenir en una moció que demanava convocar una consulta sobre la independència de Catalunya, la qual va comptar amb el suport de CiU, ERC, ICV-EUiA i el diputat del PSC Ernest Maragall, que ja iniciava el camí -donant-se de baixa del partit l'octubre d'aquest any- que un temps després el portaria a militar a ERC. El PP i Ciutadans votaren en contra, que és el que molts hauríem volgut que fes el nostre partit.

El que en qualsevol cas és el fet més rellevant en aquesta deriva -sortosament de curta durada- del PSC cap a la reivindicació del dret a decidir és la inclusió del mateix en el programa electoral de les eleccions que Artur Mas va convocar per sorpresa el 25 de novembre, intentant aprofitar l'empenta nacionalista que va mostrar la manifestació de l'11 de setembre.

Com van destacar la majoria dels mitjans, en el nostre programa electoral es reclama el "dret a decidir a través d'un referèn-

dum acordat en el marc de la legalitat". Creuem una frontera que no estava previst superar i entrem en un terreny de difícil assimilació per a una part important del nostre partit i també del nostre electorat. Segons sembla, aquesta inclusió es gesta a partir d'una posició prèvia del grup parlamentari, que havia aprovat una moció en aquest sentit i sota la pressió, o millor podríem qualificar-ho el xantatge, d'alguns diputats que amenaçaren amb la seva retirada si no s'inclouia aquesta referència. La direcció del partit va optar per evitar l'escàndol abans de les eleccions i va transigir. En el terreny de les especulacions, mai sabrem què hauria passat si no ho hagués fet. S'ha de reconèixer, però, que el Consell Nacional va aprovar quasi per unanimitat el programa electoral incorporant el dret a decidir i, per tant, amb la corresponsabilitat de tots.

El PSC, encapçalat per Pere Navarro, obté 524.707 vots i 20 escons. Representava una pèrdua de 50.000 vots en relació a les eleccions anteriors i de 8 diputats. Artur Mas torna a guanyar les eleccions, però perd 12 escons i 100.000 vots, essent ERC la gran beneficiària de la nova situació, que guanya 280.000 vots i 11 diputats. Artur Mas és investit de nou president de la Generalitat però amb una posició més feble, ja que necessita el suport d'una ERC crescuda. ICV té un guany de només tres diputats, essent Ciutadans l'altre gran beneficiari de la situació creada a Catalunya, ja que dels 3 diputats i 89.000 vots que va tenir en la seva aparició en la política catalana l'any 2006, que es van mantenir estancats en 100.000 vots i de nou 3 diputats el 2010, dona un important salt endavant en aquestes eleccions aconseguint 275.000 vots i 9 diputats.

Així com la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut va actuar de combustible per al procés independentista, la reivindicació del dret a decidir i sobretot la nostra aproxima-

ció inicial a aquest va servir de combustible pel salt endavant de Ciutadans. El seu naixement i els primers anys de la seva història es mouen sobretot al voltant de la polèmica sobre la implantació de la immersió lingüística al sistema escolar català, i sobretot d'alguns excessos en la seva aplicació. Durant uns anys van estar estabilitzats demostrant així que la qüestió lingüística políticament no donava més de si. Va ésser la reforma de l'Estatut i sobretot la reivindicació del dret a decidir el que els hi va permetre ampliar significativament el seu espai polític, ampliació en la qual les nostres aparents indecisions al voltant d'aquest tema i la conseqüent pèrdua de confiança que generaven en importants sectors del nostre electorat van contribuir significativament.

Aquesta creixent pèrdua de confiança envers el PSC la vaig anar constatant al llarg del temps en el meu contacte amb el teixit associatiu de les entitats de la cultura popular no tradicional, on es trobaven molts dels nostres votants. Daniel Salinero, president actual de la FECAC, Julio Rios, president de la Federació de Cases Regionals i David Pérez, el nostre baluard a la Mesa del Parlament davant les il·legalitats processistes, amb els que aquells dies tenia ocasió de comentar aquest tema, confirmaven aquesta percepció meva. Un altre factor molt menys rellevant però que també va contribuir a aquesta sensació que no érem prou fiables, va ser la llibertat de vot que es va donar als nostres diputats quan es va aprovar al Parlament la Llei que va prohibir a Catalunya les corrides de braus.

Els primers mesos de 2013 la direcció del partit s'esforça en redreçar la situació, i sobretot arribar a un acord amb el PSOE que havia observat astorat el nostre posicionament a favor del dret a decidir. En les reunions de la Comissió Executiva quan contemplava els companys que tenien la màxima responsabili-

tat en el partit, Pere Navarro, Antonio Balmón i Dani Fernández entre d'altres, no podia més que penedir-los i valorar molt com abordaven el repte de fer front a una situació política molt complexa amb una part dels dirigents del partit jugant en terreny contrari. En aquest sentit, Dani Fernández, el secretari d'Organització, d'arrels lleoneses com l'enyorat Raimon Martínez Fraile, va aconseguir que les actituds de manca de lleialtat envers el projecte comú no penetressin més enllà de l'inevitable en el teixit organitzatiu del partit, en les Agrupacions i Federacions. S'ha de valorar molt l'activitat que va desenvolupar amb èxit en relació a aquest objectiu amb la col·laboració del seu adjunt, Esteve Terrades.

Els entrebancs en el camí eren constants. Així, per exemple, el 23 de gener de 2013 el Parlament de Catalunya acordava: *"...iniciar el procés per fer efectiu l'exercici del dret a decidir per tal que els ciutadans i les ciutadanes de Catalunya puguin decidir llur futur polític col·lectiu, d'acord amb els principis següents: sobirania, legitimitat democràtica, transparència, diàleg, cohesió social, europeisme, legalitat, paper principal del Parlament de Catalunya i participació."* El PSC va votar en contra però cinc dels nostres diputats es varen abstenir per marcar la seva posició contrària a l'oficial del partit. En un moviment pendular propi d'aquells moments, quan el 26 de febrer es presenta en el Congrés dels Diputats una resolució favorable al dret a decidir, els diputats del PSC hi voten a favor -llevat de Carme Chacón que opta per no votar- a diferència dels diputats del PSOE, que òbviament voten en contra.

És obvi que cal agafar la iniciativa en el camp de la política espanyol i arribar a un acord amb el PSOE per fer front als plantejaments sobiranistes. Així, el 29 maig de 2013 Pere Navarro, presenta el document "Per una reforma constitucional federal",

elaborat per la Fundació Rafael Campalans, a la sala Ernest Lluch del Congrés dels Diputats i dos mesos més tard, el 6 de juliol, el Consell Territorial del PSOE aprova l'anomenada Declaració de Granada, un document de reforma de la Constitució en sentit federal que recull les quatre R que defensa el PSC: Reconeixement de la singularitat pròpia de Catalunya; Recursos amb un model de finançament suficient, solidari i just; Representació amb un Senat com a veritable cambra territorial; i les Regles que fixin les competències de l'Estat federal i dels territoris federats.

La declaració de Granada va tenir una molt bona acollida i va significar un moment clau en el redreçament del PSC. La nostra oposició interna i ja externa, Montse Tura i Ernest Maragall respectivament, carreguen però contra l'acord. Ernest Maragall va arribar a qualificar la declaració de pacte de rendició del PSC.

La minoria crítica sobiranista no s'aturava: el 16 de gener de 2014 el Parlament de Catalunya aprova una petició al Congrés de Diputats perquè la Generalitat de Catalunya pugui organitzar un referèndum sobre la independència. El grup parlamentari del PSC vota en contra llevat de tres diputats, Joan Ignasi Elena, Núria Ventura i Marina Geli, que voten a favor i uns altres dos deixen constància de la seva posició contrària a la del grup parlamentari, sense votar però a favor de la petició. No cal seguir insistint en el mateix tema, però era obvi que la posició de la minoria sobiranista era cada cop més insostenible, fent molt difícil la tasca del portaveu del grup parlamentari, Maurici Lucena, que malgrat estrenar-se com a diputat i portaveu, capejava les situacions conflictives amb una notable habilitat.

A començaments de 2014 se celebren eleccions primàries obertes per escollir el candidat del PSC a l'alcaldia de Barcelona a les eleccions que tindran lloc el 2015. Jaume Collboni guanya

Carmen Andrés en segona volta per un 54% a un 46%. Carmen Andrés -que avui és diputada al Congrés després de ser regidora a l'Ajuntament de Barcelona fins l'any 2018- dona la sorpresa al passar a la segona volta superant a candidats a priori més forts, com Jordi Martí, Laia Bonet o Rocío Martínez-Sampere.

Jaume Collboni, amb sòlides arrels a l'AJEC i la UGT, es consolida amb aquesta victòria definitivament com l'alternativa socialista per a l'alcaldia de Barcelona.

NOU PRIMER SECRETARI

Molt sovint els reflexos ho són tot en política.

El 25 de maig de 2014 se celebren eleccions al Parlament Europeu en les que surt elegit només un candidat del PSC, en Javi López, que ha guanyat les primàries prèvies amb el 68 % dels vots. El PSC obté 358.000 vots, quan el 2009 havia obtingut 758.000, i queda per primera vegada tercera força en aquestes eleccions, en les que també per primera vegada ERC guanya unes eleccions a Catalunya. El PSOE també perd de nou les eleccions, baixant 2.400.000 vots i 9 eurodiputats.

És obvi que la debilitat política no només afecta el PSC sinó també el PSOE, però Pere Navarro opina que ja en té prou, que és el que em diu quan em truca al voltant del 13 de juny per anunciar-me que pensa renunciar al càrrec, sense fer cas de la meva recomanació de no fer-ho.

Pere Navarro era i és un bon polític i una excel·lent persona, que va exercir el càrrec d'alcalde de Terrassa d'una manera brillant. Com a primer secretari li va tocar afrontar una de les situacions més complexes de la història del partit, per la confluència del conflicte extern i de la deslleialtat interna. En qualsevol altre moment estic segur que hauria pogut exercir el càrrec

de primer secretari d'una manera brillant. En aquesta ocasió era comprensible el seu cansament.

S'ha de tornar a buscar un candidat del sector majoritari del partit a la Primera Secretaria i es torna a produir una situació, en la meva opinió, poc comprensible. Tal i com s'havien desenvolupat les coses, i el risc que comportaven les opcions basades en els criteris que havien inspirat l'elecció anterior, semblava que el candidat més idoni era Miquel Iceta, però no tothom ho va veure igual. Jo estava en el seu despatx acompanyant el Miquel quan rep una trucada i després d'escoltar la persona amb qui parla, es limita a comentar-li: "*Si això és el que heu decidit...*" Al penjar ens diu als que estem amb ell: "*Em diuen que ha de ser Núria Parlon*". Ens quedem astorats, perquè sense posar en dubte la qualitat política i personal de la Núria, sembla que es torna a optar per una candidata a la Primera Secretaria que té àmplia i exitosa experiència en la política municipal, però amb manca de rodatge en el terreny de la política catalana. Jo, i molts altres seguíem pensant, i més després de l'experiència de Pere Navarro, que el candidat idoni era Miquel Iceta. De totes maneres, com ell no va posar cap obstacle a la decisió presa pels qui la podien prendre, el dia següent després d'una reunió dels dirigents territorials on es va ratificar en la seva presència la candidatura de la Núria, això sí, amb algunes condicions i reserves exposades per alguns dels assistents, es va celebrar el Consell Nacional, en el que Pere Navarro anava a exposar les raons de la seva renúncia i Núria Parlon la presentació de la seva candidatura.

Davant de la sorpresa de tothom, mentre en Pere feia la seva intervenció a l'exterior del Consell Nacional la Núria rodejada de periodistes anunciava que no presentava la candidatura. Què havia succeït aquella nit per a aquest canvi d'actitud? Jo no ho sé i pocs deuen saber, a més de la Núria.

Davant del desconcert del Consell Nacional, Miquel Iceta pren la iniciativa i anuncia la presentació de la seva candidatura a primer secretari. Molt sovint els reflexos ho són tot en política. El 13 de juliol després d'haver recollit els corresponents avals, Miquel Iceta obté 8.156 vots, el 85% dels vots emesos, en la consulta a la militància convocada pel Consell Nacional i el 26 i 27 de juliol és ratificat per unanimitat com a primer secretari del PSC en el Congrés extraordinari del partit celebrat a La Farga de L'Hospitalet. La candidatura de Comissió Executiva del PSC presentada per Miquel Iceta és elegida amb el suport del 86% dels vots emesos. En aquesta Executiva Àngel Ros és elegit president, Núria Parlon viceprimera secretària i Assumpta Escarp secretària d'Organització. Jo ocupo la secretaria de Ciutadania i Diversitat.

La presència d'Àngel Ros com a president del partit té una significació especial que cal posar en evidència. En un moment en què alguns membres destacats del partit l'anaven abandonant, quedant alguns en *stand by* i d'altres formant un nou partit, el MES (Moviment d'Esquerres) i després del fracàs d'aquest afiliant-se directament al successor de CDC (Marina Geli, Ferran Mascarell) o a ERC (Ernest Maragall, Joan Ignasi Elena), Àngel Ros, també membre destacat del sector sobiranista, a l'acceptar la Presidència del partit, fa un gest de reafirmació i confiança cap al PSC que va ser molt positiu en aquell moment i que caldrà no oblidar.

NO ÉS NO

Pedro Sánchez és partidari de votar negativament – NO és NO -, criteri que comparteix una àmplia majoria en el PSC.

Entretant, el PSOE ha celebrat el 13 de juliol de 2014 unes eleccions primàries a la Secretaria General del Partit en què Pedro Sánchez obté el 48,7% dels vots, situant-se per davant dels altres dos candidats: Eduardo Madina (36,14%) i José Antonio Pérez Tapias (15,13%). En el PSC les opinions estaven dividides, encara que majoritàriament a favor d'Eduardo Madina, que per poc en aquesta ocasió queda per davant de Pedro Sánchez. Jo aquesta vegada vaig estar en la posició majoritària del PSOE i vaig votar a Pedro Sánchez, que el 26 i 27 de juliol en un Congrés Extraordinari del PSOE és ratificat com a secretari general per un procediment d'aclamació. Meritxell Batet, Carme Chacón i Pere Navarro representen el PSC a la nova Executiva Federal.

El 9N té lloc el procés participatiu a Catalunya, en què s'inicien les dinàmiques que portaran al *procés* i les seves conseqüències, davant del qual el PSC té un posicionament clarament contrari. Però cal agafar la iniciativa i el 10 de novembre la Co-

missió Executiva del PSC aprova la declaració política ‘Per un nou acord’, en què defensa el federalisme com a millor solució per reconèixer, respectar i integrar les diverses aspiracions nacionals que conviuen a Espanya, i l’impuls d’una reforma constitucional que sigui sotmesa al vot de la ciutadania. Posteriorment, el 10 desembre, Miquel Iceta pronuncia la conferència ‘Catalunya 2015: el canvi que necessitem’, al Museu Marítim de Barcelona, en què fa una crida a capgirar la lògica de la política catalana i reivindica el paper del PSC com a garant de la unitat civil. Iceta assenjala les prioritats del PSC: la reactivació econòmica, la protecció de l’Estat del benestar, la regeneració política i un nou acord amb l’Estat. I dos mesos després, el 7 de febrer de 2015, el Palau de Congressos de Montjuïc aplega l’acte “Crida dels Socialistes de Catalunya. Lluitem per la igualtat a la Catalunya del segle XXI”, en què el PSC crida a la mobilització del socialisme democràtic a Catalunya i enceta el camí cap a un Congrés obert del Partit, per enfortir el projecte polític del socialisme democràtic, catalanista i federalista.

És evident, però, que la recuperació encara no s’ha iniciat. El 24 de maig de 2015 tenen lloc les eleccions municipals en les que el PSC obté 531.000 vots, essent el segon partit municipalista a Catalunya i aconseguint 1.278 regidors (vs 2115 el 2011) i 133 alcaldies (vs 197 el 2011). En aquestes eleccions Óscar Sierra recupera la alcaldia de La Llagosta i Eduard Rivas l’alcaldia d’Esparraguera, que Joan Serra havia guanyat ja l’any 1979. També Abigail Garrido és elegida alcaldessa de Sant Pere de Ribes, alcaldia que des de 1991 havia ocupat Josep Antoni Blanco, i Ramon Farré recupera la alcaldia de Calafell.

El 27 setembre en les eleccions al Parlament de Catalunya, el PSC, encapçalat per en Miquel Iceta, que va tornar a ser elegit candidat pel Consell Nacional l’11 de juliol, es manté com a

tercera força política, darrere de la coalició Junts pel Sí i de Ciutadans, amb 522.209 vots i 16 diputats i diputades (vs 524.000 vots i 20 diputats el 2012). La participació registrada obté unes cotes rècord de més del 77%. Guanya les eleccions la coalició Junts pel Sí (CDC + ERC) amb 62 diputats el que els obliga a comptar amb el recolzament de la CUP, amb el que això significarà en el pla polític. Ciutadans, amb Inés Arrimadas al capdavant, experimenta una gran pujada, aconseguint 736.000 vots i 25 diputats, segurament molts procedents encara del nostre espai polític.

El 20 desembre de 2015, es celebren eleccions generals. El PSC, encapçalat per Carme Chacón, obté 589.021 vots i 8 diputats. La confecció de la candidatura no ha estat senzilla i ha obert de nou ferides en el partit, al quedar fora de la candidatura l'antic primer secretari, Pere Navarro. A Espanya guanya per majoria simple el PP encapçalat per Mariano Rajoy, encara que per un resultat molt inferior al de 2011 (123 vs 186), Per la seva banda, el PSOE va aconseguir el 22,01 % dels vots, el que es va traduir en 90 diputats (20 menys que el 2011). És evident que la recuperació tampoc havia arribat al socialisme espanyol, i això a vegades els impacients del PSC no ho tenien prou en compte. Tant Podemos com Ciutadans, el dos partits emergents que trenquen el bipartidisme, obtenen un molt bon resultat, 69 diputats els primers afegint les confluències i 40 diputats els segons. La història a partir d'aquí és coneguda. Pedro Sánchez intenta un govern de coalició amb Ciudadanos que Pablo Iglesias torpedeja i Mariano Rajoy renuncia a la investidura, al no tenir-la assegurada, i es tornen a convocar eleccions generals.

A les eleccions convocades el 26 de juny de 2016, el PSC amb Meritxell Batet al capdavant -ja que Carme Chacón ha renunci-

at a presentar-s'hi de nou-, obté 558.033 vots i 7 diputats/des, situant-se com a tercera força política en vots a Catalunya. A Espanya guanya de nou el PP amb majoria simple de 137 diputats, 13 més que les anteriors, i en segon lloc queda el PSOE amb 85 diputats, cinc menys que en les anterior eleccions. Unidas Podemos arriba als 71 diputats sense fer el sorpasso al PSOE, i Ciudadanos 32. La participació a Espanya, respecte a les eleccions generals de 2015, descendeix 3,38 punts i se situa en 69,84%.

Es produeix una situació després de reiterats intents d'investidura de Rajoy, en què la disjuntiva que es planteja al Partit Socialista és abstenir-se i deixar que l'acord PP-Ciudadanos faciliti la investidura de Mariano Rajoy, o votar negativament i anar a unes noves eleccions, amb el risc que assenyalaven les enquestes d'obtenir un molt mal resultat. El PSOE es divideix, amb una lleugera majoria a favor de l'abstenció. El secretari general Pedro Sánchez és partidari de votar negativament – el NO és NO, criteri que comparteix una àmplia majoria en el PSC, de la que jo no formo part. En un Comitè Federal convuls, celebrat l'1 d'octubre que va ser precedit de la dimissió de 17 membres de la Comissió Executiva Federal, es vota en contra de la proposta de Pedro Sánchez de convocar unes eleccions primàries per elegir de nou el secretari general. Pedro Sánchez llavors dimiteix i es nomena una gestora presidida per Javier Fernández, president d'Astúries. En un Comitè Federal convocat el 23 d'octubre, una majoria del mateix aprova l'abstenció dels diputats socialistes en la segona votació d'investidura de Mariano Rajoy per 139 vots a favor i 96 en contra. Tots els representants del PSC en el Comitè Federal voten en contra. En la nova votació d'investidura de Mariano Rajoy es trenca la unitat de vot del grup socialista, amb 62 diputats abstenint-se d'acord amb el mandat de la gestora i 15 votant negativament, entre ells

els 7 diputats del PSC. La votació dels diputats del PSC havia estat acordada per pràctica unanimitat en un Consell Nacional convocat el 25 d'octubre.

PRIMÀRIES SOCIALISTES

Hauria estat potser lògic, tenint present els antecedents i el moment polític, reelegir Miquel Iceta primer secretari sense oposició.

Estava previst celebrar Congrés del PSC el mes de novembre de 2016 i enmig d'aquest convuls procés en el socialisme espanyol, que sortosament no afecta la cohesió interna del PSC, es convoquen primàries per elegir el primer secretari del PSC. Hauria estat potser lògic, tenint present els antecedents i el moment polític, reelegir Miquel Iceta primer secretari sense oposició, però davant de la sorpresa de molts, entre ells la meva, Núria Parlon anuncia també la seva candidatura sembla que recolzada pels mateixos que la van recolzar en l'episodi fallit anterior. Les primàries les guanya Miquel Iceta, que obté 4.925 vots (54,53%) davant de Núria Parlon, que obté 4.106 vots (45,47%). No hi ha res a dir davant de processos d'elecció democràtiques com són les primàries, però hi ha moments en què potser podríem estalviar-les pel risc de confrontació interna que tenen. D'aquestes primàries que van servir, és cert, per dinamitzar el partit, només recordo un episodi amb un cert disgust. La Festa de la Rosa és el gran moment de retrobament anual dels socialistes de Catalunya i sempre havia quedat al marge de la confrontació

interna. En els moments més difícils de la història del nostre partit sempre havia estat un terreny neutral. En aquesta ocasió una de les candidatures va intentar aprofitar-la per fer propaganda de la seva opció. Jo em vaig empenyar bastant i fins i tot al veure baixar d'algun autocar tots els companys portant samarretes amb el nom d'un dels candidats, vaig tenir un enfrontament una mica pujat de to, ho reconec, amb alguns dels responsables d'aquesta situació, que eren i ho són encara molt bons amics. Haig de dir, també, que l'altra candidatura també va portar material de la seva campanya per repartir, encara que ho va fer de manera menys ostentosa. Aquestes primàries, com en general totes, van tenir una gran intensitat i una gran participació i un cop acabades tothom va tancar files darrera del primer secretari elegit, fent pinya sense fissures. Aquesta és una de les raons que han fet gran i resilient el nostre partit.

Posteriorment, el 13è Congrés del PSC, celebrat del 4 al 6 de novembre d'aquest 2016, aprova per aclamació l'elecció de Miquel Iceta com a primer secretari del partit, aprova per unanimitat la gestió de la Comissió Executiva sortint, i elegeix amb el 88% dels vots una nova Comissió Executiva del partit encapçalada per Miquel Iceta. En aquesta Comissió Executiva hi figuren, entre d'altres, com a president Àngel Ros, com a adjunta a la Primera Secretaria Núria Marín, com a responsable de l'àrea d'Organització Salvador Illa, de l'àrea de Política Municipal Jaume Collboni, de Política Institucional Eva Granados, i de Polítiques d'Igualtat, Lluïsa Moret. Incloent els secretaris i els secretaris nacionals és una executiva àmplia que representa perfectament el conjunt del partit. La prova és l'ampli recolzament que obté per part dels delegats al Congrés.

Poc temps després del Congrés, el 9 d'abril de 2017, als 47 anys, mor sobtadament Carme Chacón. Va significar un mo-

ment de gran trasbals i dolor per al conjunt del partit, i per tant per a mi, que la coneixia i l'estimava d'antic, així com als seus pares, Balta i Esther Piqueras. La Carme, durant els anys que ha estat entre nosaltres, ha deixat constància de la seva intel·ligència i capacitat polítiques, així com de la seva qualitat personal. La trobem i la trobarem molt a faltar en el futur.

Jo ja no figuro en la nova Comissió Executiva. Havia parlat amb Miquel Iceta a l'arribar als 70 anys i li vaig plantejar que, ja que pràcticament havia format part de totes les Comissions Executives del partit, era ja el moment de deixar-la, mantenint no obstant la meva dedicació a les relacions amb el món associatiu de la cultura popular i de la nova ciutadania, i a tal efecte vam concretar un suport logístic mínim, traduït en una taula, un ordinador i un company que m'ajudés a gestionar l'agenda, mantenint el que fins llavors havia estat el meu col·laborador directe, l'Enric Llorens, que per cert és autor, entre d'altres, d'un interessant llibre, "Con ases en la manga" sobre màgia i comunicació política i també és un dels impulsors del Club Cortum. Vam coincidir plenament que la responsabilitat política de la tasca que fins aquest Congrés havia desenvolupat havia de correspondre a la companya Maribel García, amb la que ja portava molt temps col·laborant, i que des del passat Congrés ja era la responsable d'associacionisme cultural.

Em queda fer menció, i és de justícia fer-ho, a tots els companys i companyes que han col·laborat estretament amb mi al llarg dels anys, les meves secretàries i secretaris personals, encara que eren molt més que això, eren col·laboradors imprescindibles de la meva tasca, que havien d'aguantar a vegades les meves intemperàncies, però malgrat tot crec que amb tots vaig desenvolupar relacions profundes d'amistat: Conxita Morte, Manoli Navarro, Ana Celorio, Victoria Martínez Fraile,

Juani Pérez, Loli Morón, Núria Asensio, Lourdes Pablo, Toni Suárez, Dani Becerra i Enric Llorens, així com Laura Vecino, Mercedes López, Pili Lara, Anna Alós, Esther Montes, Tomás Morales i Maite Rubinat, encara que no van col·laborar directament amb mi -ho van fer amb altres dirigents del partit-. I també als conductors que m'han portat per les carreteres de Catalunya molt sovint a altes hores de la nit: en Josep Giralt, en Paco Sicília, en Francisco, en Pau Domínguez i en Delfí, tràgicament mort en accident.

MOMENTS D'AMISTAT

A l'anar acabant aquest relat tinc necessitat de relacionar alguns d'aquests moments d'amistat.

Un partit polític és a més d'una organització per fer política, un col·lectiu d'homes i dones que al llarg dels anys han establert entre ells relacions d'amistat i han configurat espais on aquesta amistat s'ha pogut expressar de manera col·lectiva i més enllà de la política. A l'anar acabant aquest relat tinc necessitat de relacionar alguns d'aquests moments d'amistat, començant per les Festes de la Rosa del partit a la Pineda de Gavà que se celebren des de fa uns 25 anys i que són el gran moment anual de trobada dels militants i simpatitzants del PSC. Organitzades per la Federació del Baix Llobregat i sota la responsabilitat directa durant vint-i-dos anys del Celso González i els últims quatre anys de José Obispo, reuneixen més de vint-i-cinc mil assistents, que aprofiten la festa per retrobar-se amb els militants d'altres parts del territori, que són a la vegada els seus amics.

Però també han estat moments d'amistat els esmorzars a l'hort de Manuel Gallardo amb els companys de la SEAT, dels que ja he parlat; els esmorzars a l'hort de Celso González a Sant Boi, on em trobo cada any amb Lluïsa Moret, i abans amb

Jaume Bosch, José Angel Carcelén, Montse Miravet, Sánchez, Juan Antonio Tamayo, Ángel Rudilla, Sonia Guerra i altres; els esmorzars a l'hort d'en Bernardo a Cerdanyola amb Víctor Francos, Carme Carmona, Antonio Rodríguez "Leon", Rubio, Paco Medina; l'hort d'en Faura a Viladecans on amb Carles Ruiz, Joaquin Guerrero, Enric Casas i altres esmorzàvem sardines a l'espeto que preparaven el Papa i l'Adriano; les paelles a la meva casa de Castelldefels amb Joan Ferran, la Dolors, Maribel García, Núria Pey, Paco Narváez, Charo Hidalgo, Pere Alcober, Conxita Morte, Dani Fernández, Pedro Lloret, Maribel Sánchez, Núria Carmona, Mari Fernández...; les castanyades que fèiem cada any a Castelldefels i que hem deixat de fer; les musclades a la casa de Joan Ferran a les Cases d'Alcanar amb Dolors Grau, Gala, Núria Pey, Maribel García, Paco Narváez, Charo Hidalgo; els sopars d'estiu de l'agrupació del Vendrell, i aquest darrer any també el de la Selva del Camp, amb Pep Masdeu com a amfitrió; les fabades a la casa del pares de l'alcalde de Sant Adrià, Sito Cangas; els àpats estiuencs a l'Argentera amb Joan Ruiz i la Roser on abans venien Xavier Sabaté i Francesc Vallès; les paelles a la casa de Pepín Fernández, amb la seva dona i els seus fills, entre ells Joaquín, secretari d'Organització del Baix Llobregat, on també pujaven Antonio Poveda, José Zaragoza, Antonio Balmón i a vegades també José Montilla; els sopars a les casetes del partit a les festes majors de Sant Joan Despí, Viladecans, el Prat, Bellvitge, Vallirana i altres; els esmorzars constitucionalistes al bar del Corte Inglés amb Dani Fernández, Joan Ferran, Manolo Gómez Acosta, Carles Barnés, Quim Coll, Jaume Lluís, Olivé Bayón...; la Tertúlia socialista a l'Ateneu de Barcelona amb Conxa Aguirre, Josep M. Carreras, Isidre Molas, Joan Ferran, Eugeni Giralt, Ramon Sanauja, Joan Torres,...; i, per últim, la meva agrupació, l'Agrupació de Sarrià, que abans que res és un grup d'amics, amb Pedro Lloret de

president, Sara Jaurrieta de primera secretària, Roni Küppers de secretari d'Organització, però també Ignasi Cardelús, Carles Martí, Eulàlia Maragall, Salvador Coromina, Montse Massó, César Millán, Lluís Reverter, Rafa Barba, Josep Santiago, Mercè Catot, Quico Trillas, Blas Navalon, Katy Carreras, Albert Batlle -que encara que avui ja no és d'aquesta agrupació ho va ser i amb ell vaig muntar el cercle del partit de Galvany en els anys 2000-, i tants i tants d'altres. Moments d'amistat que també formen part de la història del PSC.

A partir del moment que deixo de formar part de la Comissió Executiva interrompo la redacció d'aquest conjunt de *Moments de la història* del PSC que he volgut deixar per escrit com he assenyalat al començar, per garantir que quan la memòria comenci a fallar, tot el que conec del partit no es perdi. Haig de dir que Miquel Iceta, Salvador Illa, Dani Fernández i Joan Ferran m'han incitat reiteradament a fer-ho i que he tingut la col·laboració imprescindible de Lali Santiago i sobretot d'Esther Montes per a la seva confecció. He aprofitat finalment un estiu relaxat a Castelldefels, sota els pins i entre bany i bany en la millor platja de Catalunya.

POST SCRIPTUM O POSTDATA, TANT S'HI VAL

I com a reflexió última més enllà dels moments recordats del passat, algunes observacions situades en el present i en el futur, que es resumeixen en la constatació que el PSC està avui, estiu de 2019, en una situació molt millor que en el moment de celebrar el congrés de novembre de 2016, quan jo vaig deixar la Comissió Executiva.

- Pedro Sánchez és avui president del govern d'Espanya, després de guanyar en unes primàries a Susana Díaz -a qui jo vaig recolzar a diferència de la majoria del PSC-, guanyar una moció de censura a Mariano Rajoy, i guanyar les eleccions a tot Espanya amb 7.480.755 vots i 123 diputats, obtenint 2.036.909 vots i 38 escons més que a les eleccions de 2016. En aquestes eleccions el PSC és la segona força política, darrera d'ERC, amb 958.343 vots i 12 diputats, obtenint 400.000 vots i 5 escons més que a les eleccions de 2016. En el govern socialista hi figura Josep Borrell, i Meritxell Batet i Manuel Cruz presideixen el Congrés i el Senat. En l'Executiva Federal, en representació del PSC, hi figuren l'alcalde de Viladecans, Carles Ruiz, després de Miquel Iceta, el més sanchista del PSC; l'alcaldesa de l'Hospitalet, Núria Marín, i el Síndic d'Aran, Paco Boya.

A més, la delegada del govern d'Espanya a Catalunya és la companya Tere Cunillera, i els quatre subdelegats, Carles Prieto, Joan Sabaté, Jose Crespín i Albert Bramon. Tots bons amics, com Pere Navarro, que presideix també el Consorci de la Zona Franca amb Víctor Francos al seu costat, Maurici Lucena que presideix Aena, Pancho Taboas, Renfe, i així podríem seguir durant una llarga estona. El socialisme català torna a estar present amb força a l'administració general de l'Estat.

- El PSOE ha guanyat les eleccions Europees a Espanya i el PSC és la segona força a Catalunya, obtenint al voltant d'1 milió de vots i dos eurodiputats (Josep Borrell i Javi López).

- En les eleccions Municipals de 2019 som la segona força política, pràcticament empatats amb la primera, ERC, 765.000 vots a 789.000 vots, obtenint 1.315 regidors i consolidant i guanyant alcaldies sobretot a l'àrea metropolitana, i la primera corona, amb 53 majories absolutes i 40 majories relatives, i gràcies a la política de pactes tenint de nou la presidència de la Diputació de Barcelona en la persona de Núria Marín. En aquestes eleccions hem consolidat l'alcaldia de Badalona, amb Àlex Pastor, la de Mataró, amb David Bote, la de Castelldefels, amb Maria Miranda, la de Sant Adrià de Besòs amb Joan Callao, la del Vendrell amb Kenneth Martínez, la de Calafell amb Ramon Farré, la de Vilanova del Camí amb Noemí Trucharte, la de Rubí amb Ana Mª Martínez i recuperem les alcaldies de Sabadell amb Marta Farrés, de Sant Vicenç dels Horts amb Miguel Comino, de Molins de Rei amb Xavi Paz, de Constantí amb Oscar Sánchez, de Súria amb Albert Corberó, de Cerdanyola amb Carles Cordón, de Platja d'Aro amb Maurici Jiménez i de nou amb Dolors Carreras l'alcaldia de Cunit i moltes altres que farien la relació interminable. També Jaume Collboni obté un excel·lent resultat a Barcelona, que permet la

nostra incorporació al govern municipal, creant les condicions per tornar a guanyar l'alcaldia a les pròximes eleccions. És cert que en aquestes hem perdut les alcaldies de Terrassa, del Lleida i de Tarragona, les dues últimes, a més dels nostres resultats, per la infidelitat dels regidors dels comuns, però el balanç segueix sent clarament positiu.

- A les eleccions Autonòmiques de desembre de 2017 després de l'intent de proclamar la independència de Catalunya i la celebració del referèndum il·legal de l'1 d'octubre, convocades a través de l'aplicació de l'article 155 de la Constitució que va suspendre provisionalment l'autonomia catalana, obtenim 606.000 vots i 17 diputats (80.000 vots i 1 diputat més que a les eleccions anteriors). Les eleccions les guanya Ciutadans amb 1.100.000 vots i 36 diputats, encara que totes les enquestes posteriors els hi donen un resultat molt inferior, traduint-se això en un ascens important de les nostres expectatives. El PSC, i Miquel Iceta en concret, apareixen avui per a sectors importants de l'opinió pública del nostre país com la solució que pot treure Catalunya del forat en què l'han posat els deliris independentistes.

- El que és encara més important, el partit com a organització està també en una bona situació. Miquel Iceta és un líder incontestat -ja era hora que ho fos- i és un director d'orquestra de primer nivell, comptant amb el suport directe de Paco Aranda i ara d'Olivé Bayón i també de Loli Morón. El secretari d'Organització, Salvador Illa, que està responent amb escreix a les expectatives dels que el coneixíem d'antic, està fent una gestió molt positiva, tant pel que fa referència a l'aparell central, aprofitant les qualitats del nou local del carrer Pallars -on hem pogut a més traslladar la major part dels fruiters de la terrassa del carrer Nicaragua- i la col·laboració impagable

de Lluïsa Bruguera, i també a partir d'ara de David Fuentes, com a gerents, de Núria Asensio en la secretaria, de Francesc González i d'Albert Díaz en la informàtica de la casa, de Oscar Saldaña -que quan el veig sempre em recorda al seu avi, militant històric de Cornellà-, en l'organització d'actes i les necessitats protocol·làries, d'Anna Maria Sendra i Cristina González en el Gabinet de Premsa, d'Alicia Herrero, Francesc Troya i Gerard Cano en Edicions, de Jordi Santandreu en la Fundació Rafael Campalans i també ajudant a estar presents en les xarxes, de Manel Iranzo en Manteniment i tants i tantes... com en el que es refereix a l'actuació sobre el territori, a través de l'equip d'organització de gran qualitat i eficàcia que en Salvador ha vertebrat al voltant seu, on entre d'altres hi figuren José Luis Gimeno, Joaquín Fernández, Jonatan Martínez, Cisco de la Cruz i ..., amb el suport de José Luis Díaz Torrevezano.

- El grup socialista al Parlament de Catalunya, coordinat per Eva Granados, i el grup de diputats i senadors a les Corts Generals, coordinats per José Zaragoza, són també instruments operatius del partit que permeten contemplar el futur amb optimisme. Ho són també els equips de polítiques socials impulsats per Lluïsa Moret i especialment el nostre equip d'alcaldes i regidors, coordinats per Jaume Collboni des de la Secretaria de Política Municipal, Núria Marín des de la Diputació, i Antonio Balmón des de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Algú va dir fa poc: "El PSC ha tornat". I tant si ha tornat! Disposat a ser de nou el gran partit de Catalunya, el partit disposat a encapçalar el redreçament del nostre país. Ho veurem!

I ara sí que acabo.

Castelldefels, agost de 2019

Aquest llibre no és, com diu el seu autor, ni una autobiografia ni una història detallada del socialisme català. Es tracta més aviat d'una crònica de l'evolució del Partit dels Socialistes de Catalunya des de la seva constitució en els anys 70 fins l'any 2016, moment en què l'autor deixa de formar part de la seva Comissió Executiva. És una crònica de quaranta anys de molta intensitat en el que fa referència a la vida interna del partit i també en la política catalana i espanyola, que és abordada amb una visió compromesa, i per tant subjectiva -i l'autor ens n'adverteix a l'inici del llibre-, amb un alt grau d'informació producte de la ubicació de **Josep M. Sala** en l'organigrama del partit, primer com a secretari d'Organització durant molts anys i al final amb responsabilitats en altres àrees de la Comissió Executiva. La lectura de l'índex del llibre ja anticipa que no s'ha deixat cap tema, per molt conflictiu o controvertit que sigui, fora del seu abast, i si bé el llibre fa una valoració molt positiva i optimista de l'actuació del partit, no es deixen d'assenyalar el que, en l'opinió de l'autor, han estat errors i mancances. El llibre passa de la visió microscòpica a la macroscòpica: conté detalls molt precisos de determinats moments de la història del PSC, alguns fins ara no coneguts, i al mateix temps aborda determinades qüestions des d'una perspectiva més global, sense entrar en excessives concrecions, però sempre aportant-hi informació i valoració. El llibre és una seqüència de moments, de fets i esdeveniments, on apareixen molts dels protagonistes que han contribuït a l'èxit indiscutible del projecte del socialisme català, i que en molts casos són poc coneguts, ja que -ho diu l'autor- un dels objectius del llibre és també rescatar-los de l'oblit, de l'oblit present i futur. És un llibre, en definitiva que interessarà als integrants de la família socialista, els d'ara i els de demà, però també als historiadors i a tots aquells que volen conèixer millor la història i la realitat present del socialisme català.

